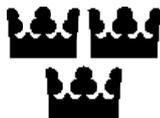

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statsbudget för år 1998

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	7
2	Lagtext	11
3	Inledning	13
3.1	Omfattning/ändamål	13
3.2	Resultatbedömning	14
3.3	Kulturåret 1998	15
3.4	Arkitektur och formgivning.....	16
3.5	Barn och unga	16
3.6	Det mångkulturella samhället.....	16
3.7	Regionala kulturinstitutioner	16
3.8	Kultur som utvecklingsfaktor	19
3.9	Hållbar utveckling.....	20
3.10	En nationell satsning på industrisamhällets historia	20
3.11	Partnerskap för kultur.....	20
3.12	Mediefrågor	20
3.13	Trossamfund	21
3.14	Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser.....	21
3.15	Åtgärder utanför utgiftsområdet	21
4	A Allmän kulturverksamhet.....	23
4.1	Omfattning/ändamål	23
4.2	Resultatbedömning och slutsatser	23
4.3	Forum för världskultur.....	24
4.4	Anslag.....	27
A 1.	Statens kulturråd.....	27
A 1.	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	28
A 3.	Kulturåret 1998	29
A 4.	Nationella uppdrag	30
A 5.	Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.....	31
5	B Teater, dans och musik	35
5.1	Omfattning/ändamål	35
5.2	Resultatbedömning och slutsatser	35
5.3	Anslag.....	39
B 1.	Bidrag till Svenska riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska riks-konserter.....	39
B 2.	Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	41
B 3.	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål...	42

Innehållsförteckning

6	C Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter	45
6.1	Omfattning/ändamål.....	45
6.2	Resultatbedömning och slutsatser	45
6.3	Anslag.....	46
C 1.	Bidrag till regional biblioteksverksamhet	46
C 2.	Litteraturstöd.....	47
C 3.	Stöd till kulturtidskrifter	48
C 4.	Stöd till bokhandel.....	49
C 5.	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	50
C 6.	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur.....	51
C 7.	Bidrag till Sveriges Dövas Riksförbund för produktion av videogram på teckenspråk (Dövas TV)	51
C 8.	Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden.....	52
7	D Bild och form samt konsthantverk.....	55
7.1	Omfattning/ändamål.....	55
7.2	Resultatbedömning och slutsatser	55
7.3	Anslag.....	57
D 1.	Statens konstråd	57
D 2.	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	58
D 3.	Nämnden för hemslöjdsfrågor	59
D 4.	Främjande av hemslöjden	60
D 5.	Bidrag till bild- och formområdet	60
8	E Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	63
8.1	Omfattning/ändamål.....	63
8.2	Resultatbedömning och slutsatser	63
8.3	Anslag.....	64
E 1.	Konstnärsnämnden	64
E 2.	Ersättningar och bidrag till konstnärer	65
9	F Arkiv.....	69
9.1	Omfattning/ändamål.....	69
9.2	Resultatbedömning och slutsatser	69
9.3	Anslag.....	70
F 1.	Riksarkivet och landsarkiven	70
F 2.	Arkivet för ljud och bild	72
F 3.	Språk- och folkminnesinstitutet	72
F 4.	Svenskt biografiskt lexikon	73
F 5.	Bidrag till regional arkivverksamhet.....	74
10	G Kulturmiljö.....	75
10.1	Omfattning/ändamål.....	75
10.2	Resultatbedömning och slutsatser	76
10.3	Anslag.....	77
G 1.	Riksantikvarieämbetet	77
G 2.	Bidrag till kulturmiljövård	79
G 3.	Restaureringsarbeten vid de kungliga slotten och rikets fästningar	80
11	H Museer och utställningar	81
11.1	Omfattning/ändamål.....	81

Innehållsförteckning

	11.2	Resultatbedömning och slutsatser	81
	11.3	Anslag	83
	H 1.	Centrala museer: Myndigheter	84
	H 2.	Centrala museer: Stiftelser	84
	H 3.	Bidrag till regionala museer	88
	H 4.	Bidrag till vissa museer	88
	H 5.	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	89
	H 6.	Riksutställningar	90
	H 7.	Utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	91
12	I	Film och medier	93
	12.1	Omfattning/ändamål	93
	12.2	Resultatbedömning och slutsatser	93
	12.3	Anslag	94
	I 1.	Filmstöd	94
	I 2.	Statens biografbyrå	96
	I 3.	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	96
	I 4.	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete	97
13	J	Forskning	101
	13.1	Omfattning/ändamål	101
	13.2	Resultatbedömning och slutsatser	101
	13.3	Anslag	102
	J 1.	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	102
	J 2.	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	103
14	K	Trossamfund	105
	14.1	Omfattning/ändamål	105
	14.2	Resultatbedömning och slutsatser	105
	14.3	Anslag	106
	K 1.	Stöd till trossamfund	106
15	L	Folkbildning	107
	15.1	Omfattning/ändamål	107
	15.2	Resultatbedömning och slutsatser	107
	15.3	Anslag	109
	L 1.	Bidrag till folkbildningen	109
	L 2.	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	110
	L 3.	Bidrag till kontakttolkutbildning	111
16	M	Ungdomsfrågor	113
	16.1	Omfattning/ändamål	113
	16.2	Resultatbedömning och slutsatser	113
	16.3	Anslag	114
	M 1.	Ungdomsstyrelsen	114
	M 2.	Bidrag till nationell och internationell ungdoms- verksamhet m.m.	115
17	N	Folkrörelse- och idrottsfrågor	117
	17.1	Omfattning/ändamål	117

Innehållsförteckning

17.2	Resultatbedömning och slutsatser	117
17.3	Anslag.....	118
N 1.	Bidrag till allmänna samlingslokaler	118
N 2.	Stöd till idrotten.....	119
N 3.	Lotteriinspektionen.....	120

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till
 - lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift,
 - lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.,
 - lag om ändring i vattenlagen (1983:291),
2. godkänner att en försöksverksamhet, benämnd Forum för världskultur, bedrivs med den inriktningen som regeringen föreslagit,
3. godkänner att eventuellt anslagssparande under anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete anslagsposten 4.1 Särskilda insatser för barn och ungdom överförs som ingående reservation till reservationsanslaget A 3 Kulturåret 1998, anslagsposten 1 Bidrag till Kultur i hela landet,
4. godkänner att bidragsnivån för länsmusiken skall sänkas från 252 920 000 kronor år 1997 till 202 900 000 kronor år 1999,
5. godkänner att bidrag till länsmusiken inordnas i det stödsystem som gäller för övrig regional kulturverksamhet,
6. godkänner att bidrag till länsarkiven inordnas i det stödsystem som gäller för övrig regional kulturverksamhet,
7. bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget Talboks- och punktskriftsbiblioteket beställa talböcker, punktskriftsböcker m.m. för högst 11 000 000 kronor som medför utgifter under år 1999,
8. bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön, beställa konstverk för högst 15 000 000 kronor som medför utgifter efter år 1998,
9. bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget Bidrag till kulturmiljövård, inom en ram av högst 10 000 000 kronor besluta om bidrag som medför utgifter efter år 1998, dock längst t.o.m. år 2001,
10. bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget Bidrag till icke-statliga kulturlokaler inom en ram av högst 2 000 000 kronor besluta om bidrag som medför utgifter efter år 1998, dock längst t.o.m. år 2001,
11. godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB (verksamhetsområde I Film och medier),
12. uppdrar åt regeringen att på bolagsstämman 1998 i AB Svenska Spel besluta om stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor,
13. för år 1998 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt följande uppställning:

ANSLAG	ANSLAGSTYP	ANSLAGSBELOPP (TUSENTAL KRONOR)
A 1. Statens kulturråd	ramanslag	26 920
A 2. Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	ramanslag	130 075
A 3. Kulturåret 1998	reservationsanslag	83 636
A 4. Nationella uppdrag	ramanslag	6 000
A 5. Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	anslag	67 702
B 1. Bidrag till Svenska riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter	anslag	727 076
B 2. Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	anslag	602 427
B 3. Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	ramanslag	94 894
C 1. Bidrag till regional biblioteksverksamhet	anslag	36 872
C 2. Litteraturstöd	ramanslag	64 567
C 3. Stöd till kulturtidskrifter	ramanslag	19 500
C 4. Stöd till bokhandel	ramanslag	7 301
C 5. Talboks- och punktskriftsbiblioteket	ramanslag	56 704
C 6. Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	anslag	13 056
C 7. Bidrag till Sveriges Dövas Riksförbund för produktion av videogram på teckenspråk	anslag	17 524
C 8. Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	anslag	3 501
D 1. Statens konstråd	ramanslag	4 503
D 2. Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	ramanslag	42 938
D 3. Nämnden för hemslöjdsfrågor	ramanslag	1 056
D 4. Främjande av hemslöjden	ramanslag	16 907
D 5. Bidrag till bild- och formområdet	ramanslag	14 741
E 1. Konstnärsnämnden	ramanslag	9 207
E 2. Ersättningar och bidrag till konstnärer	ramanslag	240 105
F 1. Riksarkivet och landsarkiven	ramanslag	226 435
F 2. Arkivet för ljud och bild	ramanslag	25 434
F 3. Språk- och folkminnesinstitutet	ramanslag	27 761
F 4. Svenskt biografiskt lexikon	ramanslag	3 405
F 5. Bidrag till regional arkivverksamhet	anslag	2 320
G 1. Riksantikvarieämbetet	ramanslag	136 979
G 2. Bidrag till kulturmiljövård	ramanslag	236 937
G 3. Restaureringsarbeten vid de kungliga slotten och rikets fästningar	reservationsanslag	50 000
H 1. Centrala museer: Myndigheter	ramanslag	571 863
H 2. Centrala museer: Stiftelser	anslag	173 050
H 3. Bidrag till regionala museer	anslag	104 595
H 4. Bidrag till vissa museer	anslag	39 504
H 5. Stöd till icke-statliga kulturlokaler	ramanslag	10 000
H 6. Riksställningar	ramanslag	33 466
H 7. Utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	ramanslag	80
I 1. Filmstöd	ramanslag	129 838
I 2. Statens biografbyrå	ramanslag	7 661
I 3. Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	anslag	25 540

ANSLAG	ANSLAGSTYP	ANSLAGSBELOPP (TUSENTAL KRONOR)
I 4. Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete	ramanslag	1 010
J 1. Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	ramanslag	36 938
J 2. Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	anslag	834
K 1. Stöd till trossamfund	ramanslag	55 700
L 1. Bidrag till folkbildningen	anslag	2 418 014
L 2. Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	anslag	70 325
L 3. Bidrag till kontakttolkutbildning	anslag	8 848
M 1. Ungdomsstyrelsen	ramanslag	12 101
M 2. Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.	ramanslag	96 389
N 1. Bidrag till allmänna samlingslokaler	ramanslag	40 000
N 2. Stöd till idrotten	ramanslag	483 240
N 3. Lotteriinspektionen	ramanslag	19 488
Summa		7 334 967

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om TV-avgift skall ha följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

TV-avgiften är 1 536 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 384 kronor.

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och skall betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden skall avgiften betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämnt antal kronor.

FÖRESLAGEN LYDELSE

7 §¹

TV-avgiften är 1 572 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 393 kronor.

¹ Senaste lydelse 1996:1411.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. skall ha följande lydelse.

NUVARANDE LYDELSE

I denna lag finns bestämmelser om fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen samt om utförelse av kulturföremål ur landet.

Länsstyrelsen har tillsyn över kulturminnesvården i länet.

Riksantikvarieämbetet och sta-

FÖRESLAGEN LYDELSE

1 kap.

2 §

I denna lag finns bestämmelser om fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen samt om utförelse av kulturföremål ur landet.

Länsstyrelsen har tillsyn över kulturminnesvården i länet.

Riksantikvarieämbetet har över-

tens historiska museer, i fortsättningen kallat Riksantikvarieämbetet, har överinseende över kulturminnesvården i landet. Riksantikvarieämbetet får överklaga beslut av domstol eller annan myndighet enligt denna lag.

inseende över kulturminnesvården i landet. Riksantikvarieämbetet får överklaga beslut av domstol eller annan myndighet enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

2.3 Förslag till lag om ändring i vattenlagen (1983:291)

Härigenom föreskrivs att i 11 kap. 8 och 10 §§ vattenlagen (1983:291) orden "Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer" skall bytas ut mot "Riksantikvarieämbetet".

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

3 Inledning

3.1 Omfattning/ändamål

Utgiftsområdet Kultur, medier, trossamfund och fritid består av följande verksamhetsområden. Allmän kulturverksamhet, Teater, dans och musik, Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter, Bild och form samt konsthantverk, Ersättningar och bidrag till konstnärer, Arkiv, Kulturmiljö, Museer och utställningar, Film och medier, Forskning, Trossamfund, Folkbildning, Ungdomsfrågor samt Folkrorelse- och idrottsfrågor.

De myndigheter som ingår i utgiftsområdet redovisas under varje verksamhetsområde.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
10 745,5	7 134,0	7 324,9	7 335,0	7 459,8	7 614,4

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall
 Hösten 1996 avlämnades propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik, där regeringen redogjorde för kulturpolitikens inriktning. En rad insatser har påbörjats och genomförs för närvarande. Det är ännu för tidigt att avläsa resultatet av pågående insatser.

När det gäller utfallet av verksamheten budgetåret 1995/96 redovisas detta i inledningen till varje verksamhetsområde.

Större förändringar

Den 1 januari 1997 trädde en bibliotekslag i kraft. Samtidigt infördes ett nytt litteraturstöd som innebär att folk- och skolbibliotek kan få statliga bidrag för inköp av litteratur främst till barn och unga. Statens stöd till regional musikteater och dans samt fria teater- och dansgrupper har ökat. Under år 1997 har även stödet till konstnärer förstärkts.

Sex nationella uppdrag har fördelats på institutioner och verksamheter i landet. Ett nytt system för bidrag till regionala kulturinstitutioner har införts. Det statliga stödet till regionerna har utsträckts till film- och dansområdena. Verksamheten med länskonstnärer har byggts ut.

Ett särskilt stöd för bevarande av odlingslandskapets kulturmiljövärden har införts. Länsstyrelserna har utökat antalet anställda inom kulturmiljöområdet. Under första halvåret 1997 har två nya museilokaler öppnats, Marinmuseums i Karlskrona och Kungl. Myntkabinettets i Stockholm.

Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB och TV4 AB har fått nya sändningstillstånd i enlighet med den nya radio- och TV-lagen (1996:844). Riksdagen har vidare beslutat att stegvis introducera digitala sändningar med möjlighet för regeringen och riksdagen att ta ställning till om och på vilket sätt verksamheten skall fortsätta.

Vissa förändringar i myndighetsstrukturen har genomförts. Marinmuseum har förts samman med Statens sjöhistoriska museer fr.o.m. den 1 juli 1997. Statens konstråds uppdrag har fr.o.m. år 1997 vidgats till att också omfatta insatser i icke-statliga gemensamma miljöer. Vidare har riksdagen beslutat att ett statligt museum för världskultur skall inrättas i Göteborg den 1 januari 1999. En organisationskommitté förbereder detta.

Mål för utgiftsområdet

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen skall vara att:

- värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den,
- verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande,
- främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar,

- ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället,
- bevara och bruka kulturarvet,
- främja bildningssträvanden samt
- främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Målet för ungdomsfrågorna är att främja goda levnadsvillkor för ungdomar samt att stärka ungdomars delaktighet i samhällsutvecklingen.

Målet för folkrörelse- och idrottsfrågor är att stärka medborgarnas engagemang samt inflytande och delaktighet i samhället.

Prioriteringar för 1998

- Konstnärernas villkor skall förbättras, ett åtgärdsprogram med ytterligare reformer förbereds.
- Litteraturen och läsandet skall stärkas och stimuleras.
- Ett handlingsprogram för arkitektur och formgivning skall läggas fast.
- Åtgärder skall vidtas som ger förbättrad regional balans när det gäller kultursatsningarna.
- Kulturens roll för regional och hållbar utveckling skall lyftas fram.
- En satsning på det industrihistoriska arvet skall påbörjas.
- Tillgängligheten till kulturarvet skall öka.
- Frågorna om digital marksänd TV och digital radio skall beredas vidare.
- År 1998 skall vara ett Kulturår för hela Sverige.
- Ett system för mål- och resultatstyrning av ungdomspolitikerna skall utvecklas.
- Idrottsrörelsens egen utveckling som folkrörelse samt dess sociala funktioner i samhället skall främjas.

3.2 Resultatbedömning

Kulturområdet har under de senaste åren varit föremål för en grundläggande analys, bl.a. genom Kulturutredningens utvärdering av 20 års kulturpolitik. Propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik som regeringen lade fram i september 1996 var ett viktigt steg för att lägga fast inriktningen av kulturpolitiken.

Tillståndet och utvecklingen inom området

Deltagandet och delaktigheten i kulturlivet är på en förhållandevis hög nivå. Detta konstaterade regeringen i propositionen om kulturpolitik hösten 1996. Även mätningar som Statens kulturråd utför, den s.k. kulturbarometern, har visat på detta. Utvecklingen inom olika delar av kulturområdet redovisas i resultatbedömningarna under varje verksamhetsområde.

Infrastrukturen med producerande riks- och länsinstitutioner är väl utbyggd inom teater- och musikområdet, dock i lägre grad inom dansområdet som följaktligen fått ökade resurser från den 1 januari 1997. För de statligt stöd beviljade symfoni- och kammarorkestrarna ökade publiken med ca 30 % mellan budgetåren 1993/94 och 1994/95. Vad gäller teatrar bröts trenden med stadig publikminskning under budgetåret 1995/96. Det är för tidigt att säga om uppgången är tillfällig eller inte. Samtidigt har offentligstödda regionala och lokala kulturinstitutioner betydande ekonomiska och strukturella problem.

Inför Kulturåret 1998 sker en kulturell kraftsamling i kulturhuvudstaden Stockholm – men också i övriga delar av Sverige. Staten stödjer kulturhuvudstadssatsningarna via kulturinstitutioner samt med ett direkt ekonomiskt stöd. Genom Kultur i hela landet-satsningen, och indirekt via Stiftelsen Framtidens kultur, ges stöd till projekt i övriga landet. En mängd kulturprojekt planeras. Sammanlagt beräknas dessa insatser för Kulturåret uppgå till ca 255 miljoner kronor.

Många bibliotek har under några år fått vidkännas nedskärningar. Kvalitetsförfattarna inom barn- och ungdomslitteraturen har under början av 1990-talet tappat mark samtidigt som bibliotekens inköp och utlåning av barnböcker minskat och barnboks-förlagen redovisat vikande försäljningssiffror. Effekterna av det nya statliga inköpsstödet till biblioteken som infördes den 1 januari 1997 redovisas nästa år.

Cirka 40 % av befolkningen har besökt någon konstutställning eller något konstmuseum under det senaste året. Den samtida bild- och formkonsten har dock en svag ställning utanför landets tre storstadsområden. Verksamheten inom landets över 2 500 konstföreningar har stor betydelse för spridandet av konstintresset. Med nya Moderna museet som nationellt kraftcentrum, med särskilda uppdrag till regionala institutioner och till läns museerna samt med utvidgade s.k. utställningsgarantier skall bild- och formkonsten bli än tillgängligare.

Kvalitativ arkitektur och formgivning tillmäts inte den betydelse som den förtjänar och den byggda och gestaltade miljön vittnar ofta om bristande medvetenhet och ointresse för estetiska kvaliteter. Regeringen avser att presentera ett handlingsprogram för arkitektur och formgivning under våren 1998.

Inom arkivområdet är teknikutvecklingen en faktor som i hög grad påverkar arbetet, liksom förändrade verksamhetsformer för offentlig verksamhet. Arkivmyndigheterna får överta allt yngre material.

Det allmänna intresset för kulturmiljön har sannolikt aldrig varit större än nu. Samtidigt har förändrade investeringsvolymerna vad gäller utbyggnaden av infrastrukturen medfört bättre förutsättningar att bevara kulturminnen och kulturmiljöer jämfört med tidigare år. Detta har även medfört att volymerna för den arkeologiska uppdragsverksamheten har minskat.

Besöksutvecklingen för museerna visar ingen enhetlig trend. Olika insatser för att locka unga besökare har genomförts, liksom satsningar på utställningar och aktiviteter som behandlar det mångkulturella samhället. Flera museer har varit aktiva på IT-området.

Ingenjörsvetenskapsakademien skall i projektform bygga upp och inledningsvis administrera Kulturnät Sverige. Det främsta syftet med Kulturnät Sverige är att med hjälp av informationsteknik öka tillgängligheten till svensk kultur. Kulturnätets sidor på World Wide Web kan liknas vid ett virtuellt bibliotek som skall erbjuda kulturinformation, kulturmaterial och kulturyttringar.

Medielandskapet förändras just nu mycket snabbt. Distributionsvägarna för olika slag av information blir flera och medierna befinner sig i en allt mer internationell miljö. Samtidigt sker en ägarkoncentration på viktiga delar av mediemarknaden. Den sammanlagda tid som vi ägnar oss åt olika medier är dock relativt konstant.

Svensk film har en förhållandevis stark ställning på hemmamarknaden med knappt 20 % av den totala biopublikens. Det gällande filmavtalet löper ut den 31 december 1998. Regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen i frågan om ett nytt avtal under våren 1998.

Konstnärernas arbetsmarknad präglas av hög arbetslöshet och tidsbegränsade anställningar. Inkomstutvecklingen är i regel svag och beroendet av offentligt stöd är stort. Regeringens avsikt är att under våren 1998 presentera en konstnärspolitisk proposition.

Statens insatser inom området

Statens insatser inom utgiftsområdet är inriktade på att stimulera kulturverksamheten i hela landet. Huvuddelen av statens insatser utgörs av ekonomiskt stöd till nationella, regionala och lokala kulturinstitu-

tioner, fria grupper och enskilda konstnärer, folkbildning, kulturmiljövård m.m. Staten svarar också för kunskapsutveckling, information och opinionsbildning, i huvudsak genom den verksamhet som myndigheterna bedriver.

Statens utgifter inom området går huvudsakligen till folkbildning, teater, dans och musik, dagspress samt museer och utställningar.

Ekonomiskt stöd till kulturen från EU sker dels genom olika former av kultur- och mediestöd, dels genom bidrag från strukturfonderna, dels genom stöd från program inom andra samarbetsområden, t.ex. utbildning och turism. I 1996 års EG-budget uppgick satsningarna på kultur- och medieprogrammen (Kaleidoskop, Ariane, Raphael och MEDIA II) till 79 miljoner ecu (ca 670 miljoner kronor). Hur stora EU-stöd som utgått till kulturprojekt genom stöd från strukturfonderna och program inom andra samarbetsområden är ännu inte klarlagt.

Effekter av statliga insatser

Effekterna av statens insatser inom utgiftsområdet redovisas under de resultatbedömningar som regeringen gör under varje verksamhetsområde.

Slutsatser

Regeringen bedömer att statens insatser inom utgiftsområdet är av avgörande betydelse för att uppnå målen för den nationella kulturpolitiken. Under varje verksamhetsområde utvecklar regeringen denna bedömning.

3.3 Kulturåret 1998

EU:s kulturministrar har utsett Stockholm till Europas kulturhuvudstad år 1998. Utöver den satsning som görs via befintliga och nya kulturinstitutioner tillförs Kulturhuvudstaden sammanlagt 150 miljoner kronor. För att stimulera aktiviteter i hela landet under kulturåret gör regeringen därutöver en särskild satsning. Svenska regeringen kommer i mars-april 1998 att stå värd för en mellanstatlig Unesco-konferens om kultur och mänsklig utveckling. Sverige kommer under år 1998 dessutom att inneha ordförandeposten i det nordiska samarbetet.

3.4 Arkitektur och formgivning

Arkitekturen och formgivningen i Sverige i dag avspeglar de värderingar som rått och råder i vårt samhälle. Hur städerna, landsbygden, byggnaderna och bruksföremålen ser ut och fungerar påverkar våra liv till det bättre eller sämre. Dagens arkitektur och formgivning skall berika våra liv, men är också något vi lämnar över till kommande generationer. Det är därför angeläget att den byggda och formade miljön har hög kvalitet, där krav på god gestaltning, funktion, ekonomi, ekologi och teknik sammanvägts till en väl fungerande helhet.

I propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik ges utgångspunkterna för statens framtida insatser för arkitektur och formgivning och där ges också riktlinjerna för ett nationellt handlingsprogram. En viktig utgångspunkt är att staten i sin roll som byggherre, förvaltare, beställare, normgivare och utbildare stimulerar till arkitektur och formgivning med hög kvalitet. En annan angelägen uppgift är att höja medvetenheten och kunskapen kring dessa frågor hos både allmänhet och fackfolk.

Inom Regeringskansliet pågår nu ett konkret och handlingsinriktat arbete för att ta fram ett handlingsprogram samt för att följa, påverka och samordna de frågor som rör arkitektur och formgivning inom Regeringskansliet. Arbetet bedrivs av en interdepartemental arbetsgrupp med representanter från åtta olika departement. Ett förslag till handlingsprogram kommer att presenteras i oktober 1997.

3.5 Barn och unga

Barns och ungas rätt till eget skapande och deltagande i kulturlivet är en viktig del av de kulturpolitiska målen. Litteraturen, språket och läsningen har en framskjuten position i regeringens kulturpolitik. Det statliga stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek som införts fr.o.m. år 1997 syftar till att stärka barns och ungas tillgång till böcker. Även i bibliotekslagen lyfts barn och unga fram.

Positiva kulturupplevelser från uppväxtåren är viktiga. För att öka möjligheterna för barn och unga att möta teater, bildkonst, film m.m. har regeringen inrättat nationella uppdrag och tillsatt länskonstnärer. Exempelvis har Kulturskolan Rosteriet i Luleå fått ett nationellt uppdrag inom området ungdomskultur. På filmområdet har ett särskilt stöd till regionala resurscentrum för film och video införts, som skall användas för verksamheter på filmområdet av och för barn och unga. Backateatern i Göteborg har fått ett nationellt barnteateruppdrag.

Stora delar av barns och ungas kulturella erfarenheter byggs upp genom möte med kulturverksamhet i skola och förskola. Sedan hösten 1995 finns arbets-

gruppen Kultur i skolan, vars uppdrag är att stärka den kulturella dimensionen i skolan.

3.6 Det mångkulturella samhället

Invandringen har ökat den kulturella mångfalden i vårt samhälle men fortfarande lever olika kulturer sida vid sida utan att mötas. Varje kulturinstitution och kulturfrämjande organisation bör ta ansvar för att det mångkulturella samhället återspeglas i den egna verksamheten.

Som anmäldes i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik har frågan om formerna för inrättandet av ett världskulturhus utretts. Betänkandet Forum för världskultur – en rapport om ett rikare kulturliv (SOU 1997:95) lämnades våren 1997 och har remissbehandlats. På grundval av betänkandet föreslår regeringen i denna proposition att en försöksverksamhet, benämnd Forum för världskultur, inleds våren 1998 med syfte att främja, samordna och initiera verksamhet i hela landet med inriktning på kulturyttringar från hela världen, särskilt från länder och miljöer vilkas kultur vanligen inte blir tillgänglig för en publik i Sverige genom etablerade kommersiella eller institutionella kanaler.

Regeringen har under år 1997 gett de centrala myndigheterna på kulturarvsområdet i uppdrag att arbeta vidare med de frågor kring främlingsfientlighet och rasism som aktualiserades i propositionen om kulturpolitik. I de åtgärder som de centrala museerna föreslagit ingår bl.a. utställningar och annat utåtriktat arbete på området.

Kulturrådet har gett bidrag inom teater-, dans-, och musikområdet till mångkulturella verksamheter, t.ex. Intercult och Re:Orient.

Även det nya Världskulturmuseet i Göteborg kommer, i enlighet med vad regeringen framhöll i propositionen om kulturpolitik, att få som en av sina uppgifter, att främja kontakterna mellan svenska och utomsvenska kulturer.

3.7 Regionala kulturinstitutioner

Regional fördelning av statens stöd till kulturinstitutioner

Riksdagen har uttalat (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) att det är motiverat med en skyndsamt utredning om fördelningen av kulturresurserna i landet. Mot den bakgrunden har Kulturdepartementet gjort en kartläggning av den statliga kulturbudgetens regionala fördelning, vilken i första hand bygger på uppgifter från Statens kulturråd. En utgångspunkt

för kartläggningen har varit att stöden till kulturinstitutionerna kan delas in i dels nationella insatser, dels regionala insatser. Båda dessa insatser har betydelse för regionernas kulturliv. Stödet till t.ex. läns museerna är en direkt regional insats, medan t.ex. stödet till Operan, Riksteatern och Dramaten är en nationell insats som skall komma hela landet till godo. Den regionala fördelningen av de nationella insatserna kan beräknas på olika sätt (utifrån institutionens fysiska placering, publikens hemort eller utifrån institutionernas turnéverksamhet e.dyl.). Försök till sådana regionala fördelningar har tidigare gjorts av bl.a. Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK).

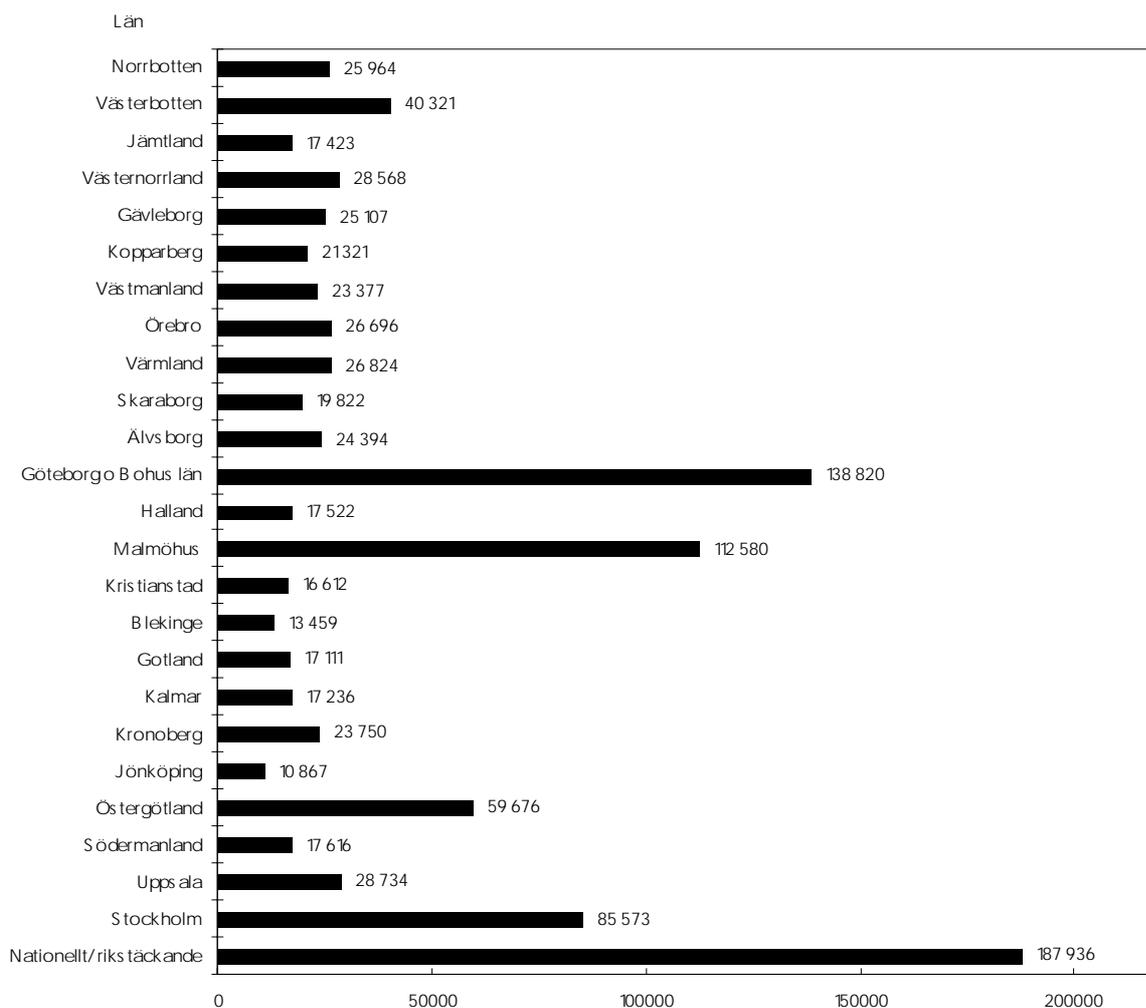
Den analys som Kulturdepartementet har gjort har avgränsats till de stöd som utbetalas via kulturbudgeten. Kulturdepartementet har valt att begränsa sin kartläggning till de bidrag som betalas ut via Sta-

tens kulturråd samt till Riksteatern. På sikt bör hela Kulturdepartementets ansvarsområde inkluderas i en regional analys.

Kulturrådets sammanlagda bidragsgivning under budgetåret 1995/96 kan delas in i "nationella ändamål" (litteraturstöd, tidskriftsstöd, fonogramstöd, bidrag till riksorganisationer, bidrag till utlandsturnéer m.m.) resp. "regionala ändamål" (bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner, regionala musikstiftelser, länsbibliotek, teater- och musikgrupper m.m.).

Räknat i absoluta tal (budgetåret 1995/96, 12 mån.) fördelades de största bidragsbeloppen för regionala ändamål till mottagare i Göteborgs och Bohus län (ca 139 mkr), Malmöhus län (ca 112 mkr), Stockholms län (ca 85 mkr), Östergötlands län (ca 60 mkr) och Västerbottens län (ca 40 mkr), se diagram 1.1.

DIAGRAM 1.1
Bidrag från Statens kulturråd 1995/96 (12 mån.) 1000-tal kronor

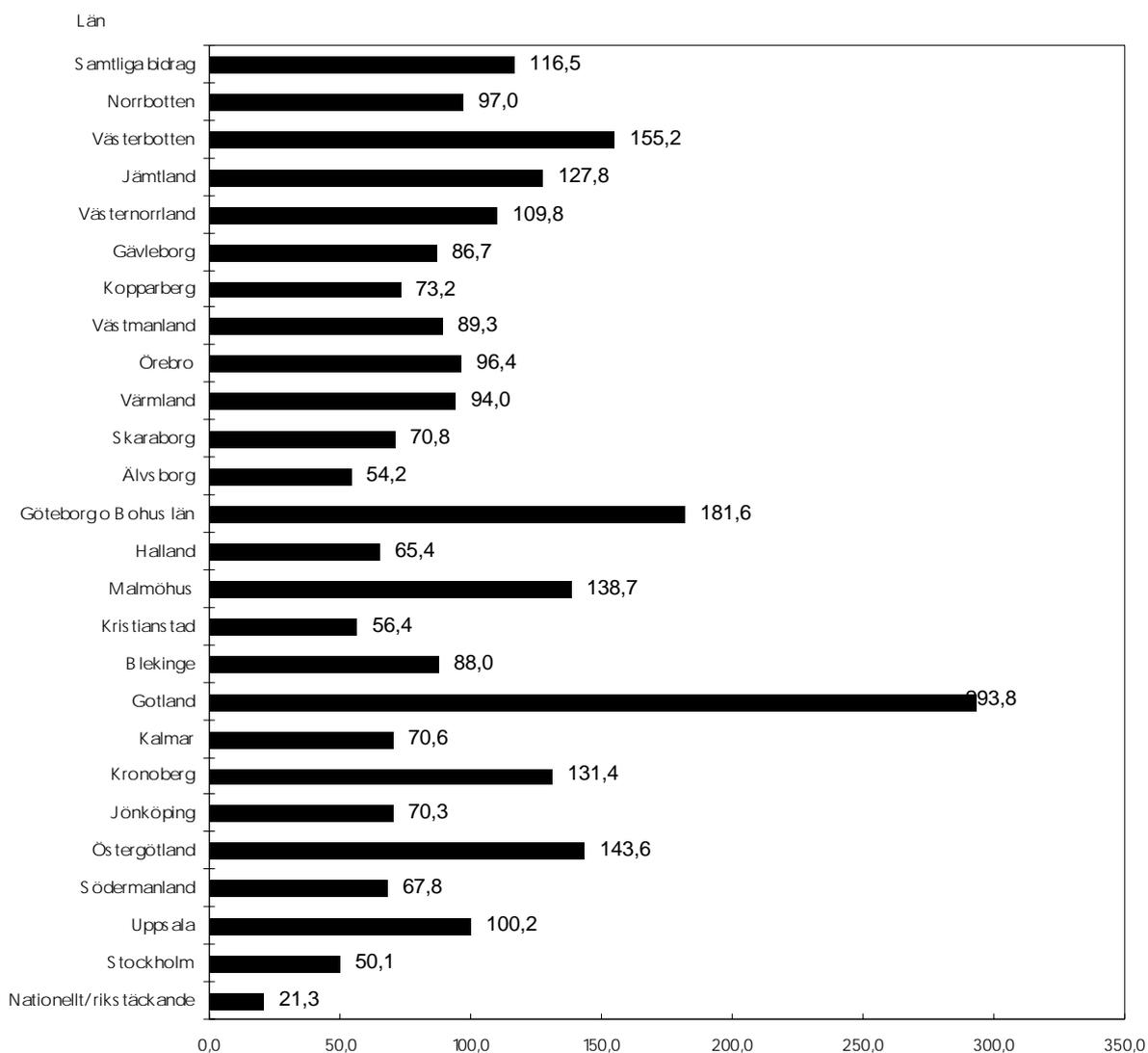
Omräknat till kronor per invånare erhöLL mottagare i Gotlands län det största stödet (294 kr/inv.). Därefter kommer Göteborgs och Bohus län (182 kr), Västerbottens län (155 kr), Östergötlands län (144 kr) och Malmöhus län (139 kr). Det relativt sett lägsta stödet fick Stockholms län (50 kr), se diagram 1.2.

En genomgång av de olika verksamhetsområden som ingår i Kulturrådets bidragsgivning ger delvis olika bilder. Stödet till de regionala museerna uppvisar en förhållandevis jämn länsvis fördelning uttryckt i kronor per invånare. Flertalet län erhöLL statliga bidrag under budgetåret 1995/96 (12 mån.) som låg i intervallet 7-11 kr/inv. Några avvikelser är dock vär-

da att nämnas: Gotlands län (46 kr), Jämtlands län (24 kr) och Göteborgs och Bohus län (19 kr). Minst fick Stockholms län (1,50 kr).

Mönstret vad gäller bidrag till regional biblioteksverksamhet visar att glesbygdslänen erhöLL högst bidrag per invånare, medan de tre storstadslänen ligger lägst: Gotlands län (12,1 kr), Jämtlands län (7,0 kr) och Blekinge län (5,5 kr) att jämföra med Stockholms län (0,7 kr), Göteborgs och Bohus län (1,3 kr) och Malmöhus län (1,6 kr). Motsvarande bild av fördelningen visar även bidragen till regional musikverksamhet.

DIAGRAM 1.2

Bidrag från Statens kulturråd 1995/96 (12 mån.). Kronor per inv.

Vad gäller bidrag till regionala och lokala musikinstitutioner utgår bidrag till sådana i tio län. Skillnaderna mellan länen uttryckt i kronor per invånare är stora. De största bidragen gick till Gävleborgs län (35 kr/inv.), Östergötlands län (29 kr), Malmöhus län (27 kr) och Göteborgs och Bohus län (25 kr). Då det gäller teater- och dansinstitutioner budgetåret 1995/96 fanns fyra teaterlösa län, nämligen Södermanlands, Blekinge, Kristianstads och Jämtlands län. Bidragen till teater- och dansinstitutioner låg i flertalet län runt 15-20 kr per invånare. Högst var bidragen i Göteborgs och Bohus län (111 kr), Malmöhus län (70 kr), Västerbottens län (52 kr) och Östergötlands län (51 kr).

Ett exempel på en institution som har ett nationellt ansvar är Riksteatern. Dess verksamhet skall komma hela landet till godo. En regional fördelning kan göras på olika sätt. I Kulturdepartementets kartläggning har en länsvis, schablonmässig fördelning av Riksteaterns anslag gjorts efter turnéstatistik (antal spelade föreställningar i de olika länen). Riksteaterns anslag var budgetåret 1995/96 (12 mån.) 211,2 miljoner kronor.

Kartläggningen visar att länen i norra Sverige får det högsta beloppet per invånare och att storstadslänen har relativt låga värden. Det teaterlösa länet Jämtland ligger högst med motsvarande 67 kr per invånare. Därefter följer Västernorrlands län (59 kr), Västerbottens län (55 kr), Gävleborgs län (42 kr) och Kalmar län (41 kr). Lägst belopp erhåller Göteborgs och Bohus län och Östergötlands län (båda ca 7 kr). Genomsnittet per invånare i samtliga län var 24 kr (budgetåret 1995/96, 12 mån.).

Det är en avgörande principiell frågeställning hur anslagen till nationella ändamål såsom de centrala institutionerna skall behandlas i en regional analys av de statliga kulturstöden. I dag saknas ett tillförlitligt och heltäckande underlag för att kunna göra denna bedömning. Enligt regeringens bedömning kräver denna fråga ytterligare kartläggnings- och analysarbete. En fråga i sammanhanget är i vad mån behovet av statligt stöd till lokala och regionala kulturinstitutioner påverkas av omfattningen av det kulturutbud som nationalscener eller andra helstatligt finansierade institutioner erbjuder (bet. 1996/97:KrU1, s. 65). Av den genomförda kartläggningen kan inga entydiga tendenser utläsas som kan läggas till grund för ett sådant ställningstagande från regeringens sida kring principerna för Kulturrådets fördelning av stödenheter.

Regeringen avser därför att för berörda myndigheter lägga in ett återrapporteringskrav att redovisa det regionala utfallet av det statliga kulturstödet. Vidare avser regeringen att initiera ett fortsatt analysarbete om det regionala utfallet inom Kulturdepartementets ansvarsområde.

Regeringen vill vidare erinra om att olika åtgärder har vidtagits för att förbättra den regionala balansen i kulturstödet. Bland annat har det statliga stödet ut-

sträckts till filmområdet och till dansområdet, biblioteksstödet har förstärkts och verksamheten med länskonstnärer har byggts ut. Sex nationella uppdrag har fördelats på institutioner eller verksamheter för att ta till vara kunnande och idéer från hela landet.

Försöksverksamhet

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skall under tiden den 1 juli 1997 – den 31 december 2002 genomföras en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Kalmar, Gotlands och Skåne län. För kulturområdet gäller att regionala självstyrelseorgan från och med den 1 juli 1998 skall överta befogenheten från Statens kulturråd att besluta om fördelningen av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen.

Tillfälligt stöd till regionala kulturinstitutioner

Staten har under lång tid medverkat till uppbyggnaden av ett nätverk av regionala och lokala kulturinstitutioner över hela landet. Dessa institutioner utgör en av grundvalarna för kulturlivets utveckling. Trots konstnärliga framgångar och ett intensifierat publikarbete med positiva resultat har många institutioner strukturella och ekonomiska problem. Regeringen har under år 1997 uppmärksammat följt utvecklingen och bedömt att en tillfällig statlig insats behövs för att underlätta för vissa av dessa institutioner.

3.8 Kultur som utvecklingsfaktor

Insatser inom kulturområdet är en självklar och betydelsefull del i det regionala utvecklingsarbetet. Under 1980- och 90-talen har regionala och lokala kultursatsningar blivit ett hjälpmedel för att skapa ny profil och inriktning, särskilt för orter där traditionell industri lagts ned. I vilken mån närhet till kultur påverkar etablering av företag är svårt att mäta men ett antal kommuner gör mycket medvetna satsningar på kulturverksamhet för att kunna erbjuda invånarna ett allsidigt utbud. I vissa regioner görs också satsningar på kulturverksamhet för att motverka utflyttning till storstadsregioner.

I flera av de svenska programdokumenten för EU:s strukturfonder framhålls kulturen och kulturarvet som viktiga för den lokala identiteten och miljön. Erfarenheterna hittills av insatserna inom kulturområdet genom EU:s strukturfonder visar på stora möjligheter för ökad sysselsättning i målområdena. De stöd som hittills beviljats åren 1995-97 har bl.a. gått till flera projekt med inriktning på kultur, kulturtu-

rism, film och media. Många projekt förväntas öka sysselsättningen och locka besökare. Några har som syfte att mer allmänt gynna regionen genom att stärka invånarnas identitet och känsla för bygden.

3.9 Hållbar utveckling

Inom kulturområdet ryms flera verksamhetsområden med anknytning till en hållbar utveckling och den ekologiska omställningen av Sverige. I det handlingsprogram som redovisas i skrivelsen till riksdagen (skr. 1997/98:13) beskrivs Kulturdepartementets insatser för en hållbar utveckling. Att främja arkitektonisk kvalitet och kulturvärdena i bebyggelsen hör till några av de prioriterade områdena. Inom ramen för regeringens satsning på lokala investeringsprogram för ekologisk omställning under de kommande åren utgör dessa aspekter ett grundkrav för att er hålla statligt stöd.

3.10 En nationell satsning på industrisamhällets historia

Dagens svenska samhälle har formats genom en mer än sekellång utveckling av industrialismen. Industrisamhället förändras nu drastiskt och en ny fas, bl.a. kallad kunskapssamhället eller informationsamhället, håller på att ta form. Likväl utgör det industrihistoriska arvet fortfarande en betydande del av vår identitet, såväl lokalt och regionalt som nationellt. Det är också en del av vardagshistorien som ligger nära i tiden, vilket gör det möjligt för envar att förhålla sig till den, t.ex. genom muntliga berättelser.

I propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik betonas vikten av en samlad behandling av kulturarvssektorn. Detta framstår som särskilt angeläget vid behandlingen av det industriella arvet, där samband och integration mellan den byggda miljön, traditioner och levnadsskick, historiskt dokumenterade händelser, föremål och produktionsprocesser kan ges en bättre förståelse utifrån en beskrivning och analys som utgår från ett samlat kulturarvsperspektiv. En satsning på industrisamhällets kulturarv bör därför beröra inte bara den byggda industrimiljön, utan även arbetsliv, konsumtionsmönster, värderingar och livsformer. En sådan bred satsning på industrisamhällets historia utgår från vad kulturutskottet tidigare har anfört (bet. 1994/95:KrU3).

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har på regeringens uppdrag tagit fram ett handlingsprogram med förslag till insatser för bevarande, vård och långsiktig förvaltning av landets industriminnen. För budgetåret

1997 anvisades RAÄ 1,2 miljoner kronor för att intensifiera arbetet med landets industrihistoriska arv i första hand genom informations-, utvecklings- och samordningsinsatser. Detta arbete sker i samverkan med bl.a. Nordiska museet, Arbetets museum, Tekniska museet, Riksarkivet och Kungl. Tekniska högskolan. Vidare har Arbetets museum av regeringen givits ett nationellt uppdrag att under treårsperioden 1997-1999 bl.a. utveckla och förstärka sitt arbete med det industrihistoriska arvet. Det finns således en relativt långt framskriden planering av hur olika delar i en satsning på industrisamhällets historia skulle kunna utformas.

En nationell satsning på industrisamhällets historia torde beröra flertalet kulturarvsinstitutioner. En ökad samverkan över institutionsgränserna bör enligt regeringens bedömning vara befruktande även för verksamheten i övrigt liksom för utvecklingen inom kulturarvssektorn på sikt.

Regeringen vill för riksdagens information meddela att den har för avsikt att i regleringsbrevet för år 1998 följa upp arbetet med industrisamhällets historia. Berörda myndigheter och institutioner skall ges i uppdrag att organisera en projektgrupp och utarbeta förslag till hur de, tillsammans med andra, kan arbeta tillsammans med andra institutioner med industrisamhällets historia. Regeringen avser därefter att återkomma i budgetpropositionen för år 1999 med förslag om finansiering av en nationell satsning på industrisamhällets historia.

3.11 Partnerskap för kultur

Projektet Partnerskap för kultur har inletts på initiativ av Kulturdepartementet och Utrikesdepartementet i samarbete med Svenska Institutet. Projektet skall bidra till förstärkt kultursamarbete med länderna i Central- och Östeuropa. Under Kulturåret 1998 genomförs en kulturkonferens i Stockholm för i första hand unga konstnärer och kulturverksamma i Östersjöregionen. Konferensen skall bidra till långsiktiga effekter i form av stöd till nätverksbyggande och utökade kontakter, se vidare utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, anslaget B 1 Samarbete med Central- och Östeuropa.

3.12 Mediefrågor

Sveriges Television, Sveriges Radio och Sveriges Utbildningsradio skall under den innevarande tillståndsperioden fram till och med år 2001 bl.a. vidga och fördjupa sitt kulturanvar, sända fler svenska program av hög kvalitet, öka samarbetet med kul-

turinstitutionerna, öka omfattningen av utomståendes medverkan, tillhandahålla program som speglar det mångkulturella samhället samt ägna ökad uppmärksamhet åt program för och med barn och ungdomar.

Programföretagens redovisning till statsmakterna skall förtydligas. Företagen skall årligen följa upp och rapportera hur public service-uppdraget uppfyllts. Syftet med en sådan redovisning är att förbättra informationen till riksdag och regering samt TV-avgiftsbetalarna om verksamhetens resultat samtidigt som företagens fokus på hur uppdraget uppfyllts skärps.

Riksdagen har beslutat (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178) att digitala TV-sändningar skall införas i flera steg med möjlighet för regeringen och riksdagen att successivt ta ställning till om och på vilket sätt verksamheten skall fortsätta. En särskild utredare har fått i uppdrag att förbereda sändningsverksamheten (dir. 1997:19). I juni 1997 presenterade utredningen en rapport med förslag på sändningsorter (SOU 1997:103).

Våren 1995 beslutade riksdagen att digitala ljudradiosändningar skulle påbörjas i ett begränsat antal områden. För närvarande sker sändningar i fyra områden. Sändningsverksamheten skall utvärderas när digitala radiomottagare funnits tillgängliga en tid.

Minskade upplagor och annonsintäkter i kombination med ökade kostnader har lett till försämrad lönsamhet för många dagstidningar. Flera tidningar hotas också av nedläggning. Den svåra ekonomiska situationen på dagstidningsmarknaden är ett hot mot mångfalden. Därför finns ett stort behov av åtgärder. I förslaget till tilläggsbudget för år 1997 föreslår regeringen att ett tillfälligt driftsstöd införs som skall fördelas under åren 1997 och 1998. Stödet skall främst lämnas till de dagstidningar som får allmänt driftsstöd.

Rådet för mångfald inom massmedierna (dir. 1995:13) kommer att presentera sitt slutbetänkande i början av år 1998.

3.13 Trossamfund

De utredningar som tillsattes med anledning av riksdagens principbeslut om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan har slutfört sitt arbete, men remissbehandlingen av förslagen från utredningarna (SOU 1997:41-47) är ännu inte avslutad. Reformen berör både Svenska kyrkans och övriga trossamfunds framtida ställning samt det statliga stödet till trossamfundet efter år 2000. Regeringen återkommer med särskilda förslag i dessa frågor.

Som ett led i de fortgående kontakterna mellan staten och Svenska kyrkan har nyligen tagits ett gemensamt initiativ till ett sysselsättningsprogram inom

kyrkan under åren 1998-2000. Programmet, vars närmare innehåll är under utarbetande, avser innefatta olika åtgärder såsom underhåll av kyrkor, miljöarbete i kyrkans skogar samt diakonala och sociala insatser. Kostnaderna skall delas mellan staten, de kyrkliga kommunerna och kyrkofonden. Den statliga insatsen skall finansieras av tillgängliga medel inom ramen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

3.14 Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) pekar i sin årliga rapport (RRV 1997:21) på att flera myndigheter inom kulturområdet har bristande rutiner för ekonomisk uppföljning och för verksamhetsanalys samt på att det finns ett behov av att en stabil ekonomiadministration utvecklas.

Mot denna bakgrund vill regeringen betona att det är av yttersta vikt att ekonomiadministrationen fungerar väl vid alla myndigheter och att rutiner för ekonomisk uppföljning och verksamhetsanalys stärks. Kulturdepartementet bevakar att förbättringsåtgärder vidtas och tar upp denna fråga i de mål- och resultatdialoger som förs med myndighets- och institutionschefer inom Kulturdepartementets område.

3.15 Åtgärder utanför utgiftsområdet

Målen för den nationella kulturpolitiken uppnås inte enbart genom insatser inom utgiftsområde 17. Av avgörande betydelse för måluppfyllelsen är naturligtvis de insatser som görs av kommuner och landsting samt olika statliga insatser inom andra utgiftsområden.

För ungdomspolitiken kan nämnas att Humanistisk- samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) sedan budgetåret 1997 disponerar särskilda medel för ungdomsforskning. Medlen anvisas dels inom detta utgiftsområde, dels inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Från och med den 1 januari 1998 kommer kommunerna att i lag ges möjlighet att erbjuda arbetslösa ungdomar mellan 20-24 år en utvecklande insats. De ungdomar som deltar i dessa aktiviteter erhåller en utvecklingsersättning. Det nya systemet redovisas närmare under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Andra för ungdomspolitiken aktuella reformer är bl.a. införandet av ett särskilt system för generationsväxling på arbetsmarknaden, en satsning på feriejobb för ungdomar, lärlingsutbildning samt en för-

söksverksamhet med elevmajoritet i styrelser inom gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

UTGIFTSUTVECKLINGEN FÖR DE I UTGIFTSOMRÅDE 17 INGÅENDE VERKSAMHETSOMRÅDEN

	UTGIFT	DÄRAV	ANVISAT	UTGIFTSPROGNOS	FÖRSLAG	BERÄKNAT	BERÄKNAT
	1995/96	1996	1997	1997	1998	1999	2000
Allmän kulturverksamhet	204,4	137,8	225,7	235,5	314,3	280,3	288,3
Teater, dans och musik	2 190,3	1 435,2	1 469,2	1 467,9	1 424,4	1 391,0	1 423,1
Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter	292,1	193,3	225,9	234,0	219,0	252,6	258,4
Bild och form samt konsthantverk	94,8	60,5	79,9	78,7	80,1	82,1	84,0
Ersättningar och bidrag till konstnärer	315,0	250,7	244,2	262,1	249,3	289,0	294,9
Arkiv	427,7	297,7	280,6	292,8	285,4	293,7	303,3
Kulturmiljö	707,3	491,9	437,9	381,7	423,9	443,0	449,7
Museer och utställningar	1 264,7	862,4	885,3	996,6	932,6	971,8	1001,2
Film och medier	237,2	94,8	165,2	165,1	164,0	169,4	170,3
Forskning	52,2	38,0	38,0	42,7	37,8	38,8	39,8
Trossamfund	91,2	44,4	57,3	57,6	55,7	56,8	58,0
Folkbildning	3 801,7	2 543,5	2 434,6	2 434,6	2 497,2	2 547,2	2 598,3
Ungdomsfrågor	183,0	107,5	109,8	122,7	108,5	108,8	109,2
Folkrörelse- och idrottsfrågor	884,0	576,3	557,6	552,9	542,7	535,3	535,9
Summa	10 745,5	7 134,0	7 211,1	7 324,9	7 335,0	7 459,8	7 614,4

4 A Allmän kulturverksamhet

4.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar myndigheten Statens kulturråd samt bidrag till allmänskulturella ändamål, utvecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte. Dessutom ingår verksamhetsbidrag till olika institutioner och organisationer, bidrag till kulturinstitutioner eller verksamheter som får särskilda nationella uppdrag, liksom den särskilda satsning som görs på kulturen i hela landet inför och under Kulturåret 1998. Vidare finns under verksamhetsområdet medel för bidrag till samisk kultur.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
204,4	137,8	235,5	314,3	280,3	288,3

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Viktiga kulturprojekt har kunnat genomföras. Den kulturella infrastrukturen i hela landet har värnats. Konstater som tidigare haft svårt att nå utanför storstadsområdena får nu nya möjligheter.

Större förändringar

En försöksverksamhet genomförs mellan åren 1997 och 2002 med ändrad regional ansvarsfördelning i Kalmar, Gotlands och Skåne län. Statens kulturråds roll att besluta om fördelning av statsbidragen till regionala kulturinstitutioner övertas fr.o.m. den 1 juli 1998 till viss del av regionala självstyrelseorgan i försökslänen.

Prioriteringar för 1998

År 1998 blir kulturens år i Sverige. Kulturhuvudstaden får utöver satsningarna vid nationella kulturinstitutioner, ett direkt stöd på sammanlagt 150 miljoner kronor. Därutöver genomförs en särskild sats-

ning för att stimulera kulturaktiviteter i hela landet. Utrymme skapas för engångsinsatser för regionala och lokala kulturinstitutioner med särskilda problem.

4.2 Resultatbedömning och slutsatser

Inom verksamhetsområdet utgår medel till en rad ändamål som griper över de flesta av kulturpolitikens områden. I regeringens proposition (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik prövades huvudsakligen Kulturrådets roll inom kulturpolitiken och dess förhållande till andra myndigheter och institutioner. Regeringen bedömde att Kulturrådets bidragsgivning har haft stor betydelse för kulturlivets utveckling sedan mitten av 1970-talet, framför allt för verksamheter på regional och lokal nivå och inom organisationslivet. I kulturpropositionen behandlade regeringen de övergripande utvecklingstendenserna inom kulturområdet.

Statens stöd inom ramen för anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete har enligt regeringens bedömning inneburit att för kulturlivet viktiga kulturprojekt har kunnat genomföras och att kulturverksamheter kunnat fortleva i betydande utsträckning. Prioriterade projektområden under budgetåret 1995/96 inom ramen för Kulturrådets bidragsgivning har rört barn och ungdomar samt utvecklingsprojekt inom IT-området. En viktig del i projekten är Kulturrådets utvärderingar och sammanställningar samt att sprida erfarenheterna om metoder och arbetsformer. Som redovisades i regeringens proposition om kulturpolitik bedömde regeringen att det är angeläget att utveckla arbetet med uppföljning och utvärdering.

År 1998 blir kulturens år i Sverige. Detta ger möjligheter att påvisa hur ett rikt kulturliv utvecklar

samhället och kulturens betydelse för människor. Mycket talar för att de statliga medel som engångsvis beräknats för att stödja kulturåret kommer att ge ett gott utbyte, bl.a. när det gäller att få fram erfarenheter av kulturens betydelse för regional utveckling.

För perioden 1997-1999 har regeringen gett nationella uppdrag till Backateatern i Göteborg, Film i Väst i Alingsås, Kulturskolan Rosteriet i Luleå, Falun Folkmusik Festival, Malmö Konsthall och Arbetets museum i Norrköping

Mellan åren 1997 och 2002 skall en försöksverksamhet genomföras med ändrad regional ansvarsfördelning i Kalmar, Gotlands och Skåne län. Det innebär att försökslänen får regionala självstyrelseorgan som fr.o.m. den 1 juli 1998 övertar Statens kulturråds roll att besluta om fördelningen av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner efter särskilda föreskrifter av regeringen. Genom försöksverksamheten ges de regionala självstyrelseorganen en större frihet att fördela de statliga bidragen mellan regionala kulturinstitutioner. Regeringen bedömer dock att förbehåll för utvecklingsåtgärder som har ett nationellt kulturpolitiskt värde skall göras. Statliga bidrag, som exempelvis de riktade bidragen och statsbidrag till regionala museer, som avser ersättning för uppgifter inom kulturmiljövården skall inte överföras till självstyrelseorganen i försökslänen.

Vissa offentligstödda regionala och lokala kulturinstitutioner har betydande ekonomiska och strukturella problem. För några av de större teaternas har situationen utvecklats till en akut kris. Svaret för att verksamheten upprätthålls vilar i första hand hos huvudmännen och på många håll pågår också ett internt omstruktureringsarbete. Kulturpolitiskt är det angeläget att den grundstruktur av kulturinstitutioner över hela landet som utgör basen för det offentligstödda kulturlivet inte vittrar sönder. Från statsfinansiella utgångspunkter är det också viktigt att värna om en verksamhet som staten redan har investerat betydande medel i. Mot den bakgrunden finns enligt regeringens mening anledning för staten att göra en särskild insats i de fall detta bedöms nödvändigt för att upprätthålla verksamhetens konstnärliga nivå.

Slutsatser

Enligt regeringens bedömning har bidragsgivningen och organisationsstödet haft en positiv inverkan på utvecklingen inom området. Insatta resurser har använts på ett ändamålsenligt sätt.

4.3 Forum för världskultur

Ärendet och dess beredning

I propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik angav regeringen för riksdagens kännedom att formerna för inrättandet av ett världskulturhus skulle utredas. Syftet skulle vara att erbjuda en kulturell arena för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund, och att ge status åt alla de kulturer som inte har en plats i kulturlivet i dag. En utgångspunkt var att världskulturhuset skulle lokaliseras till Södra teatern i Stockholm och att det statliga bidrag som i dag lämnas till Riksteatern för verksamheten vid Södra teatern i stället skulle föras över till världskulturhuset som en del av finansieringen för dess verksamhet. En förutsättning för inrättandet av världskulturhuset var vidare att det skulle finansieras gemensamt av staten och Stockholms kommun m.fl. intressenter i Stockholmsregionen.

Riksdagens kulturutskott uttalade i betänkandet 1996/97:KrU1 att inrättandet av ett världskulturhus i Södra teatern kan bli ett värdefullt steg för att få mångkulturella aspekter att påverka samhället i alla dess delar.

Hösten 1996 slöts en principöverenskommelse mellan regeringen och Stockholms stad om samverkan kring ett världskulturhus.

I december 1996 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att utreda de närmare formerna för inrättandet av ett världskulturhus i Södra teaterns lokaler i Stockholm (dir. 1996:123). I februari 1997 förordnades verkställande direktören Lars Engqvist som särskild utredare.

Utredaren överlämnade i juni 1997 sitt betänkande Forum för världskultur – en rapport om ett rikare kulturliv (SOU 1997:95). I betänkandet föreslås sammanfattningsvis följande. Ett nytt organ, Forum för världskultur, inrättas med uppgift att stödja och samordna insatserna för världskulturen i hela landet. Forum för världskultur bör inledningsvis inrättas som en statlig kommitté med ledamöter från Riksutställningar, Riksteatern, Rikskonserter, Svenska Institutet, Svenska Filminstitutet, det kommande världskulturmuseet, samt Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Huvudmannaskapet för Södra teatern bör kvarstå hos Riksteatern, men det är lämpligt att Forum för världskultur får tillgång till lokaler i Södra teatern. Stockholmsregionen bör bidra till finansiering av Forum för världskultur.

Betänkandet har remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga i Kulturdepartementet (dnr Ku97/2407/Ko).

Syfte och inriktning

Regeringens förslag:

En försöksverksamhet, benämnd Forum för världskultur, inleds våren 1998. Syftet med verksamheten är att öka den konstnärliga och kulturella mångfalden i Sverige genom att initiera och samordna presentationen av kulturyttringar från hela världen. Detta gäller särskilt sådana länder och miljöer vilkas kultur inte naturligt blir tillgänglig för en publik i Sverige genom etablerade kommersiella eller institutionella kanaler.

Utredarens förslag:

Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Regeringen lägger dock större tyngd på initierande och samordnande verksamhet och mindre på bidragsgivning.

Remissinstanserna:

Remissopinionen är positiv till ökade insatser för att främja världskulturen i Sverige. En övervägande andel av instanserna är också eniga med utredaren om verksamhetens huvudsakliga inriktning. Några instanser anser dock att förslagen är otillräckliga.

Skälen för regeringens förslag:

De senaste 30 årens invandring har fört med sig en kulturell mångfald som har varit vitaliserande för svenskt kulturliv och inneburit ett ökat och mer varierat kulturutbud. Men olika kulturer lever ofta sida vid sida utan att mötas. Majoriteten av människor i Sverige kommer sällan eller aldrig i kontakt med den kulturella rikedom, som invandringen tillfört vårt samhälle.

En viktig kulturpolitisk princip är att varje kulturinstitution tar ansvar för att bedriva en verksamhet som vänder sig till hela befolkningen. Redan nu har många institutioner och organisationer verksamhet med inriktning på andra länders kultur. Det är viktigt att dessa verksamheter utvecklas vidare på ett naturligt sätt inom ramen för institutionernas ansvarsområden.

För att främja en sådan utveckling behövs i ett inledande skede en drivande kraft och former för att samlat bevaka och presentera kultur från hela världen. Därför föreslår regeringen att en samordnande och initiativtagande verksamhet inleds under namnet Forum för världskultur. Genom Forum för världskultur blir det möjligt att utveckla en bred och mångsidig verksamhet, som bidrar till ett rikare kulturliv och ger förutsättningar för bättre förståelse och relationer mellan människor. Målet är att ge hela Sveriges befolkning, oavsett etnisk eller kulturell bakgrund, nya möjligheter att framföra eller uppleva en mångfald av kulturella uttryck. Vägledande för verksamheten skall vara bedömning av konstnärlig kvali-

tet. På så sätt kan de initiativ som tas inom ramen för Forum för världskultur bli en konstnärlig inspirationskälla för hela det svenska kulturlivet. Samtidigt är det angeläget att den samlade erfarenhet, kompetens och kreativitet som redan finns inom kulturlivet tas till vara och att nya initiativ förankras inom detta.

I sitt remissvar framhåller Stockholms stad, att det Världsbibliotek som staden planerar att lokalisera i Stockholms kulturhus bör kunna bli en naturlig del av Forum för världskultur. Den språkliga och litterära mångfald som världsbiblioteket representerar blir, anser staden, en viktig tillgång i verksamheten. Regeringen delar denna uppfattning.

I likhet med utredaren och det stora flertalet av remissinstanserna anser regeringen att många scener eller arenor behöver tas i anspråk för den breda verksamhet som Forum för världskultur innebär. Södra teatern i Stockholm bör, som utredaren föreslår, även i fortsättningen användas för scenisk verksamhet och kvarstå under Riksteaterns huvudmannaskap. Södra teaterns spelplan bör dock få en tydlig inriktning på världskultur. Redan innevarande år har Riksteatern regeringens uppdrag att planera för en verksamhet vid Södra teatern med inriktning mot världskultur som begreppet definieras i det följande. Detta uppdrag skall gälla även i fortsättningen men kommer att kompletteras med villkor om samverkan med Forum för världskultur.

Det är som nämnts viktigt att varje kulturinstitution ansvarar för att bedriva en verksamhet som vänder sig till hela befolkningen. För att få ytterligare tyngd i satsningen avser regeringen att ge ett särskilt uppdrag till Statens kulturråd samt Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar att medverka till spridning av världskulturyttringar i hela landet.

Utredaren pekar på svårigheten att avgränsa eller definiera begreppet världskultur. All avgränsning eller kategorisering av konst är vanskelig. Det konstnärliga skapandet som uttryck för grundläggande mänskliga behov gör att konsten till sin natur är internationell. I alla tider har konsten rört sig över nationsgränser och fungerat som en brygga mellan individer och folk. En viss avgränsning är dock möjlig att göra. Utredaren föreslår att begreppet världskultur definieras såsom kulturyttringar från olika delar av världen som bidrar till att öka mångfalden i svenskt kulturliv, särskilt kulturyttringar från länder och miljöer, vilkas kultur inte naturligt blir tillgänglig för en publik i Sverige genom etablerade kommersiella eller institutionella kanaler. Det är en definition som också ligger till grund för regeringens förslag om verksamhetens inriktning.

Forum för världskultur skall ha följande huvuduppgifter:

- att initiera, stimulera och samordna verksamhet inom existerande institutioner och organisationer,
- att genomföra egna projekt som syftar till att i olika former presentera kultur från hela världen,

- varvid stort utrymme skall ges för nya tväretniska och tvärkulturella uttryck,
- att arrangera möten mellan konstnärer och kulturarbetare med erfarenheter från olika kulturer,
 - att informera om världskulturevenemang,
 - att i olika former ta initiativ till kultur- och samhällsdebatt,
 - att utveckla ett samarbete med kulturinstitutioner, kulturföreningar och kommuner över hela landet i avsikt att upprätta förslag till ett handlingsprogram för en mångkulturell kulturpolitik som har till mål att bygga en ny kulturell gemenskap i Sverige.

Enligt regeringens mening bör bidragsgivning inte förekomma annat än som ett led i projekt, som initieras eller samordnas av Forum för världskultur.

Organisation och finansiering

Regeringens bedömning:

Regeringen avser att efter samråd med Stockholms stad tillkalla en kommitté med uppgift att driva försöksverksamhet med Forum för världskultur enligt de riktlinjer som riksdagen har beslutat om.

För verksamheten tillskjuts medel dels av staten, dels av Stockholms stad. Kommittén skall samverka med Riksteatern om lokaler och spelprogram i Södra teatern.

Utredarens förslag:

Forum för världskultur bör efter en inledande treårsperiod inrättas som en statlig myndighet.

Remissinstanserna:

Det stora flertalet instanser tillstyrker att verksamheten inledningsvis drivs av en kommitté. Många instanser har synpunkter på kommitténs sammansättning och arbetsformer.

Skälen för regeringens bedömning:

Regeringen är inte beredd att på föreliggande beslutsunderlag ta ställning till verksamhetens permanenta form. Som utredaren föreslår bör Forum för världskultur inledningsvis drivas av en statlig kommitté. Det gör det möjligt att pröva olika arbetssätt och samverkansformer och utifrån vunna erfarenheter finna den lämpligaste organisatoriska ramen för verksamheten. Kommittén skall ha ett nära samarbete med Stockholms stad.

Det är regeringens uppgift att utfärda kommittédirektiv med beaktande av de allmänna riktlinjer som riksdagen beslutar om. För riksdagens information

vill regeringen dock anföra följande angående kommitténs sammansättning och uppgifter.

I kommittén bör ingå företrädare för berörda myndigheter och kulturinstitutioner samt Stockholms stad och ett brett urval av kulturlivets organisationer. Sammansättningen bör vara sådan att det fria kulturlivets inflytande på verksamheten säkras. Kommitténs ordförande bör stå fri från existerande kulturinstitutioner, ha en bred förankring i svenskt samhällsliv och förmåga att lyfta fram insatser för världskulturen i samhälls- och kulturlivet.

Till kommittén knyts ett sekretariat med en verksamhetsledare och kanslipersonal. Regeringen kommer att utse kommitténs ordförande och övriga ledamöter samt verksamhetsledaren efter samråd med bl.a. Stockholms stad. Det innebär att tjänsten som verksamhetsledare inte, som utredaren har förordat, samordnas med chefsbefattningen vid Södra teatern. Avsikten är dock att ett nära samarbete skall utvecklas mellan kommittén och Riksteatern om verksamhet i Södra teatern. Huvudkomponenterna i ett sådant samarbete bör vara att kommittén får disponera kansliutrymmen i Södra teatern och att Södra teaterns spelprogram får ett större inslag av gästspel och andra sceniska evenemang med inriktning på världskultur, initierade av eller i samverkan med kommittén.

Kommittén bör inleda sitt arbete under våren 1998. Regeringen räknar med att på grundval av kommitténs överväganden lämna förslag till riksdagen om den permanenta formen för verksamheten i den budgetproposition som avlämnas hösten 1999.

Regeringen avser att inom kort sluta avtal med Stockholm stad avseende försöksverksamhetens organisation och finansiering. Därvid förutsätts Stockholms stad åta sig att, vid sidan av kommunens satsning på ett världsbibliotek, tillskjuta 3 miljoner kronor för verksamheten under år 1998. Vad gäller statens andel av finansieringen för år 1998 vill regeringen lämna följande redogörelse.

Under anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete har 1,5 miljoner kronor beräknats för kommitténs dagliga verksamhet. Under anslaget B 1 Bidrag till Svenska riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter beräknar regeringen 8 miljoner kronor i bidrag till Riksteatern för verksamheten vid Södra teatern. Regeringens villkor avseende samarbetet mellan Riksteatern och kommittén för Forum för världskultur kommer att anges i regleringsbrevet. Slutligen har regeringen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar, anslaget B 3 Integrationsåtgärder beräknat 2 miljoner kronor för Forum för världskultur.

Verksamheten skall i övrigt bygga på de insatser som kulturlivets institutioner och organisationer själva bidrar med på eget eller kommitténs initiativ. De möjligheter till stöd som kan erhållas genom befintliga bidragsgivande organ bör också utnyttjas.

4.4 Anslag

A 1. Statens kulturråd

1995/96	Utgift	41 638	¹ Anslags- kredit	544
Därav 1996	Utgift	27 200		
1997	Anslag	27 883	Utgifts- prognos	27 776
1998	Förslag	26 920		
1999	Beräknat	27 745		
2000	Beräknat	28 593		

¹. Beloppen anges i tusental kronor

Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Rådet skall följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger att verka för samordning och effektivitet i de statliga åtgärderna på kulturområdet. Kulturrådet handlägger ärenden som rör teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, folkbildning och folkrörelser i den mån sådana ärenden inte ankommer på någon annan myndighet. Statens kulturråd är vidare kontaktkontor för EU:s kulturprogram Kalejdoskop och litteraturprogrammet Ariane.

För Statens kulturråd gäller förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kulturrådets bidragsverksamhet omslöt drygt en miljard kronor budgetåret 1995/96 under en 12-månadersperiod. Tyngdpunkten ligger inom teater-, dans- och musikområdet, vilket omfattar 72 % av bidragen och myndighetens utgifter. Totalt under budgetåret har Kulturrådet handlagt 9 469 ärenden samt lämnat förslag till beslut i ca 1 600 ärenden, som Stiftelsen Framtidens kultur sedan beslutat om.

I syfte att hålla hög kvalitet i bidragsgivningen har rådet, sedan ett flertal år, tillsatt ett antal arbets- eller referensgrupper, till vilka rådets styrelse har delegerat ansvaret för vissa bidragsbeslut och framtagande av förslag till beslut inom olika stödformer. I dessa arbets- och referensgrupper har styrelsen utsett ämnes-sakkunniga personer inom de olika konstområdena. Under budgetåret 1995/96 har det funnits 15 sådana grupper, vilka vid budgetårets utgång bestod av sammanlagt 95 personer. Mandatperioden är två år.

Kulturrådet övertog i samband med statistikreformen år 1994 Statistiska centralbyråns tidigare an-

svar för kulturstatistiken. En utveckling av den officiella kulturstatistiken har inletts av Kulturrådet under budgetåret 1995/96. Sverige har genom Kulturrådet även deltagit i det av EU intensifierade arbetet med att utveckla en jämförbar kulturstatistik inom gemenskapen.

Inom myndighetsarbetet har rådet genomfört flera viktiga utvecklingsuppgifter, bl.a. vad gäller ansvaret för EU:s kulturprogram Kalejdoskop och litteraturprogrammet Ariane samt stöd till kulturprojekt genom EU:s strukturfonder.

Kulturrådet har mött regeringens besparingskrav på statlig konsumtion med administrativa rationaliseringar och med personalminskningar. Rådet har prioriterat bidragsfördelningsuppgiften.

Besparing på statlig konsumtion har planenligt tagits ut med 849 000 kronor. Inom Kulturdepartementet pågår för närvarande en översyn av organisationsstrukturen inom kulturområdet. Denna översyn kan komma att påverka Kulturrådets arbetsuppgifter och behov av resurser.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Revisionen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande. Riksrevisionsverket har dock i en rapport till Kulturrådet påtalat vissa brister när det gäller den interna administrationen samt att analysen av uppnådda resultat inte är tillräckligt tydlig i årsredovisningen i förhållande till ställda mål.

Regeringen har fortlöpande kontakter med Kulturrådet vad gäller uppläggningsen och diskussioner förs om hur redovisningen kan förbättras till nästa år samtidigt som regeringen preciserar kraven. Regeringen bedömer att det är viktigt att informationen om Kulturrådets verksamhet fortlöpande förbättras.

Slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheten vid Statens kulturråd i allt väsentligt svarar mot uppställda mål och att uppdraget till Statens kulturråd skall ligga fast. Vissa justeringar i uppdraget kan dock komma att aktualiseras när den översyn av organisationsstrukturen på kulturområdet som ovan nämnts är klar.

Regeringen föreslår att 26 920 000 kronor anvisas till Statens kulturråd för år 1998. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 27 745 000 kronor resp. 28 593 000 kronor.

A 2. Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

1997	Anslag	126 788	¹ Utgifts- prognos	118 400
1998	Förslag	130 075		
1999	Beräknat	112 321		
2000	Beräknat	115 436		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under detta anslag anvisas medel till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Inom anslaget beräknas bl.a. medel till Statens kulturråds disposition för tillfälliga insatser av utvecklingskaraktär eller som på annat sätt är kulturpolitiskt angelägna. Vidare beräknas inom anslaget bidrag till centrala organisationer och centrubildningar vars verksamhet inriktas på internationellt kulturutbyte och samarbete samt till organisationer med mångkulturell inriktning.

Inom anslaget beräknas också medel för kulturinsatser i arbetslivet, särskilda insatser för barn och ungdomar, bidrag till länsbildningsförbund m. fl. för kultur- och föreläsningverksamhet samt bidrag till länskonstnärer.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1991:975) om statsbidrag till föreläsningsföreningar m.m., förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet och samlingslagen (1992:1433).

Svenska statens bidrag till Svenskhemmet Voksenåsen och Hanaholmens Kulturcentrum för Sverige och Finland finns uppförda under anslaget.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Inledning

De ändamål som bekostas inom detta anslag griper över de flesta av kulturpolitikens områden. Statens kulturråd har i sin årsredovisning analyserat resultaten av den bidragsgivning som rådet svarar för. Utöver det har regeringen tagit del av årsredovisningar och anslagframställningar från enskilda organisationer och institutioner.

Särskilda insatser för barn och ungdomar

Kulturdepartementets arbetsgrupp Kultur i skolan, vars arbete bedrivs integrerat med det som bedrivs i arbetsgruppen Kultur i hela landet, arbetar med att ta fram en ny strategi för kultur i skolan. Arbets-

gruppen kommer att avsluta sitt arbete under år 1998 med en utvärdering av de utvecklingsprojekt som för närvarande pågår.

För att öka regeringens möjligheter att bl.a. stödja de olika lokala projekt som arbetsgruppen Kultur i hela landet tagit initiativ till har regeringen beslutat att de medel som för år 1997 under detta anslag står till regeringens disposition för särskilda insatser för barn och ungdom även får användas för andra ändamål som inom ramen för projektet Kultur i hela landet.

De 10 miljoner kronor som beräknats under detta anslag för arbetsgruppen Kultur i skolans arbete under år 1998 bör på samma sätt kunna användas i det fortsatta arbetet med Kultur i hela landet för såväl barn- och ungdomsprojekt som andra projekt som hävdar det lokala kulturlivet under år 1998. För att tydliggöra statens satsning på Kulturåret 1998 föreslås dessa medel för år 1998 beräknas under anslaget A 3 Kulturåret 1998.

Bidrag till samisk kultur

När det gäller samisk kultur har Sametinget under innevarande år fått regeringens uppdrag att utreda frågan om en samisk teater. Uppdraget skall redovisas i årsredovisningen för år 1997.

Svenskhemmet Voksenåsen

Svenskhemmet Voksenåsen i Oslo har till syfte att främja svensk-norsk förståelse genom att ta emot svenska och norska besökare, anordna konferenser och bedriva kulturell programverksamhet. Voksenåsen drivs som ett av svenska staten helägt norskt aktiebolag. 1996 års driftresultat visar ett underskott på ca 600 000 norska kronor, huvudsakligen beroende på hög avskrivning av utrustning till en nyuppförd aula. Det egna kapitalet uppgår efter förlusttäckning till ca 5 miljoner norska kronor.

En särskild utredare har på regeringens uppdrag utvärderat Voksenåsens förvaltningsform. Betänkandet Svenskhemmet Voksenåsens förvaltningsform (SOU 1997:59) bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utredaren har kommit fram till att aktiebolagsformen bör behållas, men att vissa organisatoriska och andra förändringar bör genomföras inom ramen för vad den norska aktiebolagslagen medger. Utredaren förordar vidare bl.a. en mer systematisk resultatdialog mellan ägaren och styrelsen. Inget av förslagen föranleder beslut av riksdagen.

Forum för världskultur

Regeringen har tidigare under detta avsnitt 4 Allmän kulturverksamhet anmält sina ställningstaganden till

betänkandet Forum för världskultur – en rapport om ett rikare kulturliv (SOU 1997:95). Regeringen avser att tillkalla en kommitté med uppgift att driva verksamheten på försök under viss tid. För kommitténs dagliga verksamhet beräknas 1,5 miljoner kronor under detta anslag. Medelsanvisningen möjliggörs genom omprioriteringar dels inom detta anslag, dels inom utgiftsområdet i övrigt.

Regionala och lokala kulturinstitutioner

Regeringen har i inledningen till verksamhetsområdet kommenterat det allvarliga ekonomiska läge som vissa regionala och lokala kulturinstitutioner befinner sig i. Genom omprioritering inom utgiftsområdet och till följd av att vissa avgiftsmedel blivit tillgängliga kan detta anslag engångsvis tillföras 26 miljoner kronor. Regeringen föreslår att medlen används för tillfälliga insatser i syfte att upprätthålla verksamhetens konstnärliga nivå hos institutioner i förändring. Det bör vara regeringens uppgift att fördela medlen. Det bidrag till länskonstnärer som finns uppfört under anslaget kommer inte att utnyttjas fullt ut under år 1997 på grund av att bidragstagare endast successivt inlemmas i stödsystemet. Härigenom blir det möjligt för regeringen att genom medelsomföring inom anslaget göra vissa insatser redan innevarande år.

Anslagsförändringar

Utöver de anslagsförändringar som redovisats ovan har anslaget minskats med den engångsanvisning på 2,7 miljoner kronor som stått till Kulturrådets disposition för bidrag till NorrDans. Förändringar därutöver har använts till omprioriteringar inom kulturområdet.

För år 1999 har under detta anslag preliminärt beräknats 9,4 miljoner kronor i förstärkt stöd till verksamhet som främjar ungdomars eget skapande. Med hänvisning till regeringens förslag om ny nivå på statsbidraget till länsmusiken beräknas förstärkningen till 1,4 miljoner kronor. Regeringen erinrar om att Statens kulturråd sedan budgetåret 1993/94 disponerar 3 miljoner kronor för utveckling av barn- och ungdomskulturen. Den ökade medelsramen ger Kulturrådet ytterligare möjligheter att stödja initiativ med syfte att stimulera ungdomar till kulturskapande på egna villkor.

Regeringen vill i detta sammanhang också framhålla länsmusikens ansvar för att barn och ungdomar ges möjlighet att utveckla sitt musikintresse och sin musikaliska skaparförmåga.

Slutsatser

Regeringen bedömer att bidragsgivningen och medelsförbrukningen under anslaget skett i enlighet med den fastställda inriktningen.

Regeringen föreslår att 130 075 000 kronor anvisas anslaget för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget uppgå till 112 321 000 kr och för år 2000 till 115 436 000 kr.

A 3. Kulturåret 1998

1997	Anslag	65 000	¹ Utgifts- prognos	65 000
1998	Förslag	83 636		

1. Beloppen anges i tusental kronor

En rad olika händelser under år 1998 kommer att rikta omvärldens blickar mot Sverige och vår kultur. År 1998 kommer att vara Kulturrens år i hela Sverige.

Den svenska regeringen kommer under år 1998 att stå värd för en mellanstatlig Unescokonferens om kultur och mänsklig utveckling. Konferensen kommer att äga rum i Stockholm den 30 mars – den 2 april 1998. Syftet med konferensen är dels att bidra till att kulturpolitiken integreras i nationella och internationella strategier för mänsklig utveckling, dels att förstärka Unescos bidrag till formulering av kulturpolitik och internationellt samarbete.

EU:s kulturministrar har utsett Stockholm till Europas kulturhuvudstad för år 1998. Kulturhuvudstadsåret i Stockholm kommer att äga rum under medverkan av konstnärer på hög professionell nivå från Sverige och övriga världen. För att nå en ny publik finns planer på att använda nya platser för scener och utställningslokaler. Dessutom kommer Stockholms förorter att engageras i åtskilliga projekt. Många projekt sker även i samarbete med amatörkulturen genom fackföreningsrörelsen, studieförbunden och andra föreningar.

Ett syfte med regeringens satsning på kulturåret är inte bara avsikten att placera kulturen på den internationella dagordningen, utan också att påvisa kulturens mångfald och styrka samt att skapa bestående kulturyttringar som berör hela befolkningen. Detta är också anledningen till den särskilda satsningen på Kultur i hela landet. För att stimulera aktiviteter i hela landet under Kulturåret och för att inleda en framtidsorienterad debatt tillsatte regeringen i september 1996 en arbetsgrupp – Kultur i hela landet – inom Kulturdepartementet. Gruppens arbete bedrivs integrerat med arbetsgruppen Kultur i skolan, vilken tillsattes i september 1995 med uppdrag att ta fram en ny strategi för kultur i skolan. Arbetsgruppen Kultur i skolan kommer att avge en idéskrift i början av år 1998.

Under år 1998 kommer Sverige att inneha ordförandeposten i Nordiska ministerrådet, vars verksamhet i hög grad är inriktad på kulturfrågor. Detta kommer att ge regeringen möjligheter att inom såväl kulturområdet som övriga samarbetsområden verka för viktiga prioriteringar för Sverige.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Regeringen har den 4 september 1997 fördelat bidrag till olika projekt inom Kultur i hela landet-satsningen. Bidrag om sammanlagt 5,5 miljoner kronor har tilldelats projekt som förberetts i lokal samverkan. Projekt med kulturmöten mellan invandrare och svenskar har erhållit 810 000 kronor medan bidrag till arrangörer uppgår till 650 000 kronor. Bildkonst- och utställningsprojekt har sammanlagt tilldelats 2 miljoner kronor och teater-, dans- och musikprojekt sammanlagt 1,2 miljoner kronor. Vidare utgår bidrag med 780 000 kronor till litteratur och berättande, 518 000 kronor till skola och kulturliv samt 390 000 kronor till barn och unga. Slutligen tilldelades olika kulturarvsprojekt 865 000 kronor.

Sammanlagt har i år 14 miljoner kronor fördelats av regeringen till Kultur i hela landet-projekt. Dessutom har Stiftelsen Framtidens kultur fördelat bidrag om ca 30 miljoner kronor till projekt som har bäring på Kultur i hela landet-satsningen.

Förberedelsearbetet inför Kulturhuvudstadsåret fortsätter i stort sett som planerat. Nationella kulturinstitutioner samarbetar med Stockholm - Europas kulturhuvudstad 1998 AB om såväl inhemska produktioner som utländska gästspel. Avtal har ingåtts med bl. a. Operan, Dramaten, Riksteatern, Riksutställningar, Rikskonserter, Drottningholmsteatern, Dansens Hus, Arbetets museum, Folkens museum - Etnografiska, Konsthögskolan och Stockholms universitet.

Den i regeringens proposition (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik redovisade beräkningen av vilka medel som sammanlagt kommer att stå till förfogande för projekt inom ramen för Kulturåret 1998 gäller fortfarande. Statens satsningar bör i huvudsak fortsätta som beräknat. Detta innebär att utöver den satsning som görs via befintliga och nya kulturinstitutioner tillförs Kulturhuvudstaden sammanlagt 150 miljoner kronor.

Regeringen föreslår som tidigare nämnts att de medel på 10 miljoner kronor som beräknats för arbetsgruppen Kultur i skolans arbete under år 1998 (jfr anslag A 2), disponeras om så att de kan användas i det fortsatta arbetet med Kultur i hela landet under Kulturåret 1998. Det innebär att anslaget till Kultur i hela landet ökar med 10 miljoner kronor. Regeringen föreslår att eventuellt anslagsparande

under anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, anslagsposten 4.1 Särskilda insatser för barn och ungdom överförs som ingående reservation till reservationsanslaget A 3 Kulturåret 1998, anslagsposten 1 Bidrag till Kultur i hela landet. Genom omprioriteringar inom utgiftsområdet har anslaget ökat med ytterligare ca 8,6 miljoner kronor.

Regeringen har i regleringsbrevet för år 1997 givit Statens kulturråd i uppdrag att ta fram en plan för hur en utvärdering av Kulturåret 1998 skall kunna ske. Planen bör belysa möjligheterna till en analys av satsningens kulturpolitiska, ekonomiska, arbetsmarknadsmässiga och regionalpolitiska effekter både på kort och lång sikt. Kulturrådet bör presentera planen senast den 1 oktober 1997.

Slutsatser

Regeringen föreslår att sammanlagt 83 636 000 kronor anvisas för Kulturåret 1998.

A 4. Nationella uppdrag

1997	Anslag	6 000	¹ Utgifts- prognos	6 000
1998	Förslag	6 000		
1999	Beräknat	6 035		
2000	Beräknat	6 076		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget beräknas medel för tidsbegränsade nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst och museiverksamhet (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). För treårsperioden 1997-1999 har regeringen gett nationella uppdrag till Backateatern i Göteborg, Film i Väst i Alingsås, Kulturskolan Rossteriet i Luleå, Falun Folkmusik Festival, Malmö Konsthall och Arbetets museum i Norrköping.

Regeringens överväganden

De sex nationella uppdrag som regeringen har fördelat för perioden 1997-1999 bör fullföljas som planerat.

Regeringen föreslår att 6 miljoner kronor anvisas för nationella uppdrag år 1998. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget preliminärt till 6 035 000 kronor resp. 6 076 000 kronor.

A 5. Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Nytt anslag	(förslag)	67 702
1999	Beräknat	134 172
2000	Beräknat	138 205

1. Beloppen anges i tusental kronor

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skall under tiden den 1 juli 1997 – 31 december 2002 genomföras en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Kalmar, Gotlands och Skåne län.

I försökslänerna skall ett regionalt självstyrelseorgan fr.o.m. den 1 juli 1998 från Statens kulturråd överta befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen.

Under detta anslag beräknas medel för försöksverksamheten med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel fr.o.m. den 1 juli 1998. För budgetårets första sex månader beräknas medlen under resp. sakanslag (jfr anslagen B 2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner, C 1 Bidrag till regional biblioteksverksamhet samt H 3 Bidrag till regionala museer). Anslaget kommer att disponeras av Statens kulturråd och delas in i tre anslagsposter, ett för varje försökslän.

Anslaget omfattas av lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Avsikten är att lagen skall kompletteras med en förordning om ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.

Regeringens överväganden

Bakgrund

Regeringen angav i propositionen (prop. 1996/97:36) om den regionala samhällsorganisationen att det finns skäl att pröva nya former för ansvarsfördelningen inom kulturområdet. Ett sådant försök bör ha sin utgångspunkt i att samhällsansvaret för förverkligandet av ett regionalt utvecklingsprogram, inkl. kulturell utveckling, i större utsträckning än hittills bör åvila de förtroendevalda i regionen.

Samtidigt bör vissa villkor föreskrivas för att säkerställa att nationella kulturpolitiska mål och åtgärder beaktas vid de regionala självstyrelseorganens fördelning av de statliga bidragen till regionala kulturinstitutioner. Regeringen redogjorde i propositionen för sin avsikt att genomföra en analys för att fastställa sådana villkor. Förbehåll för medlens användning bör t.ex. kunna anges av regeringen för så-

dana utvecklingsåtgärder som har ett nationellt kulturpolitiskt värde. Kulturinstitutionernas självständighet gentemot bidragsgivarna är också en viktig aspekt som bör återspeglas i de villkor som bör utformas rörande medlens disposition. Det kan t.ex. gälla skydd för snabba förändringar i bidragsnivån. Vidare är det naturligt att staten liksom hittills bör kunna ställa vissa krav på ekonomiska motprestationer från kommunala och landstingskommunala huvudmän. Var ansvaret för den del av statsbidraget till regionala museer som avser ersättning för uppgifter inom kulturmiljövården skall ligga bör övervägas med beaktande av att nationella intressen skall kunna hävdas.

Riksdagen har i sitt beslut (bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77) inte redovisat några invändningar mot regeringens förslag med anledning av denna fråga. Utskottet konstaterar att regeringen avser att inför starten av försöksverksamheten utarbeta villkor och föreskrifter för verksamheten och redovisa detta i budgetpropositionen för 1998.

För riksdagens information redogör regeringen nedan för de villkor som utifrån kulturpolitiska utgångspunkter kommer att ställas på den beslutade försöksverksamheten. Under utarbetandet av dessa villkor har Regeringskansliet varit i kontakt med berörda län.

Villkor och bidragsformer

Genom försöksverksamheten får de regionala självstyrelseorganen en större frihet att fördela de statliga bidragen mellan regionala kulturinstitutioner. Självstyrelseorganen får även ett ökat eget ansvar, både vad gäller den kulturpolitiska inriktningen regionalt och de ekonomiska åtagandena för regionens kulturliv. Därmed skapas förutsättningar för den regionala kulturpolitiken i de berörda länen att variera med utgångspunkt från olika förhållanden och strategier.

Inom ramen för försöksverksamheten bör staten ange vissa grundläggande villkor för fördelningen av de statliga bidragen. En utgångspunkt är därvid att de nationella kulturpolitiska mål som riksdagen fastställde hösten 1996 skall ligga till grund för bidragsgivningen (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129).

Vidare bör nuvarande villkor för statligt bidrag till regionala kulturinstitutioner som också beslutats av riksdagen i huvudsak ligga fast i försökslänerna. Det innebär att statsbidraget bör tillgodose kulturinstitutionernas behov av ekonomisk stabilitet för en långsiktig planering av verksamheten. Statsbidraget får vidare inte avse lokalkostnader, med undantag för länsmusiken. Det statliga bidraget bör även i fortsättningen vara förenat med krav på ekonomisk motprestation från huvudmännens sida. En utgångspunkt bör vara att huvudmännens motprestation bör ligga på minst 1997 års nivå för att statligt bidrag av

nuvarande omfattning skall erhållas. Vidare bör statsbidraget även inom ramen för försöksverksamheten stimulera till en intensifiering av arbetet inom kulturpolitiskt angelägna områden. Slutligen fastställer regeringen i regleringsbrev vilka institutioner som skall vara stödberättigade.

Det är i princip de bidragsformer som för närvarande fördelas av Kulturrådet till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner, regionala museer och länsbibliotek som bör föras över till de regionala självstyrelseorganen i försökslänen. Medel för dessa bidragsformer lämnas från anslagen B 2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner, C 1 Bidrag till regional biblioteksverksamhet samt H 3 Bidrag till regionala museer.

Inom ramen för dessa bidragsformer bör det, i enlighet med regeringens överväganden i propositionen om den regionala samhällsorganisationen, göras vissa förbehåll för utvecklingsåtgärder som har ett nationellt kulturpolitiskt värde. De riktade bidragen till regionala kulturinstitutioner bör därför inte ingå i försöksverksamheten. Med beaktande av nationella intressen bör inte heller ansvaret för den del av statsbidraget till regionala museer som avser ersättning för uppgifter inom kulturmiljövården föras över till självstyrelseorganen i försökslänen. Skälen för dessa avgränsningar utvecklas nedan.

De riktade bidragen till regionala kulturinstitutioner är en reform som aviserades i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik och som riksdagen ställt sig bakom (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Den innebär i korthet att en mindre del av anslaget till regionala kulturinstitutioner används till riktade, tidsbegränsade insatser inom kulturpolitiskt angelägna områden. För år 1997 har 2 % av anslagen reserverats för detta ändamål. Som anförs under bl.a. anslag B 2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner anser regeringen att avsättningen till riktade bidrag för år 1998 bör ligga kvar på nuvarande nivå, medan 4 % kommer att reserveras under år 1999 och 6 % under år 2000. För länsbiblioteken har sedan tidigare etablerats en nivå om ca 10 % för motsvarande ändamål. Bidragen fördelas i form av stödenheter av Statens kulturråd efter samråd med bl.a. Riksantikvarieämbetet, efter ansökan från de regionala kulturinstitutionerna.

De riktade bidragen utgör ett viktigt instrument för att bedriva nationell kulturpolitik i enlighet med den nya inriktning som riksdagen beslutat om. Bidragen är centrala för att staten skall kunna kraftsamla till och stimulera utvecklingsinsatser vid olika kulturinstitutioner, ofta i samverkan mellan flera län. Regeringen menar därför att de riktade bidragen inte skall ingå i den regionala försöksverksamheten.

Inte heller skall statsbidraget till bibliotekens lånecentral för södra Sverige i Skåne, ingå i försöksverk-

samheten, eftersom lånecentralens verksamhet omfattar fler län än försökslänet.

De regionala museernas medverkan i kulturmiljöarbetet bör även i fortsättningen långsiktigt garanteras genom särskild statlig finansiering och ske i en form som möjliggör en nationell överblick. Som skäl kan bl.a. följande anföras. Den lagstiftning som finns på kulturmiljöområdet ger staten ett särskilt ansvar. Enligt kulturmiljöorganisationens roll- och ansvarsfördelning har länsstyrelserna ett självständigt ansvar för myndighetsutövningen. De regionala museerna har på motsvarande sätt ett självständigt ansvar för kunskapsuppbyggnaden. För att kulturmiljöområdets lagstiftning skall kunna tillämpas effektivt är det av särskild vikt att de regionala museerna kan säkerställa möjligheten att bl.a. producera olika typer av kunskaps- och beredningsunderlag som kan utgöra underlag för länsstyrelsernas myndighetsutövning.

Vidare är behovet av medel för insatser i det regionala kulturmiljöarbetet inte statistiskt mellan regionerna. Arbetet för kulturmiljön är beroende av förändringar i omvärlden och de effekter som sådana omvärldsförändringar, t.ex. infrastrukturutbyggnader, har på kulturmiljön är ofta interregionala. För att effektivt kunna möta hoten mot kulturmiljön krävs därför ett nationellt perspektiv och en möjlighet att jämka i resursfördelningen.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan drar regeringen följande slutsatser. Den del av statsbidraget till regionala museer som avser att möjliggöra de regionala museernas medverkan i det statliga kulturmiljöarbetet är av en annan karaktär än de regionala bidrag till regional kulturverksamhet som från den 1 juli 1998 skall föras över till de regionala självstyrelseorganen. Denna del av bidraget skall därför inte ingå i den regionala försöksverksamheten, utan anvisas under anslaget H 3 Bidrag till regionala museer under en särskild anslagspost. Inte heller skall medel för kostnader för lönebidragsanställda vid regionala museer ingå i försöksverksamheten.

När det gäller storleken på den del av bidraget som avser de regionala museernas deltagande i kulturmiljöarbetet bör den bestämmas på grundval av kulturpolitiska överväganden. Härvid kan framhållas att arbetet för kulturmiljön är en integrerad del i de regionala museernas verksamhet. Det regionala ansvaret för kulturmiljöarbetet delas mellan länsstyrelserna och de regionala museerna. Den roll- och ansvarsfördelning som har utvecklats innebär att de regionala museerna har givits ett självständigt ansvar i det regionala kulturmiljöarbetet. De regionala museernas insatser inom kulturmiljöområdet har ökat i betydelse även genom att utvecklingen de senaste åren har inneburit att ökad tonvikt har lagts på förebyggande arbete. Sålunda utgör museernas arbete för kulturmiljön en betydande del av de samlade regionala insatserna på området. Regeringen anser att den

roll- och ansvarsfördelning som har utvecklats mellan kulturmiljöorganisationens aktörer utgör en god grund för framtida insatser inom området. Samtidigt är det angeläget att medlen disponeras på ett sådant sätt, att de står i tydlig relation till resp. regions vilja att påta sig ett ansvar i enlighet med den rådande roll- och ansvarsfördelningen.

Uppdelningen av bidraget till regionala museer får dock inte innebära att möjligheterna att integrera kulturmiljöarbete och museiverksamhet samt övrig verksamhet som bedrivs vid de regionala museerna försvåras. Arbetet för kulturmiljön är en del av museernas samlade arbete för det regionala kulturarvet. Uppdelningen förutsätter samarbete mellan den centrala nivån och de regionala självstyrelseorganen bl.a. inför bidragsbeslut och vid uppföljning av bidragets användning.

Enligt regeringens bedömning bör den del av bidraget till regionala museer som avser kulturmiljövård utgöra hälften av det totala bidraget. Till grund för bedömningen ligger utöver vad som ovan anförts även utvecklingen av det statliga stödet till de regionala museerna sedan läns museireformen genomfördes (prop. 1974:28). När det gäller bidraget till Skåne län, som har flera stödberättigade regionala museer, kan en viss justering behöva övervägas av vad som skall anses utgöra bidrag för kulturmiljöarbete resp. övrigt bidrag. Även vad gäller andra delar av anslaget kan en viss justering av medelsberäkningen bli aktuell. Regeringen avser därför att återkomma med förslag i tilläggsbudgeten för år 1998.

Frågan om anslagsbeviljande central myndighet kommer därvid också att tas upp.

Beräkning av anslaget, uppföljning och utvärdering

Underlag för regeringens beräkning av anslaget har varit fördelade statliga bidrag till regionala kulturinstitutioner i de tre försökslänen under år 1997. Dessutom har effekterna av beslutade och föreslagna reformer och besparingar beaktats.

Förslag om framtida förändringar av anslaget på grund av ändrad omfattning på verksamheten kommer att behandlas i den årliga budgetberedningen.

Sådana förslag lämnas av de regionala självstyrelseorganen till Kulturrådet. Det bör därefter åligga Kulturrådet att i sitt budgetunderlag till regeringen väga in dessa uppgifter.

Med anledning av att försöksverksamheten på kulturpolitikens område inte träder i kraft förrän den 1 juli 1998 är det viktigt att Kulturrådet verkar för en smidig övergång till försöksverksamheten. För att bl.a. tillgodose kulturinstitutionernas behov av framförhållning och långsiktig planering bör Kulturrådet samråda med de regionala självstyrelseorganen i Skåne, Kalmar och Gotland inför fördelningen av statsbidrag för perioden den 1 januari – den 30 juni 1998.

Kulturrådet bör ha ansvaret för att följa upp försöksverksamheten mot bakgrund av de villkor som regeringen anger för fördelningen av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner inom de berörda försökslänen. Det är vidare viktigt att regering och riksdag kan få en samlad bild av verksamheten vid de regionala kulturinstitutionerna i hela landet, oavsett om de finns i ett försökslän eller inte. Det bör därför åligga de regionala självstyrelseorganen i försökslänen att inhämta sådana uppgifter från de regionala kulturinstitutionerna som Kulturrådet begär.

Självstyrelseorganen tillförs även medel från länsstyrelserna för täckande av förvaltningskostnaderna till de delar som berör länsstyrelserna, med anledning av försöksverksamheten. Detta redovisas närmare under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, anslaget C 2 Regionala självstyrelseorgan.

Regeringen har den 29 maj 1997 utfärdat direktiv (dir. 1997:80) till en parlamentarisk kommitté med uppdrag att utvärdera hela försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning.

Slutsatser

Regeringen föreslår att 67 702 000 kronor anvisas anslaget för försöksverksamhet med regional fördelning av kulturpolitiska medel för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget bli 134 172 000 kronor och för år 2000 beräknas anslaget till 138 205 000 kronor.

5 B Teater, dans och musik

5.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar Svenska riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska riks-konserter. Härutöver ingår statens stöd till länsmusi-ken, regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner, fria teater-, dans- och musik-grupper samt arrangerande musikföreningar. Visst driftbidrag lämnas även till Drottningholms slottstea-ter, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Marionett-teatern, Internationella Vadstena-akademien och Musikaliska akademien. Särskilda stöd ingår för produktion och distribution av fonogram, notutgiv-ning och information om svensk musik samt till tea-terfrämjande verksamhet (Skådebanan).

UTGIFTSUTVECKLING

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
2 190,3	1 435,2	1 467,9	1 424,4	1 391,0	1 423,1

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Vissa teatrar har ekonomiska problem trots en god publiktillströmning. En kartläggning av länsmusiken visar att länsmusikorganisationerna i dag arbetar med varierande förutsättningar och skilda uppgifter i det regionala musiklivet.

Större förändringar

Statens stöd till regional musikteater och dans samt fria teater- och dansgrupper har ökat. Svenska riks-konserterns uppdrag att bedriva blåsmusikverksamhet i egen ensemble har upphört.

Prioriteringar för 1998

Det fria musiklivet samt vissa musik- och musiktea-terinstitutioner får ett förstärkt stöd. Det totala stats-bidraget till länsmusiken minskar och inordnas i bi-

dragssystemet för regional kulturverksamhet. Under anslaget A 2 anslås medel för teatrar och andra kul-turinstitutioner med särskilt stora svårigheter.

5.2 Resultatbedömning och slutsatser

Verksamhetsområdet behandlades hösten 1996 i propositionen (prop.1996/97:3) om kulturpolitik. Där redogjorde regeringen för inriktningen på de framtida insatserna för teatern, dansen och musiken. En huvudlinje är att göra respektive konstform mer tillgänglig för den enskilde invånaren samtidigt som en hög kvalitet i konstutövandet vidmakthålls. Ett allsidigt utbud av teater, dans och musik skall finnas över hela landet. I propositionen om kulturpolitik redovisade regeringen även sin bedömning av de övergripande utvecklingstendenserna inom teaterns, dansens och musikens områden. I det följande görs en kompletterande bedömning av utvecklingen, hu-vudsakligen på grundval av de årsredovisningar som givits in för budgetåret 1995/96.

Utvecklingen inom verksamhetsområdet

Som framhölls i propositionen om kulturpolitik är infrastrukturen med producerande riks- och länsin-stitutioner i huvudsak väl utbyggd inom teater- och musikområdet, men i lägre grad inom dansområdet. Ekonomin hos de större teaterinstitutionerna är ett särskilt problem som närmare berörs i det följande.

Den försvagning av arrangörsledet som kunnat iaktas under senare år är bestående. Små orter utan fast teater eller orkesterinstitution har fått allt svårare att ta emot turnerande föreställningar och konserter. De lokala och regionala teaterföreningar som ingår i Riksteaterns organisation utgör en basresurs när det

gäller att utveckla teaterlivet på mindre orter. Teaterföreningarnas vitalisering och förnyring samt försök med nya former av arrangörsskap är därför en aktuell och viktig uppgift för Riksteatern. På dansområdet ligger en speciell svårighet i att det finns få spelplatser lämpade för dans och otillräckliga kunskaper om konstformen som sådan. Den statligt stödda verksamheten med länsdanskonsulenter har stor betydelse för spridningen av kunskap om dans. På musikområdet bärs verksamheten på mindre orter i hög grad upp av olika slags ideellt arbetande arrangörsföreningar. Deras konsertevenemang utgör en stor del av arbetsmarknaden för yrkesverksamma frilansmusiker och fria grupper. För att möta ökade kostnader tenderar arrangörsföreningarna att i allt större utsträckning engagera enbart lokala artister och amatörmusiker. I propositionen om kulturpolitik framhölls behovet av förstärkta statliga insatser för det lokala musiklivets arrangörer och för det fria musiklivet i övrigt. I det följande redovisas ett av Kulturrådet framtaget förslag till sådana insatser.

FÖRESTÄLLNINGS- OCH PUBLIKUTVECKLING BUDGETÅREN 1993/94 - 1995/96 (UPPGIFTER FRÅN STATENS KULTURRÅD)

Teater

Antal föreställningar

	1993/94	1994/95	1995/96 (12 MÅN.)
Operan	292	281	342
Dramaten	1 108	1 120	1 120
Riksteatern	1 763	1 653	1 338
Regionteatrar	9 637	9 364	9 617
Fria grupper	7 209	7 179	6 997
Övriga med statsbidrag	258	249	214
Summa	20 267	19 846	19 628

Antal besök i 1 000-tal

	1993/94	1994/95	1995/96 (12 MÅN.)
Operan	182	205	184
Dramaten	260	329	244
Riksteatern	298	227	222
Regionteatrar	1 446	1 383	1 645
Fria grupper	649	628	603
Övriga med statsbidrag	40	27	31
Summa	2 876	2 800	2 929

Kulturrådets teaterstatistik visar att det totala antalet föreställningar hos producenter med statsbidrag, inkl. Operan, Dramaten och Riksteatern, har legat

på en relativt jämn nivå de senaste tre åren. Riksteatern uppvisar dock en viss minskning över perioden. Antalet barn- och ungdomsföreställningar har ökat vid regionteatrarna, medan en minskning redovisas för Dramaten, Riksteatern och de fria grupperna.

Vad gäller det totala besöksantalet har den tidigare trenden med stadig publikminskning brutits under budgetåret 1995/96, men det är ännu för tidigt att säga om uppgången är tillfällig eller inte. Ökningen hänför sig främst till regionteatrarna.

Dans

I Kulturrådets statistik för perioden räknas Operaletten, GöteborgsOperans balett, Skånes Dansteater, Östgötabaletten och Cullbergbaletten till dansinstitutionerna. För NorrDans, som t.o.m. budgetåret 1995/96 ingick i länsmusiken, redovisas ingen jämförande statistik. Utvecklingen av föreställningsverksamheten vid institutionerna visar en klar uppgång under treårsperioden. Publikantalet ligger relativt stabilt kring 200 000 besökare.

För de fria dansgrupperna redovisas under perioden en kontinuerlig minskning av antalet föreställningar. Däremot når föreställningarna en genomsnittligt större publik än tidigare. De flesta dansföreställningarna ges i storstadsområden.

Musik

Kulturrådet redovisar ingen samlad konsert- och publikstatistik för musikområdet. Rådet uppger att de statsunderstödda symfoni- och kammarorkestrarnas publik ökat med ca 3 % mellan budgetåren 1993/94 och 1995/96. Budgetåret 1995/96 svarade orkestrarna för sammanlagt 624 konserter och andra musikevenemang, vilket är en minskning med 215 konserter jämfört med föregående år.

Länsmusikens publiksiffror har i stort sett varit oförändrade under treårsperioden. Antalet konserter har ökat med 15 %.

Antalet konserter hos de fria musikgrupperna visar stora variationer mellan genrerna. Den senaste treårsperioden visar inga större förändringar. Någon publikstatistik för de fria musikgrupperna redovisas inte. Arrangerande musikföreningar med verksamhetsbidrag genomförde i genomsnitt tolv konserter under år 1996, men variationerna är stora mellan genrerna.

Teatrarnas ekonomi

Många teaterinstitutioner brottas med ekonomiska problem trots en god publikutveckling. Bakom detta förhållande ligger sannolikt ett antal samverkande faktorer. Teaterkostnaderna, framför allt löner och lokalhyror, har ökat starkt under senare tid. Publik-tillströmningen blir allt svårare att förutse. Konstnärliga mål sätter gränser för rationaliseringmöjligheter.

terna. De samhällsekonomiska förutsättningarna har blivit sämre, vilket minskar huvudmännens handlingsutrymme.

De centrala institutionerna Operan, Dramaten och Riksteatern har genomfört eller inlett strukturförändringar i syfte att få ekonomin i balans. Det ekonomiska resultatet har också genomgående förbättrats jämfört med föregående år. Budgetåret 1995/96 visade endast en institution – Dramaten – underskott i verksamheten.

Även vid regionala teaterinstitutioner planeras omstruktureringar på grund av ekonomiska problem. Regeringen har under anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete föreslagit att medel anvisas för att möjliggöra insatser under år 1998 för institutioner som har en särskilt svår situation.

Musiklivets arrangörer

Statens stöd till fria musikgrupper och arrangerande musikföreningar betyder mycket för att få en jämn spridning över landet av professionellt framförd levande musik.

Mot bakgrund av vad regeringen uttalat i propositionen om kulturpolitik har Kulturrådet i budgetunderlaget för år 1998 dragit upp förslag till riktlinjer för statens fortsatta stöd till fria musikgrupper och det fria musiklivets arrangörer. Kulturrådet förordar insatser av tre slag. Ett betydande stöd bör, liksom hittills, gå till de arrangerande riksorganisationerna och deras medlemsföreningar. Vidare bör särskilda utvecklingsmedel avsättas för att stimulera nya initiativ och finna arrangörer som står utanför de etablerade organisationerna. Hit hör åtgärder för att hjälpa unga arrangörer. Kulturrådet framhåller slutligen det angelägna i att kombinera förstärkningen av arrangörstödet med ett förstärkt stöd till musikgrupper. Härigenom ges arrangörerna möjlighet att engagera kvalificerade frilansmusiker till rimliga priser.

Regeringen finner att Kulturrådets förslag utgör ett gott riktmärke för medelsanvändningen men vill gärna tillägga att folkmusiken och den mångkulturella musiken bör få ett förstärkt stöd inom den tillgängliga ramen. Kulturrådet skall prioritera insatser som syftar till att fånga upp nya arrangörsidéer, särskilt hos unga ännu inte etablerade arrangörer.

Länsmusiken

I propositionen om kulturpolitik framförde regeringen sin mening att bidragsgivningen till länsmusiken och övriga lokala och regionala musikinstitutioner med statsbidrag i fortsättningen borde vara enhetligt utformad. Vidare bedömde regeringen, på i

propositionen angivna grunder, att det totala årliga stödet till länsmusiken borde minskas med 60 miljoner kronor över en tvåårsperiod, för att sedan omfördelas till annan regional musik- och kulturverksamhet.

Regeringen har godkänt en överenskommelse mellan Kulturdepartementet och Landstingsförbundet om att riksdagen skall föreläggas förslag om att inordna länsmusiken i det statliga stödssystem som gäller för övriga regionala kulturinstitutioner. Överenskommelsen innebär också att de hittillsvarande årliga överläggningarna mellan staten och Landstingsförbundet om statsbidraget till länsmusiken skall upphöra fr.o.m. år 1998.

Vidare har Statens kulturråd på regeringens uppdrag kartlagt länsmusiken och på grundval härav lämnat förslag till fördelning av den lägre bidragsnivån mellan länsmusikorganisationerna. I uppdraget ingick att föreslå viss omfördelning av bidraget. Regeringen redovisar här sin bedömning med anledning av kartläggningen.

Kulturrådets kartläggning visar att de 20 länsmusikorganisationerna under sin tioåriga tillvaro har utvecklats i skilda riktningar både i fråga om verksamhetens innehåll och dess organisatoriska struktur samt att huvudmännens insatser varierar starkt. Omorganisationer har genomförts eller planeras på många håll. Kulturrådet konstaterar att de flesta av organisationerna prioriterar orkesterverksamhet. Rådet betonar vikten av att länsmusikuppdraget fullföljs i sin helhet enligt de musikpolitiska utgångspunkter som legat till grund för länsmusikens inrättande (prop. 1985/86:114, bet. 1985/86:KrU22, rskr. 1985/86:330). Enligt dessa skall alla delar av det regionala musiklivet beaktas och det konstnärliga innehållet präglas av bredd och mångfald. Kulturrådet anger följande grundprinciper för sitt förslag till bidragsfördelning: kulturpolitiska prioriteringar, uppenbar snedfördelning av det totala bidraget, förändrade förutsättningar för verksamheten, geografi och demografi samt huvudmannens ekonomiska insatser.

Under beredningen av detta ärende har olika intressenter lämnat synpunkter på Kulturrådets fördelningsförslag och dess effekter på befintlig verksamhet inom skilda regioner. Efter sammanvägning av dessa synpunkter och den information som ges i Kulturrådets kartläggning har regeringen bedömt att den förutskickade totala minskningen av statsbidraget inte bör genomföras fullt ut. Den nya bidragsnivån bör i stället vara ca 50 miljoner kronor lägre än den nuvarande. Regeringen finner att Kulturrådets omfördelning av länsmusikstödet är väl grundad och anser därför att det justerade förslaget proportionellt bör fördela sig på det sätt som Kulturrådet har förordat. Förslaget till en lindrigare besparing på länsmusikstödet får konsekvenser för regeringens övriga förslag på teater- och musikområdet. Det innebär bl.a. att merparten av den i propositionen om kulturpolitik

föreslagna förstärkningen av stödet till musiklivets arrangörsled senareläggs något och att de nya satsningarna på ungdomars skapande blir mer begränsade. Regeringen vill i detta sammanhang understryka vikten av att länsmusiken stärker sitt engagemang vad gäller såväl ungdomars musikskapande som nya former av arrangörsskap med inriktning på en ung publik.

Regeringen föreslår att statsbidraget till länsmusiken inordnas i stödsystemet för regionala kulturinstitutioner med ett ingångsvärde på 202,9 miljoner kronor, vilket således understiger nuvarande bidragsnivå med ca 50 miljoner kronor. Regeringen är medveten om att den sänkta bidragsnivån kan kräva strukturförändringar på vissa håll. Därför bör ca 25 miljoner kronor engångsvis behållas under år 1998.

Enligt gällande regler för stödet till regional kulturverksamhet är det Statens kulturråd som fördelar bidrag till teater-, dans- och musikinstitutioner inom de ramar som riksdagen och regeringen har anvisat. Regeringen anser det dock angeläget att tillmötesgå länsmusikorganisationernas önskan om ett snabbt besked om vilka ekonomiska förutsättningar som kommer att gälla för verksamheten framöver. Därför anges här den fördelning av totalramen till länsmusiken som enligt regeringens mening bör gälla.

STATSBIDRAG TILL LÄNSMUSIKEN, (TKR)

LANDSTING M.M.	1997	1998	1999
Uppsala	11 820	10 600	9 300
Södermanland	13 300	11 700	10 100
Östergötland	9 355	8 400	7 400
Jönköping	11 490	10 100	8 800
Kronoberg	11 430	10 200	9 000
Kalmar	4 190	4 500	4 800
Gotland	11 130	9 400	7 600
Blekinge	9 810	8 400	7 000
Kristianstad	12 365	11 000	9 700
Malmöhus	8 910	7 910	7 000
Halland	10 220	9 000	7 800
Bohus	9 020	8 100	7 100
Älvsborg	10 550	9 400	8 300
Skaraborg	10 190	9 100	8 000
Värmland	14 025	13 600	13 100
Örebro	12 365	10 800	9 200
Västmanland	10 315	9 200	8 100
Dalarna	12 095	10 700	9 400
Gävleborg	3 700	4 000	4 300
Västernorrland	13 085	11 500	10 000
Jämtland	11 510	10 300	9 100
Västerbotten	18 925	18 300	17 600
Norrbottnen	13 120	11 700	10 200
Totalt	252 920	227 910	202 900

Förslaget att inordna länsmusiken i det gemensamma stödsystemet för regionala kulturinstitutioner innebär att bidragen kommer att uttryckas i stödenheter om 100 000 kronor och integreras med stödet till orkesterinstitutionerna. Enligt överenskommelsen med Landstingsförbundet skall dock vissa särskilda villkor gälla för länsmusiken. Statsbidraget till länsmusiken och de symfoni- och kammarorkestrar som organisatoriskt ingår i länsmusiken skall utbetalas till berörda landsting och Gotlands kommun. Därvid har Landstingsförbundet förutsatt att stödet till symfoni- och kammarorkestrarna inte minskar. Statsbidraget till länsmusiken skall även i fortsättningen få användas till lokalkostnader och ingen del av bidraget skall avsättas till riktade insatser under åren 1998 och 1999. För statens krav på ekonomiska insatser till länsmusiken från huvudmännen skall gälla att huvudmännens ekonomiska motprestation bör ligga på nuvarande nivå för att statligt bidrag av nuvarande omfattning skall erhållas. Eventuella neddragningar i statens stöd medger motsvarande neddragning av huvudmännens stöd till länsmusiken.

Inom ramen för det totala stödet till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner för år 1998 anser regeringen att det härutöver finns skäl för vissa riktade insatser, som direkt eller indirekt kommer länsmusiken till godo. En fast musikresurs behövs i Dalarna bl.a. för medverkan i musikproduktioner vid gästspelsarenan Dalhalla. Därför bör Musik i Dalarna få en bidragsförstärkning med 2 miljoner kronor. Regeringen anser också att det finns ett behov att upprätthålla en musikresurs på Gotland, bl.a. mot bakgrund av öns särställning inom Östersjöområdets kultursamarbete. Gotlandsmusiken bör därför tillföras 1 miljon kronor. Inom Norrbottensmusiken har Norrbottens kammarorkester drivits under ett antal år med projektmedel från bl.a. Länsstyrelsen i Norrbottens län och Statens kulturråd. Orkestern har betydelse för uppbyggnaden av en kammaroperaverksamhet inom Norrlands Musik och Dansteater, vilket enligt regeringens mening motiverar ett särskilt stöd till orkestern på 1,5 miljon kronor. Regeringen förordar också en fortsatt utbyggnad av det direkta stödet till Norrlands Musik och Dansteater med 2,5 miljoner kronor, vilket kommer musikverksamheten i samtliga medverkande län till godo.

Slutsatser

Förhållandena inom verksamhetsområdet är i allt väsentligt desamma som låg till grund för regeringens bedömning i förra årets kulturpolitiska proposition. En omständighet som fått ökad uppmärksamhet är teaternas svårigheter att upprätthålla bredd och kvalitet i verksamheten inom ramen för en balanserad ekonomi. Den huvudsakliga inriktningen på statens insatser bör vara oförändrad. Institutionernas ökade tillgänglighet är alltså ett viktigt mål för sta-

tens politik på teater- och musikområdet, liksom en god balans mellan institutionsbaserad verksamhet och det fria kulturlivet. De förslag till reformer och omprioriteringar inom området som aviserades i propositionen om kulturpolitik fullföljs i stort sett enligt planerna. Förslaget om länsmusiken innebär emellertid bl.a. att huvuddelen av de förstärkta insatserna för musikarrangörer och fria musikgrupper senareläggs ett år samt att nysatsningarna på ungdomars eget skapande blir mer begränsade.

5.3 Anslag

B 1. Bidrag till Svenska riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter

1997	Anslag	712 254	¹ Utgifts- prognos	712 254
1998	Förslag	727 076		
1999	Beräknat	746 129		
2000	Beräknat	760 950		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Svenska riksteatern

Svenska riksteatern är en folkrörelseorganisation, uppbyggd på lokala teaterföreningar och länsteaterföreningar. Budgetåret 1995/96 fick Riksteatern 316 867 000 kronor i statsbidrag. Utöver bidraget hade Riksteatern intäkter på 34,8 miljoner kronor. Bokslutet för perioden juli 1995 – december 1996 visar ett överskott före bokslutsdispositioner på 22,5 miljoner kronor.

Operan

Operan bedriver sin verksamhet i aktiebolagsform. Budgetåret 1995/96 fick Operan 421 740 000 kronor i statsbidrag, varav 26,2 miljoner kronor utgjorde engångsbidrag för skilda ändamål. Utöver bidraget hade Operan intäkter på ca 58 miljoner kronor. Resultaträkningen visar efter avskrivningar en vinst på 1 176 000 kronor. Det egna kapitalet uppgick vid utgången av år 1996 till 29 miljoner kronor.

Dramaten

Dramaten bedriver sin verksamhet i aktiebolagsform. Budgetåret 1995/96 fick Dramaten 248 995 000 kronor i statsbidrag, varav 15 miljoner kronor utgjorde engångsbidrag. Utöver bidraget hade Dramaten intäkter på 51,3 miljoner kronor. Vid utgången

av år 1996 redovisades en ansamlad förlust på drygt 24 miljoner kronor, bl.a. på grund av att aktiverade utgifter för kommande produktioner m.m. nu kostnadsförts. Då det egna kapitalet därmed förbrukats upprättades kontrollbalansräkning. Vid bolagsstämman för Kungliga Dramatiska Teatern AB den 14 april 1997 redogjorde ägaren för sin avsikt att skjuta till erforderligt kapital. Regeringen har i det förslag till tilläggsbudget för år 1997 som lämnas i denna proposition hemställt om medgivande att överta Dramatens lån i Riksgäldskontoret på 25 miljoner kronor.

Dansens Hus

Dansens Hus är en stiftelse, bildad av de teatrar som har större fasta dansensembler. Stiftelsen har till ändamål att utveckla dansen i Sverige genom att fungera som gästspelsscen åt svenska och internationella dansensembler. Budgetåret 1995/96 fick Dansens Hus 20 772 000 kronor i statsbidrag och 6 681 000 kronor i bidrag från Stockholms stad. Härutöver erhöll Dansens Hus ett mindre statligt engångsbidrag för vissa investeringar. Övriga intäkter uppgick till 7,8 miljoner kronor. Bokslutet för perioden juli 1995 – december 1996 visar ett överskott på drygt 3 miljoner kronor före bokslutsdispositioner.

Svenska Rikskonserter

Svenska rikskonserter är en av staten bildad stiftelse med uppgift att främja utvecklingen av musikkivet i hela landet genom kompletterande musikproduktion, service till musikkivet och presentation av svensk musik i utlandet. Svenska rikskonserter statsbidrag uppgick budgetåret 1995/96 till 106 356 000 kronor. Härutöver hade Rikskonserter egna intäkter på sammanlagt 34,3 miljoner kronor. Bokslutet för perioden juli 1995 – december 1996 visar ett överskott på 1 768 000 kronor.

ANSLAGETS FÖRDELNING (TKR)

	1997	REGERINGENS BERÄKNING 1998
1. Bidrag till Svenska riksteatern	214 532	218 833
2. Bidrag till Operan	269 202	275 877
3. Bidrag till Dramaten	159 017	162 972
4. Bidrag till Dansens Hus	14 546	14 905
5. Bidrag till Svenska rikskonserter	54 957	54 489
Summa	712 254	727 076

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Svenska riksteatern

Resultatredovisningen innehåller få uppgifter utöver en statistisk redovisning avseende budgetåret 1995/96. Av verksamhetsberättelsen framgår dock att Riksteatern är i färd med att vidta en rad åtgärder i syfte att stärka samarbetet med medlemsföreningarna och vinna en större publik, framför allt utanför storstadslänet.

Riksteatern har beslutat att inför 1998 års kongress göra en total genomlysning av Riksteaterns lokala, regionala och centrala verksamhet. Inom ramen för denna kommer en särskild utredning att göras angående Riksteaterns lokalisering. I avvaktan på utredningsresultatet har Riksteaterns hyresavtal med Botkyrka kommun angående lokalerna i Hallunda förlängts till utgången av år 1998. Regeringen kommer med intresse att ta del av Riksteaterns bedömningar vad gäller lokaliseringen av den centrala verksamheten, inte minst mot bakgrund av de kulturpolitiska aspekter som kan läggas på denna fråga.

Det ingår i Riksteaterns teaterfrämjande verksamhet att även beakta dansen. Vid sidan av huvudmannskapet för Cullbergbaletten är dock Riksteaterns verksamhet på dansområdet begränsad. För närvarande pågår ett samråd mellan Statens kulturråd, Dansens Hus och Riksteatern om ansvarsfördelningen vad gäller insatser för danskonsten i hela landet. Det kan finnas anledning för regeringen att närmare överväga en precisering av de dansfrämjande uppdragen när resultatet av detta samråd föreligger.

I inledningen till verksamhetsområde A Allmän kulturverksamhet anmäler regeringen sitt ställningstagande till betänkandet Forum för världskultur - en rapport om ett rikare kulturliv (SOU 1997:95). Regeringens förslag innebär att huvudmannskapet för Södra teatern stannar kvar hos Riksteatern. Regeringen beräknar att 8 miljoner kronor av statsbidraget till Riksteatern för år 1998 skall användas för verksamheten vid Södra teatern. Redan under innevarande år har Riksteatern fått regeringens uppdrag att planera för en scenisk verksamhet vid Södra teatern med inriktning mot världskultur som begreppet definieras i regeringens förslag till riktlinjer för Forum för världskultur. Detta uppdrag skall gälla även i fortsättningen. Härutöver kan det bli aktuellt att i regleringsbrevet för år 1998 lämna vissa kompletterande föreskrifter vad gäller samarbetet mellan Riksteatern och Forum för världskultur.

Operan

Resultatredovisningen visar att verksamheten till sitt innehåll svarar väl mot uppställda mål. Tillgänglig publik- och föreställningsstatistik ger positiva indikationer.

Regeringen finner att Operans ekonomiförvaltning varit god. Genom omstruktureringar och rationaliseringar i verksamheten har teaterns ekonomi bringats i balans och t.o.m. givit ett visst överskott budgetåret 1995/96. Den föreslagna nivån på statsbidraget nödvändiggör dock ett fortsatt konsolideringsarbete med rationaliseringar och noggrann utgiftskontroll. Regeringen följer utvecklingen och avser att även föra en diskussion med Operan om möjligheterna att genom lokalanpassning eller på annat sätt underlätta ett effektivt utnyttjande av befintliga resurser.

Dramaten

Tillgänglig verksamhetsstatistik visar att Dramatens repertoar har den bredd som nationalscensuppdraget kräver. Dramaten redovisar också en omfattande turnéverksamhet, vilket regeringen finner positivt.

Den i tilläggsbudget för år 1997 föreslagna kapitalförstärkningen, kombinerad med redan vidtagna och planerade rationaliseringsåtgärder, innebär att Dramatens ekonomi kommer att vara i balans vid utgången av år 1997. Dramaten förväntas därefter förbättra sitt ekonomiska resultat. Ett första mål bör vara att under perioden 1998 - 2002 redovisa en disponibel vinst på minst 5 miljoner kronor per år. Regeringen hyser tilltro till att Dramatens nya styrelse och verkställande ledning skall kunna möta kraven.

Dansens Hus

Under budgetåret 1995/96 har verksamheten bredats i väsentliga avseenden. En särskild förmedlings- och produktionservice (Dans-Produktion-Service, DPS) har startat med stöd från Statens kulturråd, Länsarbetsnämnden och Stockholms stad. En verksamhet med gästkoreografer (s.k. Choreographers in Residence) har inletts. Planer föreligger på att starta vissa projekt med syfte att främja den samtida danskonsten i hela landet. Ett samråd i dessa frågor pågår mellan Statens kulturråd, Svenska riksteatern och Dansens Hus.

Även om årsredovisningen inte ger underlag för någon närmare analys av verksamhetens resultat är det allmänna intrycket att arbetet vid Dansens Hus bedrivs på ett dynamiskt och målinriktat sätt. Regeringen följer med intresse samrådet mellan berörda instanser om dans i hela landet.

En planlig besparing på statlig konsumtion har tagits ut med 221 000 kr.

Regeringen och Stockholms stad är överens om att även i fortsättningen gemensamt bidra till verksamheten vid Dansens Hus på det sätt som parterna kom överens om år 1993.

Svenska rikskonserter

Verksamhetsbeskrivningen visar att Rikskonserter strävar efter det fördjupade samarbete med det regionala musiklivet som regeringen och riksdagen har

förutsatt (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Dessutom har Rikskonserter ytterligare utvecklat samarbetet med musiklivets intresseorganisationer bl.a. om turnéverksamhet inom och utom landet. Jämfört med budgetåret 1994/95 ökade Rikskonserter sina insatser för lansering av svensk musik och svenska musiker utomlands. Regeringen vill understryka vikten av att Rikskonserter och länsmusiken fortsätter de gemensamma ansträngningarna att finna goda samarbetsformer.

Rikskonserter har under år 1997 disponerat 2 miljoner kronor bl.a. för att utveckla vissa lokaler. Bidraget bör minska med detta belopp. Härutöver beräknas en anslagsminskning på 1 017 000 kronor, varav 381 000 kronor utgör en planenlig besparing på statlig konsumtion.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Revisionsberättelserna för Svenska riksteatern, Operan, Dansens Hus och Svenska rikskonserter innehåller inga invändningar. Vad gäller Dramaten har revisorerna anmärkt på att årsredovisningen inte har lämnats till dem inom föreskriven tid. I övrigt har revisorerna inga invändningar.

Revisorernas granskning av resultatredovisningarna för Operan, Dramaten och Svenska rikskonserter har föranlett påpekanden och förslag vad gäller sättet att redovisa. Regeringen utgår från att revisorernas synpunkter beaktas vid utformningen av nästa resultatredovisning. Även Svenska riksteatern och Dansens Hus kan enligt regeringens mening förbättra sina resultatredovisningar. Frågor om resultatredovisningens form och innehåll kommer att närmare belysas i fortlöpande dialoger mellan Regeringskansliet och institutionerna.

Slutsatser

Regeringen bedömer att bidragen har använts i enlighet med de mål som angivits för verksamheten inom resp. institution.

Regeringen föreslår att Svenska riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter anvisas ett samlat bidrag på 727 076 000 kronor för år 1998. Regeringens beräkning av medelsfördelningen framgår av den inledande tabellen. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget preliminärt till 746 129 000 kronor resp. 760 950 000 kronor.

B 2. Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

1997	Anslag	663 843	¹ Utgifts- prognos	663 843
1998	Förslag	602 427		
1999	Beräknat	540 042		
2000	Beräknat	555 280		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Undet anslaget anvisas medel till länsmusiken och till övriga regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.

Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner, utom länsmusiken, lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Enligt beslut av regeringen är för närvarande 30 teater- och dansinstitutioner samt 12 musikinstitutioner berättigade till bidrag. Statens kulturråd fördelar bidraget mellan dem.

Bidragen till länsmusiken har t.o.m. år 1997 fastställts genom årliga överläggningar mellan staten och Landstingsförbundet enligt av regeringen och riksdagen fattade beslut år 1985 och 1986 (prop. 1984/85:1, bet. 1984/85:KrU7, rskr. 1984/85:53; prop. 1985/86:114, bet. 1985/86:KrU22, rskr. 1985/86:330; regeringsbeslut den 23 oktober 1986 angående godkännande av avtal om regional musikverksamhet). Regeringen och Landstingsförbundet har träffat en överenskommelse om att de årliga överläggningarna om bidragsbeloppen skall upphöra fr.o.m. år 1998.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Musikinstitutioner, inkl. länsmusiken

Regeringen har i inledningen till verksamhetsområdet redovisat sin bedömning och sina förslag vad gäller länsmusiken.

Vad gäller övriga statsunderstödda musikinstitutioner utgår regeringen från Kulturrådets årsredovisning. Denna ger inte grund för annan bedömning än att utvecklingen varit tillfredsställande.

Som framgår av inledningen föreslår regeringen att statsbidraget till länsmusiken fr.o.m. år 1998 inlemmas i det stödsystem som gäller för övriga regionala teater-, dans- och musikinstitutioner. Den hittillsvarande åtskillnaden mellan länsmusikinstitutioner och symfoni-/kammарorkestrar i bidragsgivningen kommer därmed i princip att upphöra.

För år 1998 beräknas, i enlighet med vad som anförts i inledningen, särskilda förstärkningar på sam-

manlagt 4,5 miljoner kronor till Musik i Dalarna, Gotlandsmusiken och Norrbottens kammarorkester.

Teater- och dansinstitutioner

Som anförts i inledningen till verksamhetsområdet har många stads- och regionteatrar en svag ekonomi. Trots detta har teatrarna kunnat upprätthålla en verksamhet av hög konstnärlig halt och med god publiktillströmning.

Regeringen erinrar om att för år 1997 har 7 miljoner kronor avsatts engångsvis för bidrag till vissa regionala dansensembler. Härav finns 2,7 miljoner kronor, avseende NorrDans, uppförda under anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Hela beloppet bör fr.o.m. nästa budgetår anvisas under detta anslag och användas för fortsatta satsningar på dans.

Som anmälts i samband med förslaget om länsmusiken förordar regeringen att Norrlands Musik och Dansteater tillförs 2,5 miljoner kronor, utöver det bidrag på 6 miljoner kronor som utgår under innevarande år.

Med hänsyn till den organisatoriska integration som i flera fall förekommer på musikteaterområdet kan det finnas skäl att på sikt överge den hittillsvarande uppdelningen av anslaget på teater- och dans- resp. musikinstitutioner. Tills vidare bör dock medel anvisas separat för resp. kategori. Det bör vara regeringens uppgift att i regleringsbrevet fördela medlen på anslagsposter.

Riktade bidrag m.m.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regional kulturverksamhet som riksdagen har godkänt (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) skall en viss del av det reguljära stödet avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag, bl.a. för att stimulera en utveckling mot ökad tillgänglighet. Bland annat mot bakgrund av de ekonomiska svårigheter som vissa institutioner redovisar anser regeringen att avsättningen för år 1998 bör ligga kvar på nuvarande nivå, som är 2 %. För åren 1999 och 2000 räknar regeringen med att 4 % resp. 6 % av stödet skall avsättas till riktade bidrag. Eftersom medelsanvisningen till länsmusiken innebär en viss besparing bör någon avsättning till riktade bidrag inte göras från den delen av stödet under åren 1998 och 1999.

Med anledning av den försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel som inleddes den 1 juli 1998 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77, SFS 1996:1414) har anslaget minskats med 61 154 000 kronor. Medlen beräknas under anslaget A 5 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.

Slutsatser

Regeringen föreslår att totalt 602 427 000 kronor anvisas under detta anslag för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget preliminärt till 540 042 000 kronor och för år 2000 preliminärt till 555 280 000 kronor. I anslagsberäkningen för år 1999 ingår bl.a. en ytterligare minskning av stödet till länsmusiken med ca 25 miljoner kronor.

B 3. Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

1997	Anslag	93 094	1	Utgifts- prognos	86 306
1998	Förslag	94 894			
1999	Beräknat	104 779			
2000	Beräknat	106 874			

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under detta anslag anvisas medel för bidrag enligt förordningen (1974:452) om statsbidrag till teater-, dans- och musikverksamhet i mindre ensembler och fria grupper.

Från anslaget bekostas också stöd enligt förordningen (1982:505) om statsbidrag för framställning och utgivning av fonogram, samt ett särskilt bidrag till fonogramdistribution.

Från anslaget ges vidare stöd till arrangerande musikföreningar och skådebanor samt till Musikaliska akademien och vissa mindre teaterinstitutioner av nationellt intresse, såsom Drottningholmsteatern, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Internationella Vadstena-akademien och Marionetteatern. Ändamålsbestämda bidrag för notutgivning och information ges till Musikaliska akademien och Svenska tonsättarens internationella musikbyrå (STIM) – Svensk Musik.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Statens kulturråd har i sin årsredovisning analyserat resultaten av bidragsgivningen till fria grupper, arrangerande musikföreningar, skådebaneverksamhet samt utgivning och spridning av fonogram. Härutöver har regeringen tagit del av årsredovisningar och anslagsframställningar från bl.a. Musikaliska akademien, STIM – Svensk Musik och vissa av de teaterinstitutioner som får stöd från detta anslag.

Som angivits i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik bör statens insatser för lokala mu-

sikarrangörer och fria musikgrupper förstärkas. Regeringen räknar med att huvuddelen av förstärkningen skall genomföras år 1999. För år 1998 föreslås en anslagsökning på 1,8 miljoner kronor. Vissa riktlinjer för det framtida stödet har redovisats i inledningen till verksamhetsområdet.

Utvecklingen inom fonogramområdet går alltså mot en allt större företagskoncentration, med stor dominans för ett fåtal multinationella mediekoncerner. Enligt regeringens bedömning bidrar det statliga stödet till att ett stort antal mindre svenska fonogrambolag med kvalitetsutgivning fortfarande finns på marknaden.

I inledningen till verksamhetsområdet har regeringen översiktligt redovisat läget på teaterområdet. Regeringen erinrar om att stödet till fria teater- och dansgrupper förstärktes för år 1997.

Beträffande övriga ändamål som omfattas av bidragsgivningen från anslaget bedömer regeringen att statens stöd till Musikaliska akademien och STIM –

Svensk Musik samt skådebanorna fyller en viktig kulturpolitisk funktion genom att öka kunskapen om och bredda intresset för musik och teater.

Slutsatser

Bidragsgivningen under anslaget har enligt regeringens bedömning fyllt sina ändamål och fått avsedda resultat. Regeringen föreslår att 94 894 000 kronor anvisas under anslaget för år 1998. Det är regeringens uppgift att i regleringsbrev fördela anslagsramen på resp. ändamål.

För år 1999 beräknas anslaget preliminärt till 104 779 000 kronor. I beräkningen ingår en ytterligare höjning av stödet till arrangerande musikföreningar och fria musikgrupper m.m. med 7,8 miljoner kronor. För år 2000 beräknas anslaget preliminärt till 106 874 000 kronor.

6 C Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter

6.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar bidrag till den regionala biblioteksverksamheten, litteraturstöd, kulturtidskriftsstöd, stöd till bokhandeln, myndigheten Talboks- och punktskriftsbiblioteket, bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur, bidrag till Sveriges Dövas Riksförbund för produktion av videogram på teckenspråk samt bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
292,1	193,3	234,0	219,0	252,6	258,4

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Bibliotekens inköp och utlåning av barnböcker har under några år minskat och barnboksörlagen har redovisat minskade försäljningssiffror. Strukturen inom bokbranschen har inte förändrats märkbart. Inom utgivningen har nya medier fått en allt större plats, även om den fortfarande är marginell.

Större förändringar

Från och med år 1997 finns en bibliotekslag. Vidare har ett nytt litteraturstöd införts som gör det möjligt för folk- och skolbibliotek att få statliga bidrag för inköp av litteratur till barn och unga. Effekterna av det kommer att kunna redovisas fr.o.m. år 1998. En digital talbok vidareutvecklas inom ramen för Talboks- och punktskriftsbibliotekets verksamhet.

Prioriteringar för 1998

Statens insatser för att främja en bred utgivning av kvalitetslitteratur och skapa tillgänglighet har inför år 1998 fortsatt hög prioritet.

6.2 Resultatbedömning och slutsatser

Verksamhetsområdet behandlades i regeringens proposition (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik. Där redogjorde regeringen för inriktningen på de framtida insatserna för litteraturen och språket. Regeringen bedömde att de statliga insatserna på området bör utökas och syfta till att stimulera en bred utgivning av kvalitetslitteratur och göra denna tillgänglig samt att på kulturens område stödja en informationsteknik i allmänhetens tjänst. Vidare uttalade regeringen att kulturtidskriften och det svenska språket skall värnas. I propositionen redovisade regeringen även sin bedömning av de övergripande utvecklingstendenserna inom området. I det följande görs en kompletterande bedömning av utvecklingen, huvudsakligen på grundval av de årsredovisningar som givits in för budgetåret 1995/96.

Utvecklingen inom verksamhetsområdet

Under år 1996 debatterades barnbokens ställning livligt. Bibliotekens inköp och utlåning av barnböcker minskade och barnboksörlagen redovisade viktiga försäljningssiffror. Av Kulturrådets kulturvaneundersökningar framgår att kvalitetsförfattarna inom barn- och ungdomslitteraturen tappar mark samt att kvalitetslitteraturen allmänt läses mest i de tre storstäderna. Engelska och amerikanska författare är populärast inom den utländska litteraturen. En un-

dersökning som Kulturrådet gjort visar vidare att biblioteken strävar efter kvalitet och bredd i sitt utbud.

Strukturen inom bokbranschen har inte förändrats märkbart. Det har endast skett en marginell förändring i bokhandelsbeståndet under året. Inom utgivningen har nya medier fått en allt större plats och flera förlag har börjat ge ut multimedier. Ett ökat intresse för faktabaserad information återspeglas i fackboksutgivningen som har fortsatt att öka på bekostnad av den skönlitterära utgivningen. Många bibliotek har fått vidkännas minskade anslag. Nedskärningar inom biblioteksverksamheten har visat sig genom att mindre enheter, bokbussar och uppsökande verksamhet lagts ned, medan huvudbiblioteken i mindre utsträckning drabbats av besparingar. Biblioteken köper också in ett färre antal exemplar av varje titel jämfört med tidigare.

Regeringens bedömning är att utgivningsstödet för de små förlagen innebär att många kan fortleva och att de stora förlagen vågar riskera utgivning av den litteratur som inte på förhand är givna försäljningssuccéer. Statligt stöd till bokhandeln gör att den mindre bokhandeln får möjlighet att tillhandahålla ett bredare sortiment än vad som annars vore möjligt. Likaså innebär bidragen att nyetableringar kan ske. Statliga bidrag har varit koncentrerade till bokproduktionen. För att boken skall nå ut är det viktigt med ett väl fungerande nät av bibliotek där människor har fri tillgång till ett brett utbud av litteratur. Från och med år 1997 infördes därför en bibliotekslag, ett inköpsstöd till biblioteken samt medel för läsförmedlande aktiviteter. En särskild utredare har också under år 1997 arbetat med att närmare analysera bok- och kulturtidskriftsmarknaden och pröva de statliga stöden på området (dir. 1996:85). Utredningen lämnar sitt betänkande under hösten 1997 och regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga under år 1998.

När det gäller tillgången till litteratur för personer med funktionshinder omfattar statens insatser verksamheter som bedrivs vid Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB), Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (LL-stiftelsen) och Dövas TV. TPB redovisar en ökad produktion och utlåning. Ett projekt med en ny digital talboksstandard (DAISY) har inneburit en ökad internationell uppmärksamhet för TPB och resulterat i ett internationellt samarbete för vidareutveckling. En produktivitetssökning har skett för punktskriftsverksamheten. Flera rapporter från länsbiblioteken tyder på att utlåningen i landet har fortsatt att öka under år 1996. Försäljningen av punktskriftsböcker minskar, vilket enligt TPB:s bedömning beror på att marknaden är mättad.

Under året har LL-stiftelsen varje vecka utkommit med nyhetstidningen 8 SIDOR och producerat ett ökat antal LL-böcker. Utöver att utgivningen av tidningen och böckerna ökat något har även tidningsupplagan vuxit. Analyser av 8 SIDORS prenumera-

tionsregister visar att mer än hälften av prenumerationerna används för undervisningsändamål. Biblioteken är den största köparen av LL-böcker. Över 1 miljon kronor av stiftelsens medel användes under budgetåret 1995/96 för en regional uppbyggnad av LL-verksamheten och uppbyggnaden av ett resurscenter hos LL-stiftelsen har påbörjats. Dövas TV redovisar att produktionen av barn- och ungdomsprogram har ökat.

Slutsatser

Regeringen bedömer att statens insatser på området är av stor vikt för att upprätthålla bredd och kvalitet i litteraturutgivningen och skapa tillgänglighet. Som ovan nämnts har en särskild utredare fått i uppdrag att kartlägga förhållandena på bokmarknaden och pröva de statliga insatserna. I avvaktan på utredningsresultatet bör bidrag under verksamhetsområdet i stort utgå oförändrat år 1998.

6.3 Anslag

C 1. Bidrag till regional biblioteksverksamhet

1995/96	Utgift	54 154	¹	
Därav 1996	Utgift	39 100		
1997	Anslag	37 482	Utgifts- prognos	37 482
1998	Förslag	36 872		
1999	Beräknat	36 040		
2000	Beräknat	37 121		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Bidrag till regional biblioteksverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek och förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Från anslaget utgår dessutom statsbidrag till tre allmänna lånecentraler, en invandrarlånecentral samt ett depåbibliotek. Medel under detta anslag fördelas av Statens kulturråd.

Syftet med bidraget är i första hand att bibehålla fjärrlånefunktionen och att stödja utvecklingsverksamhet.

Bibliotekslagen (1996:1596) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

ANSLAGETS FÖRDELNING BUDGETÅRET 1995/96:

Fasta grundbidrag	34 230 630
Rörliga grundbidrag	3 949 690
Lånecentraler och depåbibliotek	15 973 875
Totalt	54 154 196

Större delen av bidragen går till de 24 länsbiblioteken. Statens kulturråd har sedan budgetåret 1985/86 avsatt rörliga grundbidrag för regionala utvecklingsprojekt. Under budgetåret 1995/96 användes hälften av de rörliga grundbeloppen till stöd för olika IT-projekt, varav flertalet inriktades på fortbildningsinsatser. En mindre del användes till försöksverksamhet med finskspråkig litteratur samt projekt som rörde funktionshindrade, barn- och ungdomsverksamhet, biblioteksservice i samiska områden, Nordkalottbiblioteket m.m. Extra grundbidrag fördelades också till invandrarlånecentralen i Stockholm.

Bidrag till utvecklingsverksamhet inom biblioteksområdet har även utgått från anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. För budgetåret 1995/96 (18 mån.) fördelades 8,1 miljoner kronor. Målsättningen är att utveckla nya arbetsformer och arbetsmetoder. Projekt som prioriterats under året har gällt ny informationsteknik inom folkbiblioteksområdet samt läsfrämjande verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar.

Biblioteken har kommit att spela en allt viktigare roll inom information och utbildning. Hösten 1996 kunde nästan hälften av landets kommunbibliotek erbjuda sina besökare möjligheten att söka i Internet. Nästan samtliga kommuner hade tillgång till databaser.

Med anledning av den försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel som startar den 1 juli 1998 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77, SFS 1996:1414) beräknas 1 881 000 kronor under anslaget A 5 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel. Förevarande anslag minskas därför med nämnda belopp.

Slutsatser

Regeringen bedömer att det statliga stödet är viktigt för att få ett nät av väl fungerande bibliotek i landet. Den finansieringsform som byggts upp i samverkan mellan den regionala och statliga nivån har fungerat väl.

Regeringen föreslår att 36 872 000 kronor anvisas under anslaget för år 1998. För år 1999 och år 2000 beräknas anslaget till 36 040 000 kronor resp. 37 121 000 kronor.

C 2. Litteraturstöd

1995/96	Utgift	64 253	¹ Reser- vation	5 093
Därav 1996	Utgift	37 700		
1997	Anslag	71 253	Utgifts- prognos	67 990
1998	Förslag	64 567		
1999	Beräknat	96 403		
2000	Beräknat	98 365		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för stöd till utgivning av litteratur enligt förordningen (1993:449) om statligt litteraturstöd. Frågor om utgivningsstöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordning och förordningen (1988:679) med instruktion för Statens kulturråd. Inom ramen för utgivningsstödet utgår även medel till Statens kulturråd för utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av August Strindbergs samlade verk, till Svenska Vitterhetssamfundet, Samfundet De Nio och till stöd för författarverkstäder. Vidare utgår från anslaget stöd till En Bok För Alla AB för utgivning och spridning av kvalitetslitteratur till lågpris enligt avtal mellan staten och bolaget, samt stöd till Expertkommittén för översättning av finsk facklitteratur till svenska. Från och med budgetåret 1997 infördes en stödform för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek på 25 miljoner kronor. Samtidigt anvisades 5 miljoner kronor engångsvis för läsfrämjande verksamhet under anslaget.

Anslagssparandet budgetåret 1995/96 hänför sig till att det för vissa stödordningar inom utgivningsstödet lämnas förhandsbesked om stöd men att utbetalning av bidrag sker först efter utgivning. Förslagen har mellan ett och två år på sig att fullfölja utgivningen.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Under budgetåret 1995/96 utgick utgivningsstöd med sammanlagt 42 454 000 kronor. Dessa fördelades på 232 förlag, varav 11 förlag erhöll stöd med mer än 1 miljon kronor, 75 förlag fick mer än 100 000 kronor och övriga 146 förlag fick mindre

belopp. Antalet ansökningar om utgivningsstöd har ökat något under de senaste åren. Den årliga ökningen ligger på ca 50 titlar. Svensk skönlitteratur står för det största antalet ansökningar, ca 27 % resp. en tredjedel av de beviljade stöden. Därefter kommer barn- och ungdomslitteraturen med en fjärdedel av alla ansökningar och beviljade stöd. Facklitteraturen står för drygt 20 % av ansökningarna men får en lägre andel av stöden, ca 17 %.

Utgivningen av klassiker för skolan har under året uppnått den planerade utgivningen på 100 titlar. Skolklassikerna kommer tills vidare att hållas i lager och marknadsföras. Vid behov sker tilltryck. Försäljningen till skolan har varit framgångsrik och i december 1996 hade sammanlagt 905 000 exemplar sålts. Kostnaderna för skolklassikerna har sedan starten år 1985 varit totalt 24,3 miljoner kronor och under hela perioden har ca 1,2 miljoner exemplar tryckts.

Intresset för det nya stödet för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek har varit stort. När ansökningstiden gick ut i april 1997 hade 270 av landets 288 kommuner ansökt om bidrag om drygt 70 miljoner kronor. Under sommaren 1997 har Kulturrådet fördelat 24,5 miljoner kronor till 269 kommuner. Bidrag har som lägst utgått med 50 000 kronor och som högst med 1,2 miljoner kronor. Förutom invånarantal har den procentuella andelen barn och unga upptill 19 år legat som grund för fördelningen. Därutöver har kommunernas redogörelser för lässtimulerande verksamhet påverkat bidragsbeloppet. I de kommuner där bokanslagen har sänkts har stöd inte beviljats. Av de 5 miljoner kronor som staten under budgetåret 1997 avsatte särskilt för läsfrämjande verksamhet har t.o.m. juni 1997 ca 4,2 miljoner kronor fördelats. Av 248 ansökningar har 77 beviljats, varav 7 varit riksomfattande. I stort alla län har erhållit bidrag som i de flesta fallen utgått med mellan 15 000 kronor och 50 000 kronor.

Som redovisas nedan (jfr anslaget E 2 Ersättningar och bidrag till konstnärer) har regeringen den 5 juni 1997 godkänt en överenskommelse med Sveriges författarförbund m.fl. om biblioteksersättningen för år 1998. Förslaget innebär att den totala kostnaden för biblioteksersättningen för år 1998 beräknas bli något högre än vad som beräknades i föregående års budgetproposition. En viss omfördelning av resurserna inom litteraturområdet är därför nödvändig. Regeringens förslag innebär att bidraget till utgivningsstöd inom anslaget C 2 Litteraturstöd minskas med 1 686 000 kronor.

Slutsatser

I avvaktan på utredningen om Boken och Kulturtidskriften bör inriktning och medelstilldelning i stort vara oförändrad för år 1998.

Regeringen föreslår att anslaget förs upp med sammanlagt 64 567 000 kronor för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget till 96 403 000 kronor och för år 2000 till 98 365 000 kronor. Beräkningen utgår från att utökade insatser på litteraturområdet kommer att göras fr.o.m. år 1999.

C 3. Stöd till kulturtidskrifter

1995/96	Utgift	29 209	¹ Reser- vation	111
Därav 1996	Utgift	18 400		
1997	Anslag	19 500	Utgifts- prognos	19 400
1998	Förslag	19 500		
1999	Beräknat	19 891		
2000	Beräknat	20 295		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Anslaget disponeras för produktionsstöd och utvecklingsstöd enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter. Frågor om stöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordning och förordning (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd. Syftet med statens stöd till kulturtidskrifter är att garantera en kulturellt värdefull mångfald i tidskriftsutbudet. Samtidigt skall Statens kulturråd genom utvecklingsinsatser minska enskilda tidskrifters behov av produktionsstöd.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Antalet tidskrifter som ansökte om stöd under budgetåret 1995/96 var 355. Budgetåren 1993/94 och 1994/95 var motsvarande siffra 383 resp. 349. Kontinuerlig information om tidskrifterna lämnas till biblioteken via Kulturrådets tidskrift PPB! (Press på bibliotek). Den viktigaste informationen till allmänheten lämnas i den årliga kulturtidskriftskatalogen, som förtecknar dels de tidskrifter som får stöd från Kulturrådet, dels ytterligare några tidskrifter som per definition är kulturtidskrifter men som av olika skäl inte kan få statligt stöd. Katalogen distribueras till samtliga folkbibliotek och till ett stort antal gymnasiebibliotek.

De största och viktigaste insatserna för att förbättra kulturtidskrifternas förutsättningar att på längre sikt minska det direkta beroendet av produktionsstödet har gjorts via tidskriftsverkstäderna, som nu är väl etablerade i Lund, Göteborg, Stockholm och Luleå. Hösten 1996 etablerades en verkstad även i Norrtälje, med sikte på att i första hand utgöra en

resurs och utbildningsmöjlighet för föreningar och arbetslösa ungdomar. De ca 140 tidskrifter, som är anslutna till verkstäderna, har kunnat minska sina produktionskostnader med 25-30 % genom att använda den teknik som ställs till förfogande vid verkstäderna. Produktionstiden har även blivit kortare, vilket för många tidskrifter ökar möjligheten till snabbare kommunikation med läsarna. Planer på att inrätta tidskriftsverkstäder finns även i Uppsala, Karlstad och Gävle.

Under året har ett antal seminarier arrangerats av Kulturrådet. Syftet med seminarieverksamheten är att visa den betydelse tidskrifterna har för den intellektuella och demokratiska debatten.

Slutsatser

I avvaktan på utredningen om Boken och Kulturtidskriften bör inriktning och medelstilleddning vara oförändrad för år 1998.

Regeringen föreslår att anslaget förs upp med sammanlagt 19 500 000 kronor för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget till 19 891 000 kronor och för år 2000 till 20 295 000 kronor.

C 4. Stöd till bokhandel

1995/96	Utgift	12 209	¹ Reser- vation	6 926
Därav 1996	Utgift	8 400		
1997	Anslag	7 301	Utgifts- prognos	7 301
1998	Förslag	7 301		
1999	Beräknat	7 439		
2000	Beräknat	7 588		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för kreditstöd, sortimentsstöd, stöd till rådgivning samt katalogdatorstöd enligt förordningen (1985:525) om statligt stöd till bokhandeln. Syftet med statens stöd till bokhandeln är att behålla och om möjligt förstärka ett vittförgrenat bokhandelnät och öka tillgängligheten av kvalitetslitteratur i bokhandeln.

Bidraget fördelas av Bokbranschens Finansieringsinstitut AB (BFI). Från bidraget utgår även 700 000 kronor till BFI för dess kostnader för administration av den statliga stödverksamheten.

Anslagssparandet budgetåret 1995/96 har sin grund i att utbetalningar av sortimentsstöd och katalogdatorstöd sker först efter det att bidragsvillkoren är uppfyllda.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Enligt BFI:s redovisning har efterfrågan på det statliga kreditstödet under hela 1990-talet ökat. Under budgetåret 1995/96 har 16 kreditstöd beviljats till en kostnad av 3 868 000 kronor. Av kreditstödet lämnades två i samband med överlåtelse, fyra i samband med byte av affärslokal, åtta till renovering eller ny inredning i samband med utvidgning av befintlig butikslokal och två till nyetablering.

Under budgetåret 1995/96 beviljades vidare 94 bokhandlar sortimentsstöd till en kostnad av 5 404 000 kronor. Storleken på stöden var lägst 21 000 kronor och högst 52 500 kronor. Katalogdatorstöd utgår därutöver till investeringar och till driftskostnader för anslutning till bokbranschens datoriserade katalog- och ordersystem. 53 bokhandlar beviljades driftstöd under budgetåret och fem av dessa fick både driftstöd och investeringsstöd. Den sammanlagda kostnaden uppgick till 885 600 kronor.

BFI har i avtal med staten åtagit sig att fortsätta med den egna utlåningsverksamheten i väsentligen samma omfattning som tidigare. Under budgetåret beviljades två lån på sammanlagt 600 000 kronor för att finansiera nyetableringar av bokhandlar i norra och västra Sverige.

Förändringarna i bokhandelsbeståndet under år 1996 har enligt BFI:s statistik varit marginella. Det totala antalet bokhandlar (fullsorterad bokhandel och servicebokhandel) var vid årsskiftet 1996/97 305 jämfört med 304 vid föregående årsskifte. De flesta av nyetableringarna och nedläggningarna gäller större städer eller förorter till dessa. Övriga förändringar beror på ägarbyten eller gäller bokhandlar som drivs vidare i annan form. Utöver detta bokhandelsbestånd finns ytterligare cirka ett hundratal bokhandlar som kan omfattas av beteckningen specialbokhandlar. De har ofta en specialinriktning på viss eller vissa litteraturkategorier, ämnesområden eller utgivningsformer, t.ex. pocketböcker. Det totala bokhandelsbeståndet kan därför beräknas uppgå till ca 400. En fortsatt trend mot ökad specialisering och nya former för bokförsäljning, t.ex. via Internet, är att vänta.

Slutsatser

I avvaktan på utredningen om Boken och Kulturtidskriften bör inriktning och medelstilleddning vara oförändrad år 1998.

Regeringen föreslår att anslaget förs upp med sammanlagt 7 301 000 kronor för 1998. För år 1999 beräknas anslaget till 7 439 000 kronor och för år 2000 till 7 588 000 kronor.

C 5. Talboks- och punktskriftsbiblioteket

1995/96	Utgift	81 138	¹ Anslags-sparande	10 628
Därav 1996	Utgift	56 500		
1997	Anslag	56 482	Utgifts-prognos	58 950
1998	Förslag	56 704		
1999	Beräknat	58 125		
2000	Beräknat	59 583		

¹ Beloppen anges i tusental kronor

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek skall förse synskadade och personer med andra läs- och skrivsvårigheter med litteratur. Biblioteket skall särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd inom sitt verksamhetsområde till främst kommunbibliotek. Biblioteket fungerar som lånecentral för talböcker. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter (anslaget anvisas under utgiftsområde 15 anslaget A 5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål). Till biblioteket är knuten en punktskriftsnämnd som skall främja och utveckla punktskriften för synskadade.

För Talboks- och punktskriftsbiblioteket gäller förordningen (1988:341) med instruktion för talboks- och punktskriftsbiblioteket samt förordningen (1985:391) om talboks- och punktskriftsbibliotekets punktskriftsnämnd.

Anslagssparandet på 10 628 000 kronor härrör sig från tidigare budgetår då TPB rationaliserade sin verksamhet. Anslagssparandet skall under perioden fram till år 2000 användas till delfinansiering av övergången till ett nytt digitalt talboksmedium.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Budgetåret 1995/96 har präglats av en omfattande dyslexikampanj – lansering – även internationellt, av en digital talbok (DAISY), samt en ny organisation för verksamheten. Resultatet har blivit ökad produktion av talböcker med 14 %, ökad utlåning med 17 % och dessutom en ökad efterfrågan på information.

För punktskriftsverksamhetens del har ökad utlåning i kombination med minskade kostnader lett till att styckkostnaden per lån minskat med 27 %.

När det gäller produktion av talböcker har motsvarande 27 % av svartskriftsproduktionen (beräk-

ningsunderlag: 12 861 böcker och broschyrer, enligt Svensk Bokförteckning 1995) under budgetåret 1995/96 gjorts tillgänglig på kassett. Utlåningen av talböcker vid kommun- och länsbibliotek runt om i landet har under år 1995 ökat med drygt 4 %.

Besparingar på statlig konsumtion föreslås plan enligt tas ut med 711 000 kr för år 1998. Beräkningen av anslaget för Talboks- och punktskriftsbiblioteket utgår från att verksamheten skall vara oförändrad.

Beställningsbemyndiganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att låta TPB göra beställningar av talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial upp till ett sammanlagt belopp på högst 11 000 000 kronor som medför utgifter under år 1999.

BESTÄLLNINGSBEMYNDIGANDEN FÖR TBP ATT BESTÄLLA TALBÖCKER M.M. OCH BERÄKNAD ANSLAGSPÅVERKAN UNDER PERIODEN 1998 - 2001 OCH SENARE. BELOPPEN ANGES I TUSENTAL KRONOR.

	1998	1999	2000	2001 OCH SENARE	SUMMA
Utnyttjat bemyndigande t.o.m. 1995/96	-	-	-	-	-
Anvisat bemyndigande för 1997	11 000	-	-	-	-
Begärt bemyndigande för 1998	-	11 000	-	-	11 000
Summa	11 000	-	-	-	11 000

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Revisionen har inte framfört några invändningar med anledning av TPB:s årsredovisning för budgetåret 1995/96.

Slutsatser

Enligt regeringens bedömning har Talboks- och punktskriftsbiblioteket i allt väsentligt uppfyllt målen för verksamheten. TPB svarar mot en effektiv användning av insatta resurser och uppdraget för myndigheten bör ligga fast.

Regeringen föreslår att 56 704 000 kronor anvisas Talboks- och punktskriftsbiblioteket för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget bli 58 125 000 kronor och för år 2000 beräknas anslaget till 59 583 000 kronor.

C 6. Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

1995/96	Utgift	19 632	¹	
Därför 1996	Utgift	13 000		
1997	Anslag	12 970	Utgifts- prognos	12 970
1998	Förslag	13 056		
1999	Beräknat	13 317		
2000	Beräknat	13 583		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Enligt stadgarna för Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (LL-stiftelsen) som fastställdes av regeringen den 22 maj 1988, har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för utvecklingsstörda samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten skall drivas utan vinstsyfte och inom ramen för avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Det gällande avtalet avser perioden den 1 januari 1997 t.o.m. den 31 december 1999.

Verksamheten är inriktad på utgivning av nyhetstidningen 8 SIDOR och lättlästa böcker. Verksamheten sprids i hög utsträckning genom läsombud som ingår i marknadsfunktionen och som stiftelsen håller samman med en central resurs.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

LL-stiftelsen har under budgetåret 1995/96, i enlighet med planerna, givit ut nyhetstidningen 8 SIDOR en gång i veckan, med sammanlagt 78 nummer. Denna utgivningsfrekvens uppnåddes redan under budgetåret 1994/95 och har kunnat bibehållas. Utöver detta har totalt 11 specialbilagor med olika teman och inriktning producerats. Den genomsnittliga upplagan har under budgetåret 1995/96 ökat från 8 500 exemplar till 9 300 exemplar. Antalet läsare är dock betydligt högre då många prenumeranter återfinns i grubbostäder och skolor.

Under budgetåret 1995/96 har 39 lättlästa böcker givits ut, vilket motsvarar i genomsnitt 25 titlar per år. Omfattningen på utgivningen var därmed oförändrad jämfört med föregående budgetår.

Besparingar på statlig konsumtion föreslås för LL-stiftelsens del planenligt tas ut med 106 000 kronor för år 1998.

Beräkningen av anslaget utgår från att verksamheten skall vara oförändrad.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

LL-stiftelsens revisor har lämnat en revisionsberättelse som inte innehåller några anmärkningar.

Slutsatser

Regeringens slutsats är att Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur svarar mot en effektiv användning av insatta resurser och att uppdraget för stiftelsen bör ligga fast.

Regeringen föreslår att 13 056 000 kronor anvisas Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget till 13 317 000 kronor och för år 2000 till 13 583 000 kronor.

C 7. Bidrag till Sveriges Dövas Riksförbund för produktion av videogram på teckenspråk (Dövas TV)

1995/96	Utgift	26 427	¹	
Därför 1996	Utgift	17 600		
1997	Anslag	17 471	Utgifts- prognos	17 471
1998	Förslag	17 524		
1999	Beräknat	17 856		
2000	Beräknat	18 214		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för bidrag till Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) för produktion av videogram på teckenspråk (Dövas TV). Dövas TV utgör en egen sektion inom SDR. Styrelsen för Dövas TV utses av regeringen och SDR. Denna organisationsform har fungerat sedan den 1 juli 1994 och skall utvärderas efter fem år.

Dövas TV producerar videogram på teckenspråk för döva. Produktionen är inriktad på ertersända program. I avtal med Sveriges Television och Sveriges Utbildningsradio har Dövas TV åtagit sig att producera teckenspråkiga program varje vecka. Dövas TV har en kontinuerlig produktion av program för barn och ungdomar, nyhets- och faktaprogram.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Andelen barn- och ungdomsprogram har mellan åren 1995 och 1996 ökat från 39 % till 55 %. Via den rikstäckande databasen Jordgubben kom under hösten 1995 drygt 600 synpunkter på ungdomsprogrammet in från publiken, något som tyder på en god publikkontakt från Dövas TV:s sida samt att programmet engagerar och berör sin publik.

Besparingar på statlig konsumtion föreslås för Dövas TV:s del planenligt tas ut med 342 000 kronor för år 1998.

Beräkningen av anslaget till Dövas TV utgår från att verksamheten skall vara oförändrad.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Dövas TV:s revisor och SDR:s revisor har lämnat revisionsberättelser som inte innehåller några anmärkningar.

Slutsatser

Regeringens slutsats är att bidraget används på ett effektivt sätt och att döva genom Dövas TV erbjuds ett gott utbud av nyheter och kultur på sitt eget språk, teckenspråket.

Regeringen förslår att 17 524 000 kronor anvisas Dövas TV för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget till 17 856 000 kronor och för år 2000 till 18 214 000 kronor.

C 8. Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden

1995/96	Utgift	5 113	¹
Därav 1996	Utgift	2 600	
1997	Anslag	3 409	Utgifts- prognos 3 409
1998	Förslag	3 501	
1999	Beräknat	3 570	
2000	Beräknat	3 644	

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för bidrag till Svenska språknämndens och Sverigefinska språknämndens verksamheter. Ca 40 % av Svenska språknämndens verksamhet bekostas av anslag från olika fonder

m.m. Sverigefinska språknämnden har även bidrag från finska staten.

Syftet med statens bidrag till Svenska språknämnden är att nämnden skall följa utvecklingen av det svenska språket i tal och skrift och med denna kunskap som utgångspunkt ge råd till språkanvändarna i syfte att främja gott språkbruk. Det är också angeläget att den nordiska språkgemenskapen stärks. Sverigefinska språknämnden skall vårda och utveckla finska språket i Sverige.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Svenska språknämndens verksamhet består dels av en basverksamhet, dels av mer utåtriktade insatser. Det viktiga i basverksamheten är enligt nämnden att kontinuerligt samla in nya ord, uttryck och konstruktioner i svenskan och registrera dem. De pågående projekt som ska utmynna i språkliga hjälpmedel kräver mer eller mindre omfattande undersökningar av olika slag i det nutida svenska språket. Svenska språknämnden kan med den samlade kunskap nämnden har om det nutida svenska språket fungera som kunskapskälla för andra språkvårdare.

Den utåtriktade verksamheten har två syften. Nämnden ger dels hjälp åt dem som söker konkreta råd i språkfrågor, dels vill nämnden stimulera diskussionen för att öka kunskapen om språkliga villkor och svenska språkets fundamentala betydelse i samhället. För att åstadkomma detta ger nämnden ut ordböcker och handböcker och har en daglig rådgivning i språkfrågor som kan innebära allt från språkservice åt översättare, lärare, journalister, läroboksförfattare och myndigheter till enklare svar på frågor från allmänheten.

ANTAL FRÅGOR	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96
Skriftliga	1 200	2 700	2 200	2 240
Muntliga	6 700	6 900	8 800	15 100
Totalt	7 900	9 600	11 000	17 340

Under de senaste åren har det skett en ökning av antalet muntliga och skriftliga frågor. När den pågående datoriseringen av nämndens arkiv är genomförd räknar nämnden med att ytterligare kunna effektivisera och förbättra rådgivningen.

Enligt vad som aviserades i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik har Svenska språknämnden fått regeringens uppdrag att analysera situationen för svenska språkets bestånd och utveckling samt utarbeta ett förslag till handlingsprogram. Handlingsprogrammet skall innehålla mål för svensk språkvård, förslag till framtida strategier och konkreta

ta åtgärder som främjar det svenska språket. Uppdraget skall redovisas till regeringen under våren 1998.

Sverigefinska språknämnden arbetar i stort på motsvarande sätt som Svenska språknämnden med sverigefinskan. I Sverige finns ca 300 000 – 400 000 personer som talar finska. I rapporten Finska i Sverige – ett inhemskt språk (Utbildningsdepartementet, Ds 1994:97) konstateras att Sverigefinska språknämndens arbete är av stort värde och nödvändigt för sverigefinskans normering och utveckling samt att efterfrågan är stor på nämndens tjänster. I rapporten framgår även att viktiga delar av den offentliga terminologin inte utan vidare går att överta från Finland. Termer finns inte för alla aktuella samhällsföreteelser i Sverige, inte heller är överensstämmelsen total vad gäller samhällsstrukturen.

Under budgetåret 1995/96 har Sverigefinska språknämnden besvarat drygt 2 500 språkfrågor,

huvudsakligen av terminologisk art. Arbetet inom Sverigefinska språknämnden bedöms av nämnden utgöra en väsentlig del av den sverigefinska infrastrukturen.

Slutsatser

Regeringen bedömer att nämndernas språkforskning och gratis rådgivning är av största vikt och att bidragen används på ett effektivt sätt och ger önskade resultat. Bidragen bör därför i allt väsentligt utgå oförändrade.

Regeringen föreslår att medel under anslaget för år 1998 anvisas med 3 501 000 kronor. För år 1999 beräknas anslaget till 3 570 000 kronor och för år 2000 till 3 644 000 kronor.

7 D Bild och form samt konsthantverk

7.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar Statens konstråds verksamhet och vissa andra insatser för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Vidare ingår Nämnden för hemslöjdsfrågor och främjande av hemslöjden samt statens stöd till konstbildningsrörelsen och annan konstfrämjande verksamhet, inkl. Akademien för de fria konsterna.

Även genom verksamheter inom andra verksamhetsområden lämnar staten stöd till bild, form och konsthantverk. Under verksamhetsområde H Museer och utställningar redovisas den utställningsverksamhet som bedrivs av Riksutställningar och Statens konstmuseer. Under samma verksamhetsområde redovisas även det statliga stödet till Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet, Röhsska museet, Rooseum, Bildmuseet i Umeå samt till de 26 statsbidragsberättigade regionala museerna. Även dessa institutioner bedriver verksamhet inom bildkonstens område. Bildkonstnärsfondens verksamhet, som beskrivs under verksamhetsområde E Ersättningar och bidrag till konstnärer, har stor betydelse för den konstnärliga utvecklingen inom området.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
94,8	60,5	78,7	80,1	82,1	84,0

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

De statliga insatserna med konstförvärv, utplacering av konst i den gemensamma miljön samt bidragsgivning har bedrivits med oförändrad inriktning under budgetåret. Bidraget till konstnärlig utsmyckning av bostadsområden har haft en förhållandevis god efterfrågan, sett i relation till den låga nivån på bostads-

byggandet. De statliga insatserna för hemslöjdsverksamheten har bidragit till att intresset för hemslöjd har ökat.

Större förändringar

Från och med år 1997 har Statens konstråd ett bredare uppdrag, som innebär att rådet i samverkan med t.ex. kommuner eller bostadsföretag kan beställa konst till icke-statliga gemensamma miljöer i samhället. Konstbildningsrörelsen har från samma år fått ökade möjligheter att ersätta konstnärer som ställer ut i deras regi. Detta ger förbättrade möjligheter för samtidskonsten utanför storstadsområdena.

Prioriteringar för 1998

Den inriktning av verksamheten som regeringen redogjorde för i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik ligger fast.

7.2 Resultatbedömning och slutsatser

I propositionen om kulturpolitik redogjorde regeringen för inriktningen på de framtida insatserna inom verksamhetsområdet. Statens insatser syftar framför allt till att stärka den samtida bildkonsten, formgivning och konsthantverket i hela landet samt att göra konsten till ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. I propositionen redovisade regeringen även sina bedömningar av de övergripande utvecklingstendenserna inom bild- och formkonstens samt konsthantverkets områden. I det följande görs en kompletterande bedömning av utvecklingen, främst på grundval av de årsredovisningar som ingivits för budgetåret 1995/96.

Utvecklingen inom verksamhetsområdet

I Kulturrådets statistik för 1994/95 anges att cirka 40 % av befolkningen (9-79 år) minst en gång har besökt en offentlig konstutställning eller ett konstmuseum under det senaste året. Utställningar av samtida bild- och formkonst som är tillgängliga för allmänheten arrangeras av en mängd olika institutioner och organisationer i samhället. De största resurserna finns hos de offentliga eller offentligstödda museerna och konsthallarna, främst lokaliserade till landets större städer. I landets mindre orter består konstlivet i stor utsträckning av de offentliga utställningar som arrangeras av den lokala konstföreningen i samverkan med kommunen samt av utställningar på arbetsplatser och i föreningslokaler. Bild- och formkonstgallerierna är i allmänhet privatägda, men vissa drivs av föreningar eller av konstnärssammanslutningar. Även gallerierna är huvudsakligen lokaliserade till landets större kommuner, där den största konstpubliken finns och där medborgarna visar störst intresse att besöka utställningar. Antalet utställningsbesök inom bild- och formkonstområdet har minskat något under de senaste åren, efter en lång period av uppgång.

Ett av verksamhetsområdets centrala problem är den samtida bild- och formkonstens svaga ställning utanför landets tre storstadsområden. Motsvarigheten till de regionala teater-, dans-, och musikinstitutionerna, bibliotek och museer som byggts upp i samverkan mellan stat och region finns knappast inom bild- och formkonsten. Bildkonst är ett av flera ansvarsområden för de 26 statsbidragsstödda regionala museerna. Det är dock, enligt vad regeringen erfarit, endast ett mindre antal av dessa som tagit sig an uppgiften att vara den regionala stödunkten för samtida bild- och formkonst.

Regeringen vill informera riksdagen om sin avsikt att fr.o.m. år 1998 ge Statens kulturråd, Statens konstråd, Konstnärsnämnden med Bildkonstnärnfonden, Riksutställningar och Statens konstmuseer med Moderna museet ett gemensamt uppdrag att utreda hur de statliga insatserna skall utformas så att fler kan ta del av samtida bildkonst, formgivning och konsthantverk av god kvalitet oavsett var man bor i landet. Gruppen bör även studera de statliga insatsernas betydelse för att främja konstnärlig kvalitet, mångfald och utveckling samt analysera hur arbetsmarknaden för bild- och formkonstnärer utvecklas. Arbetet bör inledas med en kartläggning av de statliga insatserna inom samtidskonsten och av den övriga befintliga infrastrukturen inom bild- och formkonstområdet i landet. Kulturrådet ges det samordnande ansvaret för detta uppdrag. Det står Kulturrådet fritt att även knyta andra institutioner till detta arbete, som t.ex. Röhsska museet, landets enda specialmuseum för konsthantverk och formgivning.

Verksamheten inom landets över 2 500 konstföreningar har stor betydelse för spridandet av intresset för bild- och formkonsten. Närmare 1 700 av dessa

är anslutna till Sveriges konstföreningars riksförbund (SKR). Föreningarna arrangerar 7 000 utställningar varje år, varav 6 000 på arbetsplatser. Konstbildande verksamhet bedrivs även inom Folkrorelsernas Konstfrämjande (FKf). Medlemmar är folkrörelseorganisationer på riksnivå och organisationens självständiga distrikt. Tillsammans med distriktens medlemmar, regionalt verksamma folkrörelseorganisationer, omfattar FKf cirka 300 organisationer över hela landet, med hemvist i 50 olika idéburna organisationer. Distrikten arrangerar omkring 1 200 utställningar varje år. SKR och FKf svarar genom sin verksamhet därtill för en stor del av konstförvärven i landet.

Den statligt finansierade utställningsersättningen till konstfrämjande organisationer med utställningsverksamhet har ökat i omfattning. För år 1997 uppgår stödet till 5,4 miljoner kronor. Förmedlare av utställningsersättningen har varit SKR och FKf, samt från år 1997 även Konsthantverkscentrum. Utställningsersättningen ger föreningar på mindre orter möjlighet att locka kvalificerade konstnärer till sina utställningar. Sammantaget verkar det statliga stödet till konstbildningsorganisationerna regionalt utjämnande för möjligheten att se en konstutställning.

Konsten i den gemensamma miljön tillkommer i hög grad i samband med att nya hus byggs. Den låga nivån på byggandet sedan ett antal år tillbaka har därför också haft till effekt att de offentliga konstförvärven och den konstnärliga utsmyckningen av bostäder har minskat. Byggandet för statliga verksamheter och då i synnerhet för universitet och högskolor har dock varit relativt omfattande under samma period och även Statens konstråds verksamhet har haft oförändrad omfattning. Det statliga bidraget till konst i bostadsområden har i många fall varit avgörande för intresset från fastighetsägarens sida att satsa på konst. Samtidigt har medvetenheten hos dessa ökat om konsten som en god investering för ökad trivsel och hemkänsla för de boende. Detta ligger väl i linje med det vidgade uppdrag för Statens konstråd som riksdagen beslutade om förra året och med utgångspunkterna för det handlingsprogram för arkitektur och formgivning som för närvarande utarbetas inom Regeringskansliet. Staten har även lämnat bidrag till Folkparkerna i Sverige och till Samlingslokalorganisationernas samarbetskommitté, med syftet att stimulera till konstförvärv till gemensamma miljöer där konsten möter ett stort antal konstovana besökare.

Hemslöjdsverksamheten har genom hemslöjds-konsulenterna och hemslöjdsföreningarna en stark regional förankring både bland professionella slöjdare, fritidsslöjdare och den slöjdintresserade allmänheten.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har bedrivit en bred och aktiv verksamhet med god geografisk spridning. Medel har i huvudsak fördelats till projekt som också har regional finansiering. Under budget-

året har områdena barn och ungdom, sameslöjd, råvaror till slöjden, dräktområdet och hotade slöjdtekniker prioriterats. Särskilt när det gäller barn och ungdomar har arbetet haft stor genomslagskraft och medfört att tusentals ungdomar har kommit i kontakt med hemslöjdens material och tekniker i varje län. Men även inom andra områden har hemslöjds-konsulenterna gjort stora insatser som kunskapsförmedlare och informatörer genom en omfattande kurs- och utställningsverksamhet. Mediebevakningen av hemslöjdsfrågor har ökat, särskilt på lokal nivå.

Som ett led i satsningen på kultur som utvecklingsfaktor har Nämnden för hemslöjdsfrågor fått i uppdrag att i samarbete med NUTEK analysera hemslöjdens ställning och möjligheter i ett regionalt utvecklings- och näringsperspektiv. Uppdraget skall redovisas till regeringen den 1 mars 1998.

Slutsatser

Regeringens slutsats är att bidragsgivningen och myndighetsutövningen inom verksamhetsområdet som helhet givit goda resultat och att resurserna används på ett ändamålsenligt sätt. Frågan om den samtida bild- och formkonstens ställning utanför landets tre storstadsområden bör dock, som nämnts ovan, närmare utredas gemensamt av de statliga myndigheterna med verksamhet inom området.

7.3 Anslag

D 1. Statens konstråd

1995/96	Utgift	7 743	¹ Anslags- kredit	226
Därav 1996	Utgift	5 100		
1997	Anslag	4 655	Utgifts- prognos	4 429
1998	Förslag	4 503		
1999	Beräknat	4 634		
2000	Beräknat	4 769		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. Uppgiften utförs genom att Konstrådet förvärvar god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet samt medverkar till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten. Konstrådet skall också sprida kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö.

För Statens konstråd gäller förordningen (1996:1597) med instruktion för Statens konstråd.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Konstrådets verksamhet fördelar sig på tre verksamhetsgrenar. Verksamhetsgrenen förvärv av konst till ny- och ombyggnadsprojekt har under budgetåret 1995/96 svarat för knappt 75 % av Konstrådets sammanlagda utgifter för förvaltning och konstförvärv. Verksamhetsgrenen förvärv av konst till myndigheter i redan befintliga lokaler (konstansökningar) har svarat för 20 % samt information om den offentliga konsten i landet för 7 % av utgifterna. 8 % av utgifterna har haft extern finansiering. Konstrådet är organiserat i ett kansli med uppgift att administrera, informera och verkställa hanteringen. Inom kansliet finns Informationscentrum för offentlig konst som är öppet dagligen för allmänheten. Antalet årsarbetskrafter på kansliet har varit 9,2 personer och 10 projektledare har därtill varit knutna till förvärvs- och utplaceringsverksamheten. Kansliet flyttar under 1997 av besparingskäl till mindre och billigare lokaler.

Från år 1997 har Statens konstråds uppgifter vidgats till att omfatta insatser för den offentliga konsten även utanför de statliga miljöerna.

Besparing på statlig konsumtion föreslås planenligt tas ut med 147 000 kronor.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket bedömer att Statens konstråds årsredovisning i allt väsentligt är rättvisande. RRV har däremot synpunkter på att regeringen inte klargjort vilka som behörigen skall sitta i myndighetens styrelse fr.o.m. den 1 januari 1997, samt vilka konsekvenser detta fått för myndighetens beslut om årsredovisningen. Regeringen har den 22 maj 1997 tillsatt en ny styrelse för Statens konstråd.

Slutsatser

Det är regeringens uppfattning att den redovisade verksamheten sammantaget har motsvarat de mål som satts upp för Statens konstråd.

Regeringen föreslår att 4 503 000 kronor anvisas Statens konstråd för år 1998. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 4 634 000 kronor resp. 4 769 000 kronor.

D 2. Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

1997	Anslag	42 938 ¹	Utgifts- prognos	37 971
1998	Förslag	42 938		
1999	Beräknat	43 841		
2000	Beräknat	44 765		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel dels för konstförvärv beslutade av Statens konstråd, dels, under en övergångsperiod, för bidrag enligt förordningen (1987:316) om bidrag till konstnärlig utsmyckning av bostadsområden. Under anslaget beräknas även medel för bidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstinköp.

En prognos om ett anslagssparande på 5 miljoner kronor har ingivits från Konstrådet för år 1997. Skälet är att det vidgade uppdraget inte beräknas få sitt fulla utfall förrän fr.o.m. år 1998, då under år 1997 planerade insatser huvudsakligen slutbetalats.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Förutsättningarna för Konstrådets arbete med förvärv av konst till ny- och ombyggnadsprojekt förändrades i samband med att huvuddelen av statens fastighetsförvaltning bolagiserades år 1993. De tidigare väletablerade myndighetsrelationerna med den statliga fastighetsförvaltningen bröts upp och nya relationer har etablerats med såväl statliga som andra fastighetsbolag. Gemensamma riktlinjer för samarbetet har upprättats mellan Konstrådet och de statliga fastighetsbolagen Vasakronan AB resp. Akademiska Hus AB. Under senaste budgetåret har ett något minskat antal projekt genomförts jämfört med året dessförinnan. Samtidigt har dessa projekt varit mer omfattande i genomsnitt än tidigare år. En stor andel av projekten har gällt universitets- och högskolelokaler där stora byggen tillförts kvalificerade konstansatningar.

Under budgetåret 1995/96 gjordes en kraftfull satsning på de s.k. konstansökningarna, som avser utplacering av konst utan koppling till nybyggnation. 274 myndigheters konstansökningar tillgodosågs under budgetåret och väntetiden har avsevärt minskats. En markant ökning av antalet nytillkomna konstansökningar vittnar samtidigt om ett stort intresse för dessa insatser från de statliga myndigheternas sida. Såväl konstprojekten som konstansökningarna har spridits till ett stort antal orter i hela landet. En uppgift som tagit ökade resurser i anspråk under året har varit de samråd som genomförs med fastighetsägare, arkitekt och brukare under projektets gång.

	1993/94	1994/95	1995/96 (18 MÅN)
Färdiga projekt	36	70	78
Färdiga fasta verk	57	56	39
Kollektioner av lös konst i projekten	-	45	69
Avslutade konstansökningar	81	120	274

I samband med det vidgade uppdrag för Statens konstråd som beslutades av riksdagen förra året har Konstrådets förvärvsanslag från den 1 januari 1997 tillförts 15 miljoner kronor från det samtidigt avvecklade anslaget för bidrag till konstnärlig utsmyckning av bostadsområden (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129).

För bidrag till konstnärlig utsmyckning av bostadsområden har Boverket under budgetåret 1995/96 avräknat 137 nya projekt mot beviljanderamen med ett sammanlagt bidragsbelopp på 8 miljoner kronor. Under samma budgetår fördelades 10,6 miljoner kronor i bidrag till 185 färdigställda projekt.

Av Statens kulturråds årsredovisning framgår att bidraget till folkparkernas och vissa samlingslokalhållande organisationers konstinköp har möjliggjort att konsten når människor som inte annars väljer att besöka utställningar med bildkonst på museer eller andra traditionella utställningslokaler. Folkparkerna har 11-12 miljoner besökare per år och inom de samlingslokalhållande organisationerna finns 2 300 samlingslokaler spridda över hela landet. Genom att bidraget förutsätter en motsvarande ekonomisk insats från den mottagande parten genererar bidraget ytterligare resurser för konsten.

Beställningsbemyndigande

Beställningar av konst behöver göras under budgetåret 1998 till ett belopp av högst 15 miljoner kronor som medför utgifter efter år 1998.

BESTÄLLNINGSBEMYNDIGANDE FÖR STATENS KONSTRÅD ATT BESTÄLLA KONST OCH BERÄKNAD ANSLAGSPÅVERKAN UNDER PERIODEN 1998-2001 OCH SENARE. BELOPPEN ANGES I TUSENTAL KRONOR.

	1998	1999	2000	2001 OCH SENARE	SUMMA
Utnyttjat bemyndigande t.o.m. 1995/96	5 200	-	-	-	-
Anvisat bemyndigande för 1997	10 000	3 000	-	-	3 000
Begärt bemyndigande för 1998	-	10 000	5 000	-	15 000
Summa	15 200	13 000	5 000	-	18 000

Slutsatser

Regeringen föreslår att 42 938 000 kronor anvisas till konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön för år 1998. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 43 841 000 kronor resp. 44 765 000 kronor.

D 3. Nämnden för hemslöjdsfrågor

1995/96	Utgift	4 054	¹ Anslags-sparande	496
Därav 1996	Utgift	3 200		
1997	Anslag	1 126	Utgifts-prognos	1 600
1998	Förslag	1 056		
1999	Beräknat	1 085		
2000	Beräknat	1 116		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Nämnden för hemslöjdsfrågor skall enligt sin instruktion (1988:315) ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Nämnden skall inom sitt verksamhetsområde fördela statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet.

Nämnden står som samordnare för hemslöjdskonsulentverksamheten och har bemyndigande att pröva frågan om huvudmannaskap för konsulenterna.

Under budgetåret 1995/96 anvisades medel för bidrag till projekt inom hemslöjdsområdet under anslaget Nämnden för hemslöjdsfrågor. Från och med år 1997 anvisas medel för detta ändamål som en särskild anslagspost under anslaget D 4 Främjande av hemslöjden.

Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Nämnden för hemslöjdsfrågor har genom informations- och fortbildningsinsatser ökat medvetandet om de gemensamma målen inom konsulentkåren. Samarbetet över länsgränserna har ökat och nya arbetsmetoder har prövats i konsulentarbetet

Under år 1996 arrangerade konsulenterna 405 kurser i olika slöjdtekniker med sammanlagt ca 5 400 deltagare. På regional nivå har 166 utställningar om hemslöjd producerats av eller i samarbete med konsulenterna.

Insatser för att rädda hotade slöjdtekniker har prioriterats för att utveckla och finna nya arbetsmetoder. Det är också ett led i förberedelsearbetet inför utställningen Slöjden är här! Slöjden är härlig! på Liljevalchs konsthall år 1998.

Rikskonsumenten i hemslöjd för barn och ungdom har, eftersom tjänsten har permanentats fr.o.m år 1997, kunnat bedriva sitt arbete mer långsiktigt både på riksplånet och ute i länen. Slöjdtåget och slöjdverkstaden på Hultfredsfestivalen blev ett startskott för ett nytt skede i hemslöjdens utåtriktade arbete mot barn och ungdomar. En kår av ungdomsledare har börjat utbildas och man har startat ideella ungdomssektioner. Nya kontaktytor har skapats och samarbete har inletts med flera nya samarbetspartner och organisationer som t.ex. Barncancerfonden och arbetsgruppen Kultur i skolan.

Under året har dräktarbetet intensifierats. Nämnden har inletts ett samarbete med de tre folkrörelseorganisationerna som arbetar med dräktfrågor och erhållit projektmedel för en treårsperiod i avsikt att skapa ett nationellt Dräktcentrum.

I Hemslöjdens arkivprojekt, som delvis finansieras med Sesam-medel, har arbetsmetoder för att digitalisera och tillgängliggöra lärens hemslöjdsarkiv introducerats i de första sex länen. Avsikten är att man sedan i samtliga län skall kunna arbeta vidare på egen hand med att bygga upp en nationell bilddatabas.

Besparing på statlig konsumtion föreslås tas ut med 92 000 kronor år 1998.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

RRV:s revisionsberättelse innehåller inte några invändningar. RRV har i sin årliga rapport uppmärksammat att nämndens instruktion inte överensstäm-

mer med de faktiska förhållandena när det gäller ansvarsfördelning mellan nämnden och NUTEK beträffande medelsförvaltning. Frågan kommer att behandlas i den översyn av myndighetsstrukturen som för närvarande genomförs inom Kulturdepartementet.

Slutsatser

Nämnden för hemslöjdsfrågor har enligt regeringens bedömning uppfyllt målen för verksamheten. Regeringen anser att nämndens verksamhet svarar mot kravet på en effektiv användning av insatta resurser. Regeringen föreslår att för år 1998 anvisas 1 056 000 kronor till Nämnden för hemslöjdsfrågor. För år 1999 beräknas anslaget till 1 085 000 kronor och för år 2000 till 1 116 000 kronor.

Enligt propositionen (prop. 1980/81:87) om vissa frågor om hemslöjden bör huvudmannaskapet för länslemslöjds-konsulenter kunna utövas av antingen hemslöjdsförening eller landsting och frågan om huvudmannaskap bör kunna lösas i samförstånd mellan hemslöjdsförening, landsting, konsulenter och Nämnden för hemslöjdsfrågor. Försöksverksamhet med läns museer som huvudmän har fallit mycket väl ut. Regeringen anser därför att även annan än hemslöjdsförening och landsting bör kunna vara huvudman. Liksom tidigare bör frågan lösas i samförstånd.

D 4. Främjande av hemslöjden

1995/96	Utgift	21 405	¹	
Däruv 1996	Utgift	11 200		
1997	Anslag	16 464	Utgifts- prognos	16 464
1998	Förslag	16 907		
1999	Beräknat	17 245		
2000	Beräknat	17 590		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Anslaget disponeras av Nämnden för hemslöjdsfrågor för bidrag till hemslöjds-konsulenternas verksamhet, Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund och till projekt inom hemslöjdsområdet.

Hemslöjds-konsulentverksamheten bestod under budgetåret 1995/96 av två hemslöjds-konsulenter i varje län, en med inriktning mot textil slöjd och en mot hård slöjd samt fyra rikskonsulenter, varav tre är verksamma som sameslöjds-konsulenter och en som spetskonsulent. Sedan år 1992 har även försöksverksamhet med en projektanställd rikskonsulent för barn och ungdom bedrivits. Från och med år 1997 har tjänsten permanentats.

Svenska hemslöjdsföreningars riksförbund är en ideell förening som har till uppgift att främja den svenska hemslöjden och dess utveckling samt fungera som centralt organ för landets hemslöjdsföreningar.

Från och med år 1997 anvisas medel för bidrag till projekt inom hemslöjdsområdet som en särskild anslagspost under anslaget Främjande av hemslöjden. Medel för detta ändamål anvisades under budgetåret 1995/96 under anslaget D 3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Resultatet av verksamheten redovisas under anslaget Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Slutsatser

Regeringen föreslår att 16 907 000 kronor anvisas till Främjande av hemslöjden. För år 1999 beräknas anslaget till 17 245 000 kronor och för år 2000 till 17 590 000 kronor.

D 5. Bidrag till bild- och formområdet

1997	Anslag	14 741	¹	Utgifts- prognos	14 741
1998	Förslag	14 741			
1999	Beräknat	15 254			
2000	Beräknat	15 786			

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för bidrag till organisationer m.m. på bild- och formkonstområdet.

Under anslaget anvisas också medel för bidrag till Akademien för de fria konsterna. Akademien skall bl.a. främja utvecklingen inom bild- och byggnadskonsten samt bevaka och informera om viktigare frågor inom området.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Statens kulturråd har under innevarande år, med stöd av förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, lämnat bidrag till Sveriges Konstföreningars Riksförbund, Folkrorelsernas

Konstfrämjande, Föreningen Svensk Form, Föreningen Handarbetets Vänner, Grafiska Sällskapet, Svenskt Barnbildarkiv, Nutida Svenskt Silver och Stiftelsen Gerlesborgsskolan. Bidrag har också lämnats till 16 konsthantverkskooperativ.

Mottagarna av verksamhetsbidragen representerar stor fackkunskap och har en viktig och till de större institutionerna kompletterande uppgift för förmedling och bildpedagogik inom flera av bildkonstens områden. Trots bidragens många gånger begränsade storlek har de stor betydelse för dessa verksamheters fortlevnad.

Det statliga bidraget till utställningsersättning som förmedlats av konstbildningsorganisationerna har förbättrat möjligheterna att ställa ut verk av mer etablerade konstnärer även i landets mindre orter. Antalet utställningar som på detta sätt medfört ersättning till den utställande konstnären har stadigt ökat under senare år. Utställningsersättningen har därmed bidragit till en höjd kvalitet i utställningsverksamheten på lokal nivå.

ÅR	ANTAL UTSTÄLLNINGAR MED UTSTÄLLNING- ERSÄTTNING	ANTAL KONSTNÄRER SOM ERHÅLLIT UTSTÄLL- NINGSERÄTTNING
1994	414	178
1995	496	241
1996	554	271

Akademien för de fria konsterna mottog 2 370 000 kronor i statligt verksamhetsbidrag budgetåret 1995/96. Akademien har hållit sitt bibliotek och arkiv öppet för allmänheten samt för elever vid Konsthögskolan. Vidare har ett stort antal öppna föreläsningar, seminarier och debatter hållits, vissa med anknytning till de utställningar som samtidigt visats i Akademiens tre utställningslokaler.

Slutsatser

Regeringen föreslår att 14 741 000 kronor anvisas för bidrag till bild- och formområdet år 1998. För år 1999 beräknas anslaget till 15 254 000 kronor och för år 2000 beräknas 15 786 000 kronor.

8 E Ersättningar och bidrag till konstnärer

8.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar Konstnärsnämndens fördelning av ersättningar och bidrag till konstnärer inom bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstområdena samt fördelning av ersättningar och bidrag till ordområdet som beslutas av styrelsen för Sveriges författarfond. Härutöver ingår även upphovsrättsorganisationens Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) verksamhet vad avser fördelning av individuell visningsersättning.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
315,0	250,7	262,1	249,3	289,0	294,9

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Antalet ansökningar till olika typer av ersättningar och bidrag inom verksamhetsområdet visar på små förändringar sedan början av 1990-talet.

Antalet fördelade projektbidrag har ökat. Ökningen är störst inom området bild och form. Bidragsbeloppen har också ökat.

Större förändringar

Verksamhetsområdet tillfördes år 1997 ytterligare 18 miljoner kronor med syfte att förbättra möjligheten för yrkesverksamma konstnärer att bedriva konstnärligt utvecklingsarbete. Därutöver anvisades ytterligare 3 miljoner kronor för att möjliggöra en utvidgad satsning på det internationella konstnärsutbytet.

Under år 1997 avser regeringen, med hänvisning till vad som redovisats i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik, fatta beslut om för-

slagsrätt till Konstnärsnämndens styrelse och till styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond.

Prioriteringar för 1998

Den inriktning av verksamheten som regeringen redogjorde för i propositionen om kulturpolitik ligger fast.

Bidragsgivningen till projekt med syfte att skapa fler arbetstillfällen för konstnärer, liksom bevakningen av konstnärernas ekonomiska och sociala situation, kommer även i fortsättningen att prioriteras.

8.2 Resultatbedömning och slutsatser

I propositionen om kulturpolitik redogjorde regeringen för inriktningen av de framtida insatserna för konstnärerna.

Huvudlinjen är att skapa sådana villkor för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för utfört arbete. Ersättningar till konstnärer bör dock även i fortsättningen kompletteras med stöd till det konstnärliga skapandet i form av bidrag och stipendier. Därmed ges konstnärer möjlighet att under viss tid och med ekonomisk trygghet ägna sig åt det konstnärliga skapandet oavsett om efterfrågan är säkrad.

I propositionen om kulturpolitik redovisade regeringen även sin bedömning av de övergripande utvecklingstendenserna vad avser konstnärernas villkor. I det följande görs en kompletterande bedömning av utvecklingen inom verksamhetsområdet på grundval av de årsredovisningar som givits in för budgetåret 1995/96.

Utvecklingen inom verksamhetsområdet

Konstnärernas situation avviker på många sätt från andra yrkesgrupper. Bland annat ligger arbetslösheten bland konstnärer på dubbelt så hög nivå som för genomsnittet på arbetsmarknaden, såväl i låg- som högkonjunktur. De vanligaste anställningsformerna är tidsbegränsade anställningar eller projektanställningar samt olika typer av uppdrag. Vidare råder sedan länge en obalans mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Konstnärerna utgör inte heller en homogen grupp då arbetsituationen kan på olika sätt variera både mellan de olika konstarterna och mellan de enskilda konstnärerna.

Intresset för konstnärliga utbildningar är mycket stort liksom tillströmningen till kulturområdet. Konstnärernas inkomstutveckling är i regel svag. Beröendet av statligt stöd, dels olika typer av ersättningar och bidrag, dels arbetsmarknadspolitiska insatser är påfallande stort inom de konstnärliga yrkesgrupperna. Regeringen har under innevarande år beslutat om nya åtgärder i kampen mot arbetslösheten. Fr.o.m. den 1 juli 1997 gäller exempelvis nya regler om resursarbete i enlighet med förordningen (1987:411) om beredskapsarbete (ändrad senast 1997:583), en åtgärd som kan på ett positivt sätt bidra till nya arbetsmöjligheter för konstnärer inom ramen för ordinarie verksamhet där konstnärliga yrken finns företrädda.

Koncentrationen av konstnärer till storstadsområden är påtaglig. Storstadsregionerna utgör i dag konstnärliga centrum till vilka många konstnärer söker sig. Anledningen till detta är bl.a. försörjningsaspekter men också att storstäderna erbjuder särskild stimulans för det konstnärliga skapandet. Statistiken uppvisar dock skillnader mellan olika konstnärsgrupper.

Antalet kvinnor inom de konstnärliga yrkena har under de senaste decennierna ökat markant. Bland dem som sökte bidrag hos Konstnärsnämnden budgetåret 1995/96 var 50 % kvinnor. Det förekom dock stora skillnader mellan olika konstområden. Bland dem som sökte bidrag inom området bild och form utgjorde kvinnorna 54 % av de bidragssökande. Inom kategorin upphovsmän på musikområdet (tonsättare) var enbart 16 % kvinnor. Av samtliga beviljade bidrag budgetåret 1995/96 tillföll 44 % kvinnor.

Den centrala myndigheten inom verksamhetsområdet är Konstnärsnämnden som har till uppgift att genom fördelning av ersättningar och bidrag främja bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstnärers möjlighet att ägna sig åt kvalificerat konstnärligt arbete. Vidare skall konstnärernas ekonomiska och sociala situation bevakas. I syfte att skapa fler arbetstillfällen för konstnärer har fördelning av projektbidrag prioriterats i förhållande till andra bidragsformer.

Under år 1997 arbetar tre olika utredare med den gemensamma uppgiften att belysa frågor som har med konstnärernas villkor att göra (dir. 1996:80, dir.

1996:81 och dir. 1997:58). Samtliga utredare skall presentera sina resultat under hösten 1997. Därutöver fortskrider arbetet inom Regeringskansliet med utformningen av förslag till upphovsrättslig ersättning vid spridning av tomband för att i viss mån kompensera upphovsmännen för tillåten kopiering av deras verk (s.k. kassettersättning). Regeringens avsikt är att en proposition om konstnärernas villkor skall kunna lämnas till riksdagen våren 1998 vilket kan leda till nya reformer och omprioriteringar inom verksamhetsområdet år 1999.

Slutsatser

Utvecklingen inom verksamhetsområdet föranleder inte någon ändrad inriktning under år 1998 vad avser statens insatser inom verksamhetsområdet. Ersättningar och bidrag till konstnärer. Statens insatser bör även i fortsättningen i huvudsak syfta till att förbättra de yrkesverksamma konstnärernas ekonomiska villkor, dels genom ersättning för utfört arbete, dels genom direkta stödsatser i form av statliga ersättningar och bidrag. I syfte att skapa fler arbetsmöjligheter för konstnärer avser regeringen att ge projektbidragsgivningen fortsatt prioritet.

Regeringen kan konstatera att det utifrån tillgänglig resultatinformation är svårt att uttala sig om bidragsgivningens effekter på konstnärernas ekonomiska situation. Bevakningen av konstnärernas ekonomiska och sociala situation samt metoderna för mätning av bidragsgivningens effekter måste avsevärt förbättras och intensifieras innan regeringen kan utvärdera bidragsgivningens olika former på ett tillfredsställande sätt.

8.3 Anslag

E 1. Konstnärsnämnden

1995/96	Utgift	9 927	¹ Anslags- kredit	219
Därför 1996	Utgift	6 800		
1997	Anslag	9 173	Utgifts- prognos	8 954
1998	Förslag	9 207		
1999	Beräknat	9 476		
2000	Beräknat	9 754		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Konstnärsnämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstnärer. Nämnden skall vidare hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden. Tillsammans med styrelsen för Sveriges författarfond skall nämnden avge förslag

till innehavare av inkomstgarantier. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av bidrag och ersättningar verka för att förbättra konstnärernas villkor.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Konstnärsnämndens verksamhet kan delas in i två grenar. Den ena är fördelning av statliga ersättningar och bidrag, den andra att bevaka konstnärernas ekonomiska och sociala situation.

Vad avser bidragsfördelning har nämnden prioriterat projektbidragsgivningen med syfte att skapa fler arbetsmöjligheter för konstnärer. Projektbidragen kan utgå till målinriktat konstnärligt utvecklingsarbete av mer kostnadskrävande natur. Projektet skall ha betydelse inom det aktuella konstområdet. Konstnärsnämnden har i sin årsredovisning för budgetåret 1995/96 inte närmare analyserat i vilken utsträckning projektbidragen lett till fler arbetsmöjligheter. Beträffande övriga ersättnings- och bidragsformer hänvisas till anslaget E 2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.

När det gäller den andra verksamhetsgrenen har Konstnärsnämnden redogjort för svårigheter bl.a. med att hitta generella metoder för detta. Konstnärsnämnden har därför valt att studera avgränsade konstnärsgrepp var för sig med metoder anpassade för respektive grupp. Bland annat har tonsättarnas villkor granskats. Rapporten om tonsättarnas villkor som presenterades våren 1996 resulterade i att regeringen i budgeten för år 1997 förstärkte insatserna för denna konstnärsgrupp. Under innevarande år har Konstnärsnämnden presenterat en studie av dansarnas situation. Studien visar på de problem som uppstår för de yrkesverksamma dansarna då de av åldersskäl vid 40 års ålder ej längre kan dansa yrkesmässigt.

För år 1997 anvisades Konstnärsnämnden ytterligare 3 miljoner kronor för att utveckla en väl fungerande internationell ateljéverksamhet. Verksamheten, som benämns IASPIS (International Artists' Studio Program in Stockholm), har kommit i gång på ett lovande sätt. Under våren 1997 har bl.a. tre internationellt namnkunniga konstnärer arbetat vid IASPIS. Under hösten kommer ytterligare tre. Från den 1 juli 1997 har IASPIS förhyrt en fastighet i Stockholm för att kunna erbjuda bostäder till gästande konstnärer.

Regeringen avser att, med hänvisning till vad som redovisats i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik, vidta ändringar i förordningen (1988:831) med instruktion för Konstnärsnämnden. Ändringarna kommer att innebära dels att Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS) får förslagsrätt vid förordnande av ledamöter i Konst-

närnämndens styrelse, dels att vissa konstnärsgorganisationer får förslagsrätt vid förordnande av ledamöter i styrelsen för Sveriges bildkonstnärskonstfond. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) delade kulturutskottet regeringens uppfattning i frågan och hade inget att erinra mot regeringens avsikt att vidta nämnda förändringar. Förändringen avses träda i kraft den 1 januari 1998.

Besparing på statlig konsumtion föreslås planenligt tas ut med 195 000 kronor år 1998.

Beräkningen av anslaget utgår från att Konstnärsnämnden skall bedriva sin verksamhet med oförändrad inriktning och omfattning.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) bedömer att Konstnärsnämndens årsredovisning för budgetåret 1995/96 är i allt väsentligt rättvisande. RRV har dock vissa invändningar bl.a. när det gäller beslut om årsredovisning och överskridande av anslag. Konstnärsnämnden har, med anledning av kritiken, utlovat en förbättring av sina rutiner.

Regeringen kommer i den pågående resultatdialogen med nämnden att följa upp åtgärder för att förbättra ekonomihanteringen.

Slutsatser

Det är regeringens bedömning att den redovisade verksamheten sammantaget har motsvarat de mål som satts upp för Konstnärsnämnden.

Regeringen vill framhålla att det arbete som redan bedrivs av Konstnärsnämnden vad avser utvecklingen av metoder för uppföljning är mycket angeläget.

Regeringen föreslår att medel under anslaget för år 1998 anvisas med 9 207 000 kronor. För år 1999 beräknas anslaget till 9 476 000 kronor och för år 2000 till 9 754 000 kronor.

E 2. Ersättningar och bidrag till konstnärer

År	Slagslag	Belopp	Utgifts- prognos	Belopp
1997	Anslag	235 051	¹	230 000
1998	Förslag	240 105		
1999	Beräknat	279 549		
2000	Beräknat	285 107		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för visningsersättning åt bild- och formkonstnärer för att deras verk i of-

fentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt. Anvisade medel fördelas av styrelsen för Sveriges bildkonstnärskonstförfattarfond. Verksamheten regleras i förordningen (1988:831) med instruktion för Konstnärskonstnämnden samt i förordningen (1982:600) om Sveriges bildkonstnärskonstförfattarfond.

Från anslaget lämnas även den individuella visningsersättningen. Ersättningen fördelas individuellt mellan konstnärer i enlighet med kriterier fastställda av upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Fördelningen av den s.k. IV-ersättningen regleras för övrigt i förordningen (1996:1605) om individuell visningsersättning.

Vidare lämnas bidrag enligt förordningen (1976:528) om bidrag till konstnärer. Bidragen har formen av exempelvis konstnärskonstbidrag, projektbidrag, stöd till internationellt kulturutbyte och långtidsstipendier. För år 1997 utgår 102 långtidsstipendier. Styrelsen för Sveriges författarfond utdelar bidragen till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker och Konstnärskonstnämnden fördelar bidragen till övriga konstnärer.

Inkomstgarantier för konstnärer fördelas enligt förordningen (1976:504) om inkomstgarantier för konstnärer till konstnärer som står för konstnärlig verksamhet av hög kvalitet och betydelse för svenskt kulturliv. Beslut om innehavare fattas av regeringen efter gemensamt förslag av Konstnärskonstnämnden och Sveriges författarfond eller efter yttrande av dessa organ. Regeringen har fastställt antalet inkomstgarantier till 157.

Konstnärskonstnämnden har även att fördela stöd till produktion av kortfilm under anslaget I 1 Filmstöd. Bidraget ges företrädesvis antingen som startbidrag till unga filmare som bidrag till film- och videoexperiment för att i mindre skala pröva en idé eller i form av bidrag till icke kommersiell, konstnärligt syftande film.

Bestämmelser om biblioteksersättning finns i förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond. Mellan regeringen och de upphovsmannaorganisationer som berörs av biblioteksersättningen ingicks den 12 september 1985 en överenskommelse om förhandlingar angående det belopp (s.k. grundbelopp) som skall utgå för varje hemlån från bibliotek av litterärt verk i original. Enligt överenskommelsen har regeringen åtagit sig att som ett led i beredningen av sitt förslag till statsbudgeten förhandla med organisationerna om storleken på nämnda grundbelopp. När avtal träffats skall regeringen lägga fram förslag till riksdagen om anslagsberäkningen på grundval av det avtalade grundbeloppet.

Styrelsen för Sveriges författarfond har till uppgift att besluta om ersättning till författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek. Vidare har styrelsen att besluta om statliga bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker samt

att tillsammans med Konstnärskonstnämnden avge förslag till innehavare av inkomstgaranti för konstnärer.

Enligt Konstnärskonstnämndens delårsrapport för första halvåret 1997 förväntas man för år 1997 ha ett utgående saldo motsvarande 15 % av de medel som nämnden disponerar under anslaget. Flera av nämndens bidragstyper måste rekvireras av mottagaren innan de betalas ut. I vissa fall kan lång tid förflyta mellan beslut och utbetalning. Anslaget bedöms dock till sin helhet vara in-tecknat vid årets slut.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Antalet ansökningar till olika typer av ersättningar och bidrag inom området visar på små förändringar. Antalet fördelade projektbidrag har ökat i jämförelse med tidigare år. Ökningen har varit störst inom området bild och form där 121 bidrag fördelades budgetåret 1995/96 (80 på årsbasis) jämfört med 56 bidrag närmast föregående budgetår. Genomsnittsbeloppet har också ökat från 118 100 kronor per projektbidrag budgetåret 1991/92 till 145 100 kronor per bidrag budgetåret 1995/96.

Stöd till internationellt kulturutbyte har ökat på tagligt budgetåret 1995/96. Antalet bidrag har dock genom åren legat konstant (omkring 300 per år) medan det totala bidragsbeloppet ökat från cirka 5 460 000 kronor budgetåret 1994/95 till cirka 10 800 000 kronor budgetåret 1995/96 (cirka 7 230 000 kronor på årsbasis).

Regeringen har den 5 juni 1997 godkänt en överenskommelse med Sveriges författarförbund m.fl. om biblioteksersättningen för år 1998. Enligt denna skall grundbeloppet för hemlån av originalverk vara 98 öre vilket är en höjning med 2 öre jämfört med nivån för år 1997. Medelsberäkningen för år 1998 utgår från den senaste slutligt fastställda biblioteksstatistiken, vilket är statistiken för år 1995. Den totala kostnaden för biblioteksersättning år 1998 uppgår till 107 439 000 kronor, vilket innebär en ökning av anslaget med 1 686 000 kronor. Detta möjliggörs genom en viss omfördelning av resurser inom litteraturområdet. Som redovisats under anslaget C 2 Litteraturstöd minskas detta anslag med nämnda belopp.

För år 1999 beräknas för fortsatta insatser för konstnärer en ökning av anslaget med 34 miljoner kronor.

Slutsatser

Sammantaget kan konstateras att de olika ersättnings- och bidragsformerna har stor betydelse för de yrkesverksamma konstnärernas möjligheter att ägna

sig åt konstnärligt skapande av hög kvalitet och att ägna sig åt konstnärligt utvecklingsarbete.

Regeringen föreslår att medel under anslaget för år 1998 anvisas med 240 105 000 kronor. För år 1999 beräknas anslaget till 279 549 000 kronor och för år 2000 till 285 107 000 kronor.

9 F Arkiv

9.1 Omfattning/ändamål

Till verksamhetsområdet Arkiv hör anslagen Riksarkivet och landsarkiven, Arkivet för ljud och bild, Språk- och folkminnesinstitutet, Svenskt biografiskt lexikon samt Bidrag till regional arkivverksamhet.

Riksarkivet är den centrala statliga myndigheten inom arkivområdet med huvuduppgift att främja en god arkivhantering och att bevara, vårda, tillhandahålla samt tillgängliggöra arkivmaterial. Genom framför allt Riksarkivets regionala organisation med en uppdelning på sju landsarkiv, med placering i Uppsala, Vadstena, Visby, Lund, Göteborg, Härnösand och Östersund, har arkivsektorn en god spridning i landet. Landsarkiven är arkivdepå för det egna länets samt i regel några närlägnade läns arkivhandlingar. Stadsarkivet i Stockholm har funktionen som arkivmyndighet för myndigheter i hela Stockholms län och Värmlandsarkiv i Karlstad har samma funktion för Värmlandsregionen. Språk- och folkminnesinstitutet finns på fem orter i landet. Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv ger bidrag till folkrörelsearkiv, företagsarkiv och andra enskilda arkivinstitutioner eller föreningar med anknytning till arkivverksamhet.

Inom det statliga arkivområdet är ca 640 personer anställda, varav ca 200 med lönebidrag.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
427,7	297,7	292,8	285,4	293,7	303,3

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Sesam-projekten (se vidare under verksamhetsområdet H Museer och utställningar) inom arkivområdet har gett mycket goda resultat. Främst har olika registrerings- och digitaliseringsarbeten bedrivits, vilka medfört ökad tillgänglighet till arkiven. De faktorer

som tydligast påverkat det statliga arkivväsendet är dels strukturomvandlingar inom förvaltningen med bolagisering, privatisering eller nedläggning av offentlig verksamhet, dels den pågående, snabba utvecklingen inom informationsteknologin.

Större förändringar

Inga större förändringar har genomförts inom arkivområdet.

Prioriteringar för 1998

Den inriktning som regeringen redogjorde för förra året i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik ligger fast. En satsning på folkrörelsearkiv föreslås. Genom att länsarkiven inordnas i det statliga stödenhetssystemet främjas ökad tillgänglighet och ökad regional verksamhet.

9.2 Resultatbedömning och slutsatser

Verksamhetsområdet behandlades hösten 1996 i regeringens proposition om kulturpolitik. Där redogjorde regeringen för de fortsatta insatserna inom arkivområdet.

Målet för den statliga arkivverksamheten finns angivna i arkivlagen (1990:782) och kan sammanfattas så att myndigheternas arkiv utgör en del av det nationella kulturarvet och att dessa arkiv skall hantearas så att de tillgodoser:

- rätten att ta del av allmänna handlingar,
- behovet av information för rättskipningen och förvaltningen,
- forskningens behov.

Tillståndet och utvecklingen inom verksamhetsområdet

En viktig verksamhet för arkivområdet är mottagande av arkivmaterial, i olika skick och på skilda material. Arkivmyndigheterna är därför regelbundet samsatta med frågor rörande hur nya medier skall gallras, bevaras, vårdas och tillgängliggöras. Teknikutvecklingen medför också att frågor av uppfovarsrättslig karaktär, frågor om vad som är en allmän handling m.m. uppstår, vilket medför konsekvenser för arkivmyndigheterna. Arkivmyndigheterna arbetar vidare på att kunna hantera en kraftigt ökande mängd information.

Strukturumvandlingen inom förvaltningen är ytterligare en faktor som i stor utsträckning påverkat arkivmyndigheternas arbete. Bolagisering, privatisering eller nedläggning av offentlig verksamhet har medfört, förutom emottagande av ibland stora mängder arkivmaterial och därmed sammanhängande arbetsuppgifter, att nya gallringsregler och planer måste tas fram. En effekt av att arkivmyndigheterna övertar allt yngre material är dels ökningen av antalet tidskrävande sekretessprövningar, dels att arkiven får nya grupper av användare, t.ex. åklagare, poliser och journalister.

Statens insatser på området

Genom olika satsningar, arbetsmarknadsåtgärder m.m. har samverkan stärkts mellan dels arkivmyndigheter och arkivbildande myndigheter, dels mellan de olika kulturarvsområdena samt mellan arkivmyndigheter och näringsliv och internationella organisationer. Samordning av lokaler och verksamheter har medfört högre effektivitet och lägre kostnader för arkivmyndigheterna. Överlag anser regeringen att arkivmyndigheterna är kostnadsmedvetna och att de på ett tillfredsställande sätt ser över möjligheterna till effektivisering och minskade kostnader.

Effekter av statliga insatser

En tydligare inriktning mot en bredare allmänhet märks i arkivmyndigheternas arbete genom att tillgängligheten har förbättrats. Digitalisering och ny teknik har även i hög grad underlättat spridning av och förbättrat tillgången till myndigheternas arkivbestånd. Information kan därmed även tillhandahållas på andra ställen än i arkivinstitutionerna, t.ex. via Internet och andra nätverk. Den nyligen inledda verksamheten där databaser i olika länder knyts samman underlättar ytterligare åtkomsten av arkivens bestånd. I takt med arkivmyndigheternas arbete för att öka tillgängligheten till arkiven har också intresset för att nyttja dess bestånd ökat. Särskilt märks

detta inom släktforskningen, vilket vuxit till en folk rörelse.

Slutsatser

Arkivmyndigheterna har i allt väsentligt uppnått de för verksamheten uppsatta långsiktiga, övergripande målen. Verksamheten svarar mot kravet på en effektiv användning av insatta resurser. Från denna bedömning gör regeringen en reservation för Språk- och folkminnesinstitutet, se vidare under anslaget för myndigheten. Arkivmyndigheternas verksamhetsinriktning bör därför bibehållas.

9.3 Anslag

F 1. Riksarkivet och landsarkiven

1995/96	Utgift	337 126	¹ Anslags-sparande	33 343
Därför 1996	Utgift	227 100		
1997	Anslag	223 973	Utgifts-prognos	232 206
1998	Förslag	226 435		
1999	Beräknat	232 464		
2000	Beräknat	238 580		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Riksarkivet och landsarkiven är statliga arkivmyndigheter med särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet som framgår av arkivlagen (1990:782), arkivförordningen (1991:446) och instruktionen för Riksarkivet och landsarkiven (1995:679).

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 1995/96 visar att Riksarkivet och landsarkiven hade ett anslagssparande på 33 343 000 kronor. Regeringen har därför funnit det möjligt att som besparing dra in 5 miljoner kronor av anslagssparandet. Besparingen har använts för att finansiera vissa överskridanden inom utgiftsområdet. Enligt Riksarkivets prognos för innevarande budgetår kommer anslagssparandet att vara 19 miljoner kronor. Riksarkivet vidtar detta långsiktiga sparande bl.a. för att kunna klara redan nu förutsedda hyresökningar under de närmast kommande åren, nödvändig arkivdepåexpansion och en utökad regional landsarkivorganisation. Anslagssparandet bedöms i huvudsak vara förbrukat vid utgången av år 1999.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Riksarkivet och landsarkiven har arbetat efter sina långsiktiga mål och verksamhetsmål varvid t.ex. kan nämnas att Riksarkivet och landsarkiven avslutat inspektionerna och besöken hos statliga myndigheter, inom ramen för projektet samordnad tillsyn (SATS). För närvarande pågår en uppföljning av de huvudsakliga bristerna i myndigheternas arkivhantering. Flera insatser har vidare gjorts för att öka samverkan mellan dels arkivmyndigheter och arkivbildande myndigheter, dels mellan de olika kulturarvsområdena samt mellan arkivmyndigheter och näringsliv och internationella organisationer. Antalet framtagna volymer liksom antalet mikrofilmer hos Riksarkivet och landsarkiven har ökat. Antalet registreringar av arkivhandlingar har nästan tiodubblats, främst tack vare Sesam- och ALU-projekt. Detta, liksom fler och bättre förteckningar, har i hög grad ökat tillgängligheten till arkiven genom att bestånden blivit mer lättillgängliga samtidigt som arkivmyndigheternas arbete underlättats. I tabell 1 redovisas vissa uppgifter som sammantaget visar att intresset för arkivmaterial ökar. Detta är ett led i Riksarkivet och landsarkivens arbete för ökad tillgänglighet till arkiven, vilket effektiviserats utan att kostnaderna därför har ökat.

TABELL 1: REDOVISNING AV VISSA MÄTBARA PRESTATIONER

	1993/94	1994/95	1996/97 (18 MÅN)
Framtagna volymer	151 658	169 012	315 752
Mikrokort tillgängliga för forskning	1 488 867	2 005 782	3 364 790
Försäljning av mikrokort	241 000	207 953	191 493
Uthyrning av mikrokort	282 286	311 930	444 619
Besvarande av skriftliga förfrågningar	12 647	13 398	25 851

För budgetåret 1998 föreslår regeringen att anslaget ökas med 850 000 kronor för verksamheten vid Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek. För leveranser av arkiv tillförs anslaget 1 893 000 kronor från berörda myndigheter. För mikrofilmning av kyrkobokföringshandlingar sker en överföring på 1 065 000 kronor från utgiftsområde 3. Besparing på statlig konsumtion föreslås tas ut med 500 000 kronor. Därutöver har beräknats en ytterligare besparing på 2 300 000 kronor.

Regeringen föreslår nedan att bidragen till länsarkiven, som nu anvisas under detta anslag, inordnas i det system som gäller för övrig regional kulturverksamhet. Bidraget föreslås bli anvisat under ett nytt anslag, benämnt Bidrag till regional arkivverksamhet.

Förevarande anslag minskas därför med 2 320 000 kronor.

Svensk arkivinformatiön (SVAR)

SVAR är en delvis avgiftsfinansierad verksamhet som på moderna medier skall bevara, bearbeta och sprida arkivinformatiön. SVAR:s verksamhet, vilken främst är förlagd till Västernorrland, bygger till stor del på arbetsmarknadsprojekt.

TABELL 2: SVAR:S INTÄKTSPROGNOS

	1998	1999	2000
Anslag	12 900	12 900	12 900
Lönebidrag	4 600	4 000	3 700
EU-bidrag	2 000	2 000	1 000
Övriga bidrag	300	300	300
Försäljning av mikrokort	7 000	6 500	6 400
Kurser, visningar, uppdrag	1 500	1 600	1 700
Böcker, arkivvårdsmaterial	500	500	500
Summa finansiering	28 800	27 800	26 500

ARKION

ARKION är en i huvudsak avgiftsfinansierad verksamhet med syfte att med moderna medier öka tillgängligheten till och bruket av arkiven. ARKION arbetar bl.a. med att utveckla system för informations-spridning, ta fram läromedel och multimedieprodukter och att utbilda och sprida kunskap. Detta förenas med att skapa arbetstillfällen, främst i glesbygdsoverområden.

TABELL 3: ARKIONS INTÄKTSPROGNOS

	1998	1999	2000
Anslag	672	672	672
Sesam	900	-	-
Lönebidrag	160	160	160
ALU-projekt	2 700	2 700	2 700
Kulturarvsprojekt	1 500	1 500	1 500
Utbildningsprojekt	250	250	250
Summa	6 182	5 282	5 282

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

RRV:s revisionsberättelse innehåller inte några in-vändningar.

Slutsatser

Riksarkivets och landsarkivens verksamhet svarar mot kravet på en effektiv användning av insatta resurser. Inriktningen för myndigheten bör ligga fast.

Regeringen föreslår att Riksarkivet och landsarkiven för budgetåret 1998 anvisas 226 435 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 232 464 000 kronor och för budgetåret 2000 till 238 580 000 kronor.

F 2. Arkivet för ljud och bild

1995/96	Utgift	36 231	¹ Anslags-sparande	2 086
Därav 1996	Utgift	26 000		
1997	Anslag	25 213	Utgifts-prognos	25 813
1998	Förslag	25 434		
1999	Beräknat	26 137		
2000	Beräknat	26 861		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Arkivet för ljud och bild (ALB) skall möjliggöra forskning i svensk kultur och samhälle genom att tillhandahålla den del av mediautbudet i Sverige som offentliggörs i form av ljud och rörliga bilder. Myndighetens verksamhet vilar på pliktexemplarslagens (1993:1392) grunder.

ALB är kontaktorgan för den internationella samarbetsorganisationen International Association of Sound and Audiovisual Archives, IASA. ALB deltar också i Round Table on Audiovisual Records, där representanter för biblioteks- och arkivorganisationer samarbetar inom UNESCO:s ram.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1995/96 visar ett anslagssparande om 2 miljoner kronor. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar ett anslagssparande om 1,5 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Resultatinformation och slutsatser

Av ALB:s årsredovisning framgår att myndigheten bedriver ett kvalitetsäkringsarbete, bl.a. i form av användarenkäter. Effekterna av verksamheten mäts bl.a. genom antalet användare av ALB:s tjänster. En annan bedömningsgrund av verksamhetens effekter som ALB använder är de forskningsresultat som framlagts efter utnyttjande av ALB:s samlingar. För närvarande använder ca 80 forskare på doktorandnivå eller högre ALB:s tjänster.

ALB har vidtagit åtgärder för att effektivisera verksamheten genom att för budgetåret 1995/96 ställa upp målet att omfattningen inom varje verksamhetsområde skulle öka med fem procent utan att kostnaderna skulle stiga i motsvarande grad. Jämförelsetalen visar att en volymökning har skett inom samtliga verksamhetsgrenar samt att styckkostnaderna har sjunkit. Regeringen ser positivt på de vidtagna effektiviseringsåtgärderna.

I ALB:s databaser registreras film, video, fonogram, multimedia och sändningarna från de radio- och TV-kanaler som omfattas av pliktexemplarslagen. Av TV-sändningarna levereras nära hela utbudet. ALB bedriver ett omfattande arbete med information och inkrävning av det leveranspliktiga utbudet. Dessutom har ALB:s fjärrlåneservice till högskole- och länsbiblioteken utökats.

I ett internationellt perspektiv förefaller ALB ligga väl framme inom verksamhetsområdet.

F 3. Språk- och folkminnesinstitutet

1995/96	Utgift	47 755	¹ Anslags-sparande	2 028
Därav 1996	Utgift	39 700		
1997	Anslag	28 021	Utgifts-prognos	31 449
1998	Förslag	27 761		
1999	Beräknat	28 574		
2000	Beräknat	29 412		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Myndigheten har enligt förordningen (1993:654) med instruktion för Språk- och folkminnesinstitutet till uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och ge ut material om dialekter, personnamn, ortnamn, folkminnen, visor, folkmusik och den svenska jazzens historia. Vidare skall institutet avge yttranden i ärenden om fastställandet av ortnamn och granska förslag till namn på allmänna kartor.

Språk- och folkminnesinstitutet har ett anslagssparande på 2 028 000 kronor. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar att utgifterna kommer att överskrida anslaget med 1,4 miljoner kronor. Överskridandet förklaras av omställningskostnader i samband med personalminskningar.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Språk- och folkminnesinstitutet befinner sig i ett ske- de av nyorientering. Institutet har under budgetåret

prioriterat bl.a. att öka tillgängligheten och spridningen av resultaten av den vetenskapliga bearbetningen genom en ökad digitalisering. Samlokalisering av enheter och flyttning till nya lokaler har lett till effektivisering ur driftsynpunkt och till sänkta hyreskostnader.

Besparing på statlig konsumtion föreslås tas ut med 867 000 kronor år 1998. Avgiftsinkomsterna har beräknats till i genomsnitt 485 000 kronor per år.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har invändningar bl.a. på grund av att tillfredsställande underlag inte lämnas, verksamhetsmål inte redovisas och att det föreligger svårigheter att knyta ihop verksamheten med de av regeringen uttalade verksamhetsmålen. Avstämningar mellan myndighetens egen redovisning och riksredovisningen har inte gjorts, då dokumentation saknas. Angående Språk- och folkminnesinstitutets delårsrapport har RRV invändningar mot resultaträkningen, anslagsredovisningen, finansieringsanalysen och prognosen. Med anledning av RRV:s påpekanden har myndigheten redovisat till regeringen att man planerar att utöka kanslifunktionen genom omprioriteringar inom den egna verksamheten. Regeringen gör bedömningen att denna åtgärd är tillräcklig och förutsätter att årsredovisningen kommer att förbättras.

Slutsatser

Mot bakgrund av tillgänglig information drar regeringen slutsatsen att myndighetens huvudsakliga inriktning överensstämmer med de mål som uppställts för verksamheten. Verksamhetsinriktningen bör ligga fast.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 27 761 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 28 574 000 kronor och för budgetåret 2000 till 29 412 000 kronor.

F 4. Svenskt biografiskt lexikon

1995/96	Utgift	6 555	¹ Anslags-sparande	1 132
Därav 1996	Utgift	4 900		
1997	Anslag	3 413	Utgifts-prognos	3 337
1998	Förslag	3 405		
1999	Beräknat	3 501		
2000	Beräknat	3 600		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Myndigheten har enligt förordningen (1988:630) med instruktion för Svenskt biografiskt lexikon till uppgift att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon.

Svenskt biografiskt lexikon har ett anslagssparande på 1 132 000 kronor. Regeringen har därför funnit det möjligt att som en besparing dra in 500 000 kronor av anslagssparandet. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar ett anslagssparande på 708 000 kronor. Detta förklaras av att en tjänst är vakant, men skall tillsättas.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Myndigheten Svenskt biografiskt lexikons mål är att genomföra utgivningen av publikationen Svenskt biografiskt lexikon. Med gällande vetenskaplig kvalitet skall minst ett band ges ut vartannat år, dvs. ca 2,5 häften per år. En mindre försening i utgivningen beror på svårigheterna att beräkna hur många personartiklar som skall ingå i varje del av lexikonet, dvs. artiklarna har blivit fler än beräknat. Hela sviten kan trots detta planenligt beräknas vara utgiven omkring år 2015. Svenskt biografiskt lexikon har för särskilda medel överfört utgivna delar av lexikonet till CD-rom och därmed ökat tillgängligheten.

Besparing på statlig konsumtion föreslås tas ut med 106 000 kronor år 1998. Avgiftsinkomsterna har beräknats till i genomsnitt 265 000 kronor per år.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverkets revisionsberättelse innehåller inte några invändningar.

Slutsatser

Mot bakgrund av ovanstående drar regeringen följande slutsatser. Svenskt biografiskt lexikons verksamhet svarar mot kravet på en effektiv användning av insatta resurser. Myndighetens inriktning bör ligga fast.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 3 405 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 3 501 000 kronor och för budgetåret 2000 till 3 600 000 kronor.

F 5. Bidrag till regional arkivverksamhet

Nytt anslag	(förslag)	2 320 ¹
1999	Beräknat	3 022
2000	Beräknat	4 841

1. Beloppen anges i tusental kronor

Regeringens överväganden

Bidrag till regional arkivverksamhet anvisas för närvarande under anslaget till Riksarkivet och landsarkiven. Regeringen har, efter överläggningar med företrädare bl.a. för arkivsektorn, kommuner och landsting beslutat att föreslå riksdagen att bidraget till de regionala arkiven skall inordnas i det statliga stödsystem som riksdagen godkänt för bidrag till regionala kulturinstitutioner (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129).

Syftet med att inordna det statliga stödet till regional arkivverksamhet i systemet med stödenheter är att bättre integrera arkivområdet i den regionala kulturpolitiken tillsammans med museer och andra institutioner. De regionala arkiven förvaltar betydande arkivbestånd och samlingar med stort kulturhistoriskt värde. De arbetar på uppdrag av ett rikt föreningsliv och en ideell sektor och de är en resurs för såväl offentlig som privat sektor. Arkiven efterfrågas

bl.a. inom vetenskaplig forskning, släkt- och hembygdsforskning, skola och kulturliv.

De regionala arkiv som omfattas av det statliga bidraget är de 20 länsarkiv, främst bestående av folk-rörelsearkiv, vilka i dag erhåller s.k. föreståndarbidrag från Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv. En förutsättning för att bidrag i form av stödenheter skall komma i fråga är att verksamheten även stöds av kommun eller landsting. Länsarkiven finansieras i dag till ca 75 % av kommun och landsting. Bidragsmottagarna skall vidare uppfylla vissa fastställda mål för verksamheten och redovisa resultat av denna. Riksarkivet skall ange närmare villkor för verksamheten samt följa upp och utvärdera denna.

Bidraget indelas i schablonbelopp, benämnda stödenheter, på 100 000 kronor. I dag erhåller varje länsarkiv ett s.k. föreståndarbidrag på 116 000 kronor. Detta belopp bör förbli oförändrat. Med utgångspunkt från detta beräknar regeringen bidraget till länsarkiven till 2 320 000 kronor år 1998, vilket motsvarar 20 stödenheter. Bidraget bör anvisas under ett nytt anslag benämnt Bidrag till regional arkivverksamhet.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 till anslaget anvisas 2 320 000 kronor. Anslaget till Riksarkivet och landsarkiven minskas med samma belopp. För år 1999 beräknas anslaget till 3 022 000 kronor och för år 2000 till 4 841 000 kronor. Därvid har beräknats en ökning med 600 000 kronor år 1999 och med 1 600 000 kronor år 2000.

10 G Kulturmiljö

10.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar anslagen Riksantikvarieämbetet, Bidrag till kulturmiljövård, Restaureringsarbeten vid de kungliga slotten och rikets fästningar samt Avgiftsfinansierad verksamhet: Riksantikvarieämbetets uppdragsverksamhet.

Arbetet för kulturmiljön syftar till att bevara och förmedla det kulturarv som är förknippat med den fysiska livsmiljön. Här ingår också viss arkiv- och biblioteksverksamhet.

Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer är central förvaltningsmyndighet för kulturmiljön. På den regionala nivån ansvarar länsstyrelserna för kulturmiljöns myndighetsarbete och de regionala museerna för kunskapsuppbyggnaden. När det gäller vård samt information och publikverksamhet har länsstyrelserna ett övergripande ansvar för att insatser kommer till stånd, medan det ankommer på de regionala museerna att hålla kompetens och utföra de konkreta uppgifterna. Tillsammans utgör länsstyrelserna och de regionala museerna kulturmiljösektorns regionala organisation. På den lokala nivån verkar kommunerna inom hela kulturmiljöns ansvarsområde.

För sina insatser i det statliga kulturmiljöarbetet får de regionala museerna ersättning genom statsbidraget till regionala museer.

År 1996 utfördes ca 660 årsverken inom den statliga kulturmiljösektorn. Av dessa utfördes 140 vid länsstyrelserna och 250 inom Riksantikvarieämbetets avgiftsfinansierade arkeologiska uppdragsverksamhet.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER) ¹					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
707,3	491,9	381,7	423,9	443,0	449,7

¹ Varav 16 miljoner kronor på tilläggsbudget

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

En ökad satsning på informations- och publikverksamhet har bidragit till ett ökat allmänt intresse för kulturmiljön. Exploateringen av mark- och vattenområden har minskat jämfört med tidigare år, vilket bl.a. inneburit en minskad belastning på kulturmiljövärdena i landskapet samtidigt som volymerna i den arkeologiska uppdragsverksamheten har minskat kraftigt. De av EU medfinansierade miljöstöden inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikerna har väsentligt förbättrat förutsättningarna för bevarandet av odlingslandskapets kulturvärden. Samtidigt har minskade resurser från länsarbetsnämnderna och även kommunerna lett till försämrade förutsättningar för forn- och landskapsvärden i övrigt. De särskilda sysselsättningsmedel som har utgått för budgetåret har givit goda effekter både från sysselsättnings- och kulturmiljösynpunkt. Samtidigt är efterfrågan på medlen för byggnadsvård fortsatt mycket stor.

Större förändringar

Inom ramen för jordbrukets miljöprogram har ett särskilt stöd för bevarande av odlingslandskapets kulturmiljövärden införts. Länsstyrelserna har utökat antalet anställda inom kulturmiljöområdet, särskilt när det gäller kompetens avseende kyrkliga kulturminnen och kulturlandskap. Genom EU:s strukturfonder har förutsättningarna för att uppnå målen för verksamhetsområdet förbättrats. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har disponerat särskilda sysselsättningsmedel för byggnadsvård.

Prioriteringar för 1998

Den inriktning som regeringen redogjorde för i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik ligger fast. Kulturarvets demokratiska funktioner skall utvecklas. Under år 1998 bör arbetet för en långsiktigt hållbar utveckling prioriteras. Därvid bör medverkan i arbetet med att skapa sysselsättningsinsatser för

byggnadsvård samt regional utveckling särskilt uppmärksammas.

10.2 Resultatbedömning och slutsatser

Verksamhetsområdet behandlades hösten 1996 i propositionen om kulturpolitik. Där redogjorde regeringen för inriktningen på de framtida insatserna inom kulturmiljöområdet.

Målen för kulturmiljöorganisationen var under budgetåret 1995/96 att bevara och levandegöra kulturarvet, stärka den lokala och regionala kulturella identiteten, syfta till kontinuitet i utvecklingen av den yttre miljön, möta hoten mot kulturmiljön samt bidra till att öka medvetenheten om estetiska värden och historiska sammanhang.

De av EU medfinansierade miljöstöden inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken har väsentligt förbättrat förutsättningarna för bevarandet av odlingslandskapets kulturvärden. Det särskilda kulturmiljöstödet inom ramen för jordbrukets miljöprogram har rönt avsevärt större efterfrågan än vad som kunnat förutses, vilket fått till följd att utbetalningarna för år 1996 uppgick till 243 miljoner kronor mot beräknade 100 miljoner kronor. För återstående del av den femåriga programperioden har tillgängliga medel utökats samtidigt som stödet stängts för nya sökanden.

I propositionen (prop. 1997/98:2) Hållbart fiske och jordbruk föreslår regeringen att det inom miljöprogrammet införs en ny åtgärd för bevarande av samiska kulturmiljöer.

Samtidigt som bevarandet av odlingslandskapets kulturvärden har förbättrats har dock förutsättningarna för den långsiktiga forn- och landskapsvården i övrigt försämrats genom minskade resurser från länsarbetsnämnderna och även kommunerna.

Redovisningar av effekterna av de särskilda sysselsättningsmedel som tidigare år har utgått till byggnadsvård visar på mycket goda resultat. De extra sysselsättningsmedel som utgick till Riksantikvarieämbetet våren 1994 om sammanlagt 431 miljoner kronor har medfört att ca 1 000 kulturhistoriskt värdefulla byggnader som annars skulle ha rivits eller förstörts har kunnat restaureras. För varje bidragsmiljon har nästan två miljoner satsats från annat håll. Sysselsättningseffekterna kan totalt beräknas till närmare 4 000 årsarbetskrafter, vilket får bedömas vara ett mycket gott resultat. De samlade erfarenheterna från denna typ av satsningar har legat till grund för regeringens beslut i maj 1997 om 25 miljoner kronor ur den s.k. Östersjömiljarden för att utveckla svensk – polska byggnadsvårdsprojekt

inom ramen för den s.k. Hallandsmodellen. Detta pilotprojekt är den hittills största gemensamma kulturmiljöinsatsningen i Östersjöregionen.

För att ta till vara och utveckla de goda effekterna av de särskilda sysselsättningsmedel som tidigare år har utgått till byggnadsvård föreslår regeringen att sysselsättningsinsatser syftande till en långsiktigt hållbar byggnadsvård skall prioriteras under år 1998 (se utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv).

De minskade investeringarna i utbyggnaden av infrastruktur får bedömas ha medfört bättre förutsättningar för att bevara kulturminnen och kulturmiljöer jämfört med tidigare år. Samtidigt har de inneburit att volymen för den arkeologiska uppdragsverksamheten minskat.

Kulturmiljön berörs också av regeringens arbete för ett ekologiskt hållbart samhälle. Betydelsefulla insatser har gjorts bl.a. när det gäller att utveckla ett återbruk av traditionella material och tekniker inom byggnadsvården.

Det allmänna intresset för kulturmiljön har sannolikt aldrig varit större än nu. Detta kan utläsas bl.a. i omfattningen av mediernas bevakning av området. Det framgår vidare av t.ex. ett ökat besöksantal till Kulturhusens dag och en markant ökad bokförsäljning samt utlåning vid Riksantikvarieämbetets bibliotek. Lokal och regional identitet har i ökad omfattning kommit att utgöra ett motiv vid fördelningen av kulturmiljöområdets resurser, t.ex. vid fördelningen av sakanslagsmedel för byggnadsvård.

I arbetet med EU:s strukturfonder har kulturarvsområdet särskilt uppmärksammas, inte minst när det gäller kulturturism. Genom EU:s strukturfonder får förutsättningarna för att uppnå målen för verksamhetsområdet bedömas ha förbättrats, särskilt när det gäller att levandegöra kulturarvet och stärka den kulturella identiteten.

Roll- och ansvarsfördelningen inom kulturmiljöorganisationen har utvecklats i riktning mot ökad samsyn på mål och strategier för verksamheten bland regionala företrädare på länsstyrelser och läns museer. På sikt bör den tydligare roll- och ansvarsfördelningen väsentligt förbättra förutsättningarna för kulturmiljösektorns måluppfyllelse.

Länsstyrelserna

Under budgetåret 1995/96 har länsstyrelserna framför allt prioriterat arbetet med jordbrukets miljöstöd, kyrkliga kulturminnen, byggnadsvård samt fornminnesärenden. Ett flertal länsstyrelser har arbetat med strategier och program för kulturmiljöarbetet i länet. Ärenden om byggnadsminnen har generellt givits låg prioritet.

Ansvar för prövning av ärenden om kyrkliga kulturminnen har från den 1 juli 1995 förts över från Riksantikvarieämbetet till länsstyrelserna. En utvärdering genomförs för närvarande av Riksantikvarie-

ämbetet. Den skall redovisas till regeringen senast den 1 oktober 1997.

Med anledning av de utökade resurser som tillförts länsstyrelserna har dessa, med något enstaka undantag, förstärkt kulturmiljöområdet. Förstärkningen har i första hand gällt kyrkoantikvarisk kompetens.

Länsstyrelserna har svarat för den regionala administrationen av kulturmiljöstödet inom ramen för jordbrukets miljöprogram. Miljöstödsarbetet har inneburit att den tvärssektoriella samverkan vid länsstyrelserna fördjupats.

Kulturmiljö och kulturarv har under senare år allt mer integrerats i strategier för regional utveckling. Ett antal länsstyrelser bedöms ha hunnit mycket långt i detta arbete. Under budgetåret 1995/96 satsade länsstyrelserna sammanlagt drygt 30 miljoner kronor av regionala utvecklingsmedel på kultur- och kulturarvsområdet. Medlen har huvudsakligen använts till investeringar och aktiviteter som stärker sambandet mellan kultur, turism och regional utveckling. Länsstyrelsernas kulturmiljöfunktioner har i flera fall deltagit i arbetet med EU:s strukturfonder. Kulturmiljöområdets sakanslagsmedel har utnyttjats som nationell medfinansiering för olika typer av EU-medel.

Enligt regeringens bedömning har kulturmiljöfunktionernas bidrag till länsstyrelsernas samlade verksamhet för regional utveckling och en god livsmiljö generellt sett stärkts. De utökade resurser och den överföring av beslutanderätten som har tillförts området har inneburit bättre förutsättningar för länsstyrelserna att arbeta utifrån ett helhetsperspektiv på det regionala kulturarvet.

Sammanfattande bedömning och slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheten har gett goda resultat och resurserna har använts på ett ändamålsenligt sätt. Verksamheten har i allt väsentligt uppfyllt de uppställda målen. En samlad bedömning av verksamhetsområdet talar för att områdets huvudinriktning bör bibehållas.

10.3 Anslag

G 1. Riksantikvarieämbetet

1995/96	Utgift	202 522	¹ Anslags-sparande	7 826
Därav 1996	Utgift	140 900		
1997	Anslag	147 586	Utgifts-prognos	154 412
1998	Förslag	136 979		
1999	Beräknat	150 845		
2000	Beräknat	152 250		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) skall som central förvaltningsmyndighet för kulturmiljön bl.a. bevaka kulturmiljöintressen i samhällsplaneringen, leda arbetet med att inventera och bygga upp kunskapen om kulturmiljöer och kulturminnen, handlägga frågor om vård och bevarande av kulturmiljön och kulturminnen, utarbeta allmänna råd samt främja utbildning och information om kulturmiljön. RAÄ skall också följa det regionala kulturmiljöarbetet och biträda länsstyrelserna i ärenden som rör dessa, medverka i EU-arbetet och i det internationella arbetet med kulturmiljön, svara för konservering och vård av kulturminnen och kulturföremål samt bygga upp kunskapen på området. Myndigheten skall även ha ett specialbibliotek inom området kulturmiljö, arkeologi, medeltidens konsthistoria och numismatik. RAÄ är vidare kontaktkontor för EU:s kulturarvsprogram Raphael.

Riksantikvarieämbetet hade budgetåret 1995/96 ett anslags-sparande på 7,8 miljoner kronor. Anslags-sparandet avses användas bl.a. för extra kostnader för interna organisationsförändringar.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

RAÄ har satsat särskilt på att följa upp, förankra och utveckla roller och ansvar i den regionala organisationen. En omfattande dialog har skett med företrädare för länsstyrelser, läns museer och vissa större museer. Under budgetåret 1997 har myndigheten påbörjat en fördjupad dialog med andra centrala myndigheter.

Inom myndighetsarbetet har RAÄ genomfört flera viktiga utvecklingsuppgifter. Bland annat har myndigheten deltagit i arbetet med att införa de av EU medfinansierade miljöstöden inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken, ansvarat för EU-program inom kulturarvsområdet och genomfört överföringen av ansvaret för handläggningen av kyrkoärenden till länsstyrelserna. Samtidigt har dessa uppgifter varit så omfattande att det har blivit lite utrymme över för riktade uppföljningsinsatser och för långsiktigt utvecklingsarbete.

Inom kunskapsuppbyggnaden har vissa framsteg gjorts, huvudsakligen i utvecklingen av dataapplikationer för kunskapsbaserna över landskap och bebyggelse. Däremot har arbetet med att utveckla den IT-baserade tillgängligheten till fornminnesregistret inte kommit vidare i önskvärd takt. Enligt regeringens bedömning är det här angeläget att inga ytterligare förseningar uppstår. Möjligheten att snabbt och effektivt tillhandahålla relevanta digitala kunskapsunderlag till berörda parter är av stor betydelse för måluppfyllelsen för kulturmiljön. Regeringen avser

att i regleringsbrev för år 1998 återkomma till de krav som bör ställas på RAÄ i detta avseende.

I värden av RAÄ:s egna fastigheter har de upp- rustningar och byggen som kunde starta med stöd av sysselsättningsmedel från åren 1991-93 nu helt slutförts. Arbetet med att minska de skadliga effekterna av luftföroreningarnas inverkan på kulturarvet har fått positiv uppmärksamhet internationellt.

Projektet Tradition och byggproduktion har en inriktning på regionala nätverk av bygghyttor. Det har haft stor betydelse för spridning och utbyte av kunskaper och erfarenheter inom byggnadsvärden. De utbildningsinsatser som genomförts med tyngdpunkt på Sesam-projektets (se vidare under avsnitt H Museer och utställningar) korttidsutbildning har ökat medvetenheten om betydelsen av förebyggande konservering och lett till ökad rådgivning i magasinfrågor.

När det gäller det publika arbetet har RAÄ satsat på ökad IT-utbyggnad. Bokförsäljningen har ökat markant och besökantalet till Kulturhusens dag har ökat med 60 %. Det nya Birkamuseet invigdes sommaren 1996 och har bidragit till ett avsevärt ökat antal besökare. Enkäter till publiken vid RAÄ:s fastigheter visar ett mycket positivt gensvar på de insatser som RAÄ har gjort för att utveckla dessa miljöer som besöksmål.

ENTRÉLAGDA BESÖK VID RAÄ:S FASTIGHETER

	1993/94	1994/95	1995/96 (12 MÅN)	1995/96 (18 MÅN)
Birka	52 000	55 000	58 000	125 000
Glimmingehus	63 000	70 000	75 000	120 000
Eketorp	92 000	73 000	74 000	124 000
Övriga	66 000	86 000	74 000	100 000
Totalt	273 000	284 000	281 000	469 000

Utlåningen vid biblioteket har ökat med ca 20 %. Enkäter visar att litteratursamlingarna och arkivet väl tillgodoser efterfrågan och att servicen upplevs som god.

Den interna organisationsförändring av RAÄ som inleddes budgetåret 1994/95 har fortsatt.

I propositionen om kulturpolitik anförde regeringen att man i avvaktan på erfarenheterna av RAÄ:s nya organisation inte var beredd att föreslå förändringar i uppdragsverksamhetens ställning. Regeringen har gett Riksantikvarieämbetet i uppdrag att till den 1 mars 1998 redovisa underlag om organisationsfrågorna.

Under budgetåret 1997 pågår arbetet med att förbereda Statens historiska museers skiljande från RAÄ den 1 januari 1998. RAÄ resp. Statens historiska museer är i en redovisning i mars 1997 överens om de principiella samt ekonomiska förutsättningarna för skiljandet. Som en konsekvens av skiljandet bör en omfördelning ske mellan anslagen så att den nya

anslagsfördelningen svarar mot den ansvars- och verksamhetsfördelning som bör råda mellan de båda myndigheterna. Därför föreslås att 4 254 000 kronor som beräknats för anslagsposten H 1.1 Statens historiska museer förs till anslaget G 1 Riksantikvarieämbetet. Detta motsvarar det förslag som förts fram av museerna och RAÄ gemensamt. Med anledning av skiljandet bör ändringar göras i de lagar där myndigheten nämns, nämligen lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och vattenlagen (1983:251). Regeringen redovisar sina förslag om sådana ändringar under avsnitt 2 Lagtext.

RAÄ disponerar under innevarande budgetår sammanlagt 3,7 miljoner kronor i engångsanvisningar för särskilda insatser avseende industriminnen resp. byggnadshyttor. För budgetåret 1998 minskas anslaget med nämnda belopp.

För innevarande budgetår har RAÄ bemyndigats att disponera 10 miljoner kronor av anslaget G 2 Bidrag till kulturmiljövård och kulturstöd vid ombyggnad för att utveckla och fördjupa kunskapsunderlaget avseende landskapets kulturvärden och bebyggelse. Med anledning av att dessa medel samt ytterligare 600 000 kronor återförs till sakanslaget minskar anslaget till Riksantikvarieämbetet under år 1998 med 10,6 miljoner kronor.

Besparing på statlig konsumtion föreslås tas ut med 1,5 miljoner kronor år 1998. Därutöver har beräknats en ytterligare besparing på 1,4 miljoner kronor. Avgiftsinkomsterna har beräknats till 32 miljoner kronor per år.

För budgetåret 1999 har beräknats att anslaget tillförs 7,2 miljoner kronor för ökad hyra och 2,7 miljoner kronor engångsvis för flyttkostnader i samband med en ombyggnad av myndighetens lokaler.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranses av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Den arkeologiska uppdragsvolymen har under budgetåret 1995/96 varit avsevärt lägre än föregående år. Detta har medfört omställningsproblem och nödvändiga rationaliseringar av verksamheten. Ett åtgärdsprogram som syftar till att bättre dimensionera organisationen efter volymen på de prognostiserade intäkterna har påbörjats och en strategi för att göra verksamheten mindre konjunkturkänslig är under utveckling. En publiceringsstrategi har tagits fram för att resultaten från undersökningarna skall kunna tas till vara bättre. Kvalitetskontroll av undersökningarna har införts. Regelbundet samarbete har inletts med universiteten för att resultaten av undersökningarna bättre skall kunna integreras i den akademiska forskningen.

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	220	223	- 3	99
varav 1996	144	150	- 6	96
Prognos 1997	115	121	- 6	95
Budget 1998	100	120	- 20	80
Beräknat 1999	80			
Beräknat 2000	80			

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har i revisionsberättelse invänt mot att anslaget B 17 Kulturstöd vid ombyggnad m.m. har överskridits med 4,3 miljoner kronor utan regeringens medgivande. Anledningen till överskridandet är felaktiga utbetalningar vid Länsstyrelsen i Uppsala län och Länsstyrelsen i Malmöhus län. Regeringen redovisar sin bedömning med anledning av länsstyrelsernas utbetalningar under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggnad. Regeringen har genom en ändring av innevarande års regleringsbrev förtydligat RAÄ:s rätt att delegera dispositionsrätten till anslaget till länsstyrelserna. RAÄ har vidare tagit fram ett uppföljningssystem för sakan. Regeringen förutsätter därmed att RAÄ har en noggrann uppföljning och kontroll över anslagsutvecklingen.

Slutsatser

Verksamheten har gett goda resultat och resurserna har använts på ett ändamålsenligt sätt. Regeringen bedömer att verksamheten i allt väsentligt har uppfyllt de uppställda målen. En samlad bedömning talar för att anslagets huvudinriktning bör bibehållas.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 136 979 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 150 845 000 kronor och för budgetåret 2000 till 152 250 000 kronor.

G 2. Bidrag till kulturmiljövård

1997	Anslag	240 337	1,2,3	Utgifts- prognos	175 957
1998	Förslag	236 937			
1999	Beräknat	242 140			
2000	Beräknat	247 484			

1. Beloppen anges i tusental kronor

2. Anslaget Kulturmiljövård och kulturstöd vid ombyggnad

3. Varav 16 miljoner kronor på tilläggsbudget

Bidrag utgår enligt förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestämmelserna innebär i korthet att bidrag utgår för byggnadsvård samt forn- och landskapsvård. Medel får även utgå bl.a. för vissa arkeologiska undersökningskostnader samt till vård och underhåll av vissa kyrkliga inventarier. Vidare utgår också bidrag till ombyggnad, renovering och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse. Frågor om bidrag prövas av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) eller, efter ämbetets bemyndigande, av länsstyrelsen.

Från den 1 juli 1997 får medel användas enligt 10 § förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård när det finns särskilda skäl för att täcka kostnader för att ta till vara fornfynd (prop. 1996/97:99).

Prognosen för anslaget visar på ett sammanlagt sparande på 64 380 000 kronor. Skälet till detta är att vissa beslut som fattats under innevarande år faller ut för betalning under senare år. Anslagssparandet är således reserverat för utbetalningar under kommande år.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Vid fördelningen av bidrag till byggnadsvård utgår länsstyrelserna alltid från de kulturhistoriska värdena och behoven. De har dock möjlighet att också väga in sysselsättnings-, utbildningsmässiga och regionalekonomiska motiv samt betydelsen för kulturliv och besöksnäring. På så sätt har anslaget utnyttjats för medfinansiering av projekt som är av betydelse för olika samhällsintressen. Även vid fördelningen av bidrag till fornvård- och kulturlandskapsvård har objekt av betydelse för turism och rörligt friluftsliv särskilt beaktats. Medel från de förutvarande anslagen B 15 Kulturmiljövård och B 17 Kulturstöd vid ombyggnad m.m. har t.ex. utgjort nationell medfinansiering för olika typer av EU-stöd.

Av skäl som redovisas under anslaget G 1 Riksantikvarieämbetet föreslås att 10,6 miljoner kronor som tidigare beräknats under anslaget G 1 Riksantikvarieämbetet i stället beräknas under förevarande anslag.

Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag när det gäller ett förändrat kostnadsansvar för arkeologisk fyndhantering och konservering (prop. 1996/97:99, bet. 1996/97:KrU12, rskr. 1996/97:230). För att svara mot den nya bidragsgivning för konservering av nytt uppdragsarkeologiskt material som beslutats bör 2 miljoner kronor som tidigare beräknats för anslagsposten H 1.1 Statens historiska museer i stället beräknas under detta anslag. Med anledning av dessa överföringar ökar an-

slaget Bidrag till kulturmiljövård under år 1998 med sammanlagt 12,6 miljoner kronor.

Beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för Bidrag till kulturmiljövård och beräknad anslagspåverkan under perioden 1998 – 2001 och senare. Regeringen föreslår ett beställningsbemyndigande på 10 miljoner kronor för utbetalning efter år 1998, dock längst t.o.m. år 2001.

	1998	1999	2000	2001 OCH SENARE	SUMMA
Utnyttjat bemyndigande t.o.m. 1995/96	-	-	-	-	-
Anvisat bemyndigande för 1997	40	10	10	-	20
Begärt bemyndigande för 1998	-	8	2	-	10
Summa	40	18	12	-	30

Slutsatser

Verksamheten har gett goda resultat och resurserna har använts på ett ändamålsenligt sätt. Regeringen bedömer att verksamheten i allt väsentligt har uppfyllt de uppställda målen. En samlad bedömning talar för att anslagets huvudinriktning bör bibehållas.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 236 937 000 kronor. För år 1999 beräknas anslaget till 242 140 000 kronor och för år 2000 till 247 484 000 kronor.

G 3. Restaureringsarbeten vid de kungliga slotten och rikets fästningar

1995/96	Utgift	75 000	¹ Anslags-sparande	
Därav 1996	Utgift	50 000		
1997	Anslag	50 000	Utgifts-prognos	50 000
1998	Förslag	50 000		
1999	Beräknat	50 000		
2000	Beräknat	50 000		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Regeringen har i tidigare budgetproposition 1992/93:100 bil. 8 redogjort för Statens fastighetsverks förvaltning av de kungliga slotten och rikets fästningar m.m. där omfattande restaureringsarbeten kommer att ske under den närmaste tioårsperioden. Riksdagen godkände regeringens förslag om restaurerings- och investeringsplaner om 630 miljoner kronor för de kungliga slotten och rikets fästningar. Kostnaderna för dessa arbeten skall enligt riksdagens beslut anslagsfinansieras. Från dessa fastigheter erhåller Statens fastighetsverk inte några hyresintäkter.

Utöver ovan redovisade restaureringsarbeten genomförs även andra underhållsåtgärder som finansieras genom ianspråkstagande av del av verksamhetens resultat.

Riksrevisionsverket reviderar anslaget i samband med den ordinarie revisionen i Statens fastighetsverk.

Eftersom kostnaderna för restaureringsarbetena och investeringarna inte är jämt fördelade över tiden är det av praktisk betydelse för Statens fastighetsverk att ha möjlighet att överföra medel mellan olika år.

Under tidigare budgetår har detta varit ett reservationsanslag, men av misstag angavs i budgetpropositionen för år 1997 endast anslag.

Regeringen föreslår att anslaget återgår till att vara ett reservationsanslag.

Slutsatser

Restaureringsarbeten och investeringar i de kungliga slotten samt rikets fästningar bör även i fortsättningen delvis vara anslagsfinansierade samt anvisas på ett reservationsanslag.

För budgetåret 1998 har anslaget beräknats till 50 000 000 kronor och för 1999 till 50 000 000 kronor.

11 H Museer och utställningar

11.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar anslagen Centrala museer: Myndigheter, Centrala museer: Stiftelser, Bidrag till regionala museer, Bidrag till vissa museer, Stöd till icke-statliga kulturlokaler, Stiftelsen Riksutställningar samt Utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.

Musei- och utställningsverksamheten syftar till att bevara och förmedla vårt kulturarv. I verksamhetsområdet ingår också viss arkiv- och biblioteksverksamhet knuten till institutionerna.

Inom verksamhetsområdet (exklusive Bidrag till vissa museer) är ca 2 500 personer anställda, varav ca 650 med lönebidrag.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
1 264,7	862,4	996,6	932,6	971,8	1 001,2

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Inom verksamhetsområdet har Sesam-projektets förstärkning av arbetet med föremålssamlingarna bidragit till en positiv fokusering på detta verksamhetsfält och en förbättring av tillgängligheten till denna del av kulturarvet. Särskilda satsningar har i flera fall lett till att antalet ungdomar ökat bland besökarna.

Under budgetåret 1995/96 gjordes en besparing på drygt 24 miljoner kronor inom verksamhetsområdet. Huvuddelen av besparingen har tagits ut genom vakantsättning av tjänster och uppsägning av personal.

Större förändringar

Nämnden för utställningar av nutida svensk konst i utlandet, NUNSKU, upphörde som myndighet den 1

januari 1997 och verksamheten bedrivs sedan dess inom Statens konstmuseer, Moderna museet.

Kungl. Myntkabinettet öppnade i nya lokaler på Slottsbacken i juni 1997.

Marinmuseum i Karlskrona har fr.o.m. den 1 juli 1997 överförts från myndigheten Statens försvarshistoriska museer till myndigheten Statens sjöhistoriska museer. Marinmuseum invigde i juni 1997 en ny museibygnad i Karlskrona.

Riksdagen har beslutat att ett statligt museum för Världskultur skall inrättas i Göteborg den 1 januari 1999. En organisationskommitté förbereder etableringen av museet.

Prioriteringar för 1998

Den inriktning på museiområdet som regeringen redogjorde för i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik ligger fast. Arbetet med samlingarnas långsiktiga bevarande och sammansättning samt arbetet för att öka tillgängligheten till samlingarna skall fortsätta.

11.2 Resultatbedömning och slutsatser

Verksamhetsområdet behandlades hösten 1996 i propositionen om kulturpolitik. Där redogjorde regeringen för inriktningen på de framtida insatserna inom museiområdet.

Målen var under budgetåret 1995/96 att samla in, dokumentera, bevara och vårda samt levandegöra föremål och andra vittnesbörd om människors kultur och miljö. Vidare skulle institutionerna utveckla och förmedla kunskap och upplevelser om kultur och miljö och härigenom ge perspektiv på samhällsutvecklingen. Deras uppgift var att sprida kultur i hela landet och att bredda deltagandet i kulturlivet.

Vad gäller besöksutvecklingen vid museerna märks inte någon enhetlig trend; en del uppvisar vikande besöksiffror medan andra ökat eller ligger kvar på samma nivå. De museer vars besöksiffror ökat har i de flesta fall färdigställt nya delar av sina basutställningar de senaste åren. Flera museer är också berörda av flyttning till nya lokaler. Den statligt finansierade musei- och utställningsverksamheten har fått en vid spridning i landet genom vandringsutställningar och annan museiverksamhet.

Det angelägna arbetet med att nå ungdomar pågår vid flera av museerna. Utställningar har tagits fram i samarbete med ungdomar och andra produktioner av t.ex. hypermediematerial har särskilt riktats till ungdomar. Samtliga museer bedriver särskild barnverksamhet och på vissa museer utgörs hälften av besökarna av barn. Undervisning om museipedagogik har genomförts för blivande lärare.

Av andra särskilda satsningar kan nämnas utställningar och aktiviteter på teman som behandlar det mångkulturella samhället.

Flera museer har ett aktivt internationellt samarbete både vad gäller utställningsverksamhet och samlingar.

Museerna är i varierande omfattning aktiva på IT-området. Cirka 200 av landets museer har egna hemsidor på Internet och ett avtal med universitetsdatanätet Sunet har tagits fram vilket ger museerna tillgång till hela internetvärlden. Andra museer har tagit fram CD-romproduktioner. Tillsammans med den digitalisering av samlingarna som kunnat påskyndas i och med Sesam-projektet är museernas olika IT-verksamheter ett viktigt medel för att öka tillgängligheten till hela den kunskapsbank som museerna utgör.

Genom fördelning av medel till icke-statliga kulturlokaler har kulturpolitiskt angelägna projekt, spridda över landet, kunnat genomföras.

I de flesta fall har de särskilda satsningarna inneburit att man sett fler ungdomar bland besökarna, men i något fall har man tvingats konstatera att satsningarna inte lockat ungdomen.

En generell tendens mot ett minskat antal skolbesök kan utläsas även om vissa museer ligger kvar på samma nivå eller t.o.m. ökar. Minskningen beror delvis på omprioriteringar, men sannolikt även på minskande resurser inom skolans område.

Vid bl.a. många museiinstitutioner finns ett stort antal lönebidragsanställda. Enligt riksdagens beslut till följd av vårpropositionen (prop. 1996/97:150), kommer den genomsnittliga bidragsnivån för lönebidragsanställda att sänkas till generellt 60 % av den bidragsgrundande lönekostnaden. I vårpropositionen framhålls att en särskild analys av konsekvenserna för kultursektorn av de ändrade villkoren för finansiering av lönebidragsanställda bör genomföras med hänsyn till den betydelse de lönebidragsanställda har för berörda kulturinstitutioners verksamhet. I vårpropositionen anförs vidare att i avvaktan på denna

utredning skall sänkningen av den genomsnittliga bidragsnivån i lönebidragen för kulturinstitutionerna motsvara den genomsnittliga för andra arbetsgivare än allmännyttiga organisationer. Innebörden av detta är enligt vårpropositionen att minskningen för kulturinstitutionerna skall motsvara den som sker för andra, uttryckt i procentenheter.

Nämnda konsekvensanalys har genomförts och på grundval av det framtagna analysmaterialet bereds för närvarande denna fråga vidare inom regeringskansliet. Intill dess att resultatet av analysen föreligger är det angeläget att Arbetsmarknadsverket följer utvecklingen av den genomsnittliga bidragsnivån för kultursektorn och vid behov bevakar att denna nivå inte sänks mer än vad som anges i vårpropositionen.

Sesam-projektet

Budgetåret 1995/96 avsattes 235 miljoner kronor för sysselsättningsinsatser på kulturområdet i det s.k. Sesam-projektet (prop. 1994/95:100 bil. 12, bet. 1994/95:KrU18, rskr. 1994/95:251). Syftet med projektet är att skapa bättre förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av kulturarvet och att öka tillgängligheten till samlingarna, bl.a. genom digitalisering. Bidrag har fördelats vid två tillfällen, ett under senhösten 1995 och ett under försommaren 1996. Samtliga projekt skall vara avslutade vid utgången av år 1998.

De beviljade ansökningarna ger ca 840 direkta årsarbetstillfällen. Hittills har ca 400 kvalificerade personer anställts genom Sesam-medel. De allra flesta har avslutad museiutbildning eller hantverksutbildning.

Innan Sesam-projektet startade var bara 3 % av de museianställda under 30 år. Projektet har lett till en påtaglig förnyring genom att många unga människor har fått pröva på museiarbete. Av dem som anställdes i den första omgången Sesam-projekt var ca 70 % under 35 år. I den andra omgången projekt var ca 75 % under 35 år. Vidare var en övervägande majoritet öppet arbetslösa. Drygt 60 % rekryterades bland dem som var öppet arbetslösa utan anknytning till den institution där de anställdes och ca 30 % hade sådan anknytning genom företrädesrätt, tidigare projektanställning eller liknande. Ett fåtal, ca 7 %, befann sig i arbetsmarknadsåtgärder.

Majoriteten av dem som anställts i Sesam-projekt har genomgått en korttidsutbildning för att lära sig grunderna om det praktiska arbetet i museer. Rapporter från projekten har överlag varit mycket positiva till utbildningarna. I många rapporter sägs att utbildningarna borde ingå i normalutbildningen för museianställda. Detta understryker behovet av vidareutveckling och kompetens.

Projektet möjliggör anställning under högst två och ett halvt år med avtalsenlig lön enligt ett statligt kollektivavtal. De Sesam-anställda har enligt rappor-

terna blivit mer attraktiva på arbetsmarknaden när det gäller vikariat, projektanställning eller annan anställning. Det finns redan nu exempel på att Sesam-anställda har fått tillsvidareanställningar både på det museum där de deltagit i Sesam-projekt och på andra museer.

Sesam-bidragen har i flera fall genererat ytterligare sysselsättning. Inom arkivsektorn finns exempel där ett par Sesam-anställda varit projektledare för ca 250 personer som har kunnat beredas arbete med ordinarie sysselsättningsmedel.

I flera av museernas årsredovisningar visas att resurser har styrts mot vård och registrering. Vidare har ett antal museer hyrt både bättre och billigare magasinlokaler.

Av bl.a. planerna för samlingarnas långsiktiga bevarande framgår att det har skett radikala förbättringar av samlingarna och att statusen på vårdarbetet höjts. Sesam-medlen har också medfört att flera museer har börjat med reguljära visningar av de magasinerade samlingarna.

Internetanvändare kunde sommaren 1997 studera 200 hemsidor hos svenska museer och även delar av samlingar hos några av dem. Arbete bedrivs med Sesam-medel för att tillgängligheten till museernas samlingar via Internet skall underlättas, likaså utvecklas distansutbildning för museiväsendet med Internet som medium.

Ett genomgående intryck är att det finns en positiv inställning till Sesam-projektet och till vad som åstadkommit hittills. Arbetet har vitaliserats och nya kontaktytor har skapats mellan unga och äldre anställda. Detta har stimulerat till diskussioner om samlingarnas vård, digitalisering och tillgänglighet. Mycket pekar på att tillgängligheten till samlingarna i stor utsträckning ökat. Detta har skett både genom en ökad digitalisering som gör samlingarna tillgängliga via nätet och i mer handfast bemärkelse genom att samlingarna besöks och används i större utsträckning. Samtidigt står det klart att behoven är mycket omfattande.

Regeringen avser att lämna en rapport över utvecklingen av Sesam-projektet i budgetpropositionen för år 1999 och en slutrapport år 1999 med en grundlig utvärdering av projektet både ur sysselsättningsynpunkt och vad gäller samlingarnas långsiktiga bevarande liksom tillgängliggörandet av dem. En avslutande konferens kommer att ordnas för att sprida erfarenheterna av projektet.

Uppdrag

De fem ansvarsmuseerna redovisade den 1 juli 1997 regeringsuppdrag om vad ansvarsmuseerollen har inneburit under den senaste femårsperioden. Vid samma tidpunkt redovisade de centrala museerna två uppdrag, dels att upprätta planer för samlingarnas långsiktiga bevarande, dels vilken insamlingspolicy

resp. museum har. Regeringen avser att senare återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Slutsatser

Förhållandena inom verksamhetsområdet är i allt väsentligt desamma som låg till grund för regeringens bedömning i förra årets kulturproposition. Det pågående Sesam-projektet har dock inneburit en väsentlig förstärkning av arbetet med att vårda och tillgängliggöra föremålssamlingarna. De utvidgade möjligheterna att lämna statliga utställningsgarantier kommer att ge nya förutsättningar för samarbete i insamlings- och utställningsverksamheter mellan museer i Sverige men också med utländska museer. Inom Kulturdepartementet pågår f.n. en översyn av organisationsstrukturen inom kulturområdet. Denna översyn kan komma att påverka strukturen inom museiområdet.

Mot bakgrund av ovanstående drar regeringen följande slutsatser. Museernas verksamhet bedrivs på ett tillfredsställande sätt och har en inriktning i överensstämmelse med de övergripande målen. Även utvecklingen inom andra delar av verksamhetsområdet har varit tillfredsställande.

11.3 Anslag

H 1. och H 2. Centrala museer

De centrala museernas verksamhet redovisas samlat under denna rubrik. Medlen beräknas under två anslag, Centrala museer: Myndigheter och Centrala museer: Stiftelser.

Följande centrala museer är statliga myndigheter: Statens historiska museer, Statens konstmuseer, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Naturhistoriska riksmuseet, Statens sjöhistoriska museer, Folkens museum - etnografiska, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar samt Statens försvarshistoriska museer. De specifika uppgifterna framgår av instruktionerna för varje myndighet. Inom anslaget H 1 Centrala museer: Myndigheter beräknas också medel till Göteborgs etnografiska museum.

För stiftelserna Nordiska museet, Skansen och Tekniska museet gäller stadgar som har fastställts av regeringen den 7 juni 1990, den 24 juni 1993 resp. den 30 mars 1995.

Statens historiska museum, Statens konstmuseer, Naturhistoriska riksmuseet, Folkens museum - etnografiska samt Nordiska museet har vart och ett inom sitt verksamhetsområde uppgiften att vara ansvarsmuseum.

H 1. Centrala museer: Myndigheter

1995/96	Utgift	712 510	¹ Anslags-sparande	24 766
Därav 1996	Utgift	488 900		
1997	Anslag	521 714	² Utgifts-prognos	540 995
1998	Förslag	571 863		
1999	Beräknat	605 750		
2000	Beräknat	620 762		

1. Beloppen anges i tusental kronor. Tabellen omfattar även Statens försvarshistoriska museer som fr.o.m. den 1 juli 1996 överförts från utgiftsområde 6 till utgiftsområde 17.

2. Varav 15,2 miljoner kronor på tilläggsbudget

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 1995/96 visar att de centrala museer som är myndigheter detta år hade ett samlat anslagssparande på 24,8 miljoner kronor. Regeringen har beslutat om indragning av 500 000 kronor av de 6 500 000 kronor som Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet hade i anslagssparande under budgetåret 1995/96. Prognosen för detta anslag visar på ett sammanlagt sparande på 3 948 000 kronor under budgetåret 1997. Detta kommer i huvudsak att användas för att finansiera inflyttning i nya lokaler.

Budgetåret 1998 ökar anslaget med drygt 50 miljoner kronor, främst till följd av hyreskostnaderna för de nya lokalerna vid Moderna museet, Arkitekturmuseet och Armémuseum.

H 2. Centrala museer: Stiftelser

1995/96	Utgift	251 720	¹	
Därav 1996	Utgift	167 896		
1997	Anslag	168 525	Utgifts-prognos	168 525
1998	Förslag	173 050		
1999	Beräknat	173 167		
2000	Beräknat	176 630		

1. Beloppen anges i tusental kronor. I denna tabell ingår Skansen som redovisas under detta anslag fr.o.m. budgetåret 1997.

Regeringens överväganden**Resultatinformation****ANTAL BESÖKARE VID DE CENTRALA MUSEERNA 1994-1996.¹**

	1994	1995	1996
Statens historiska museer	255 000	242 000	154 000
Statens konstmuseer	676 000	612 000	575 000
Naturhistoriska riksmuseet inkl. Cosmonova	783 000	667 000	811 000
Folkens museum - etnografiska	57 000	50 000	44 000
Livrustkammaren, Skoklosters slott, Hallwylska museet	174 000	235 000	229 000
Statens sjöhistoriska museer	867 000	906 000	900 000
Arkitekturmuseet	18 000	12 000	15 000
Statens musiksamlingar (Musikmuseet)	34 000	43 000	36 000
Statens försvarshistoriska museer	87 000	86 000	85 000
Stiftelsen Nordiska museet	263 300	168 000	148 000
Stiftelsen Tekniska museet	130 000	180 000	190 000
Stiftelsen Skansen	1 398 000	1 372 000	1 340 000
Summa	4 742 000	4 573 000	4 527 000

1. I denna statistik ingår inte vandringsutställningar och deltagande i utställningar vid andra museer.

När det gäller den prioriterade barn- och ungdomsverksamheten vid museerna kan följande resultat framhållas.

Vid Nationalmuseum och Vasamuseet har man tagit fram utställningar i samarbete med ungdomar och Musikmuseet har producerat ett hypermediematerial om rappens rötter. Vasamuseet har vidare undervisat lärarkandidater i museipedagogik. Tekniska museet har bedrivit ett omfattande arbete för att motsvara skolornas behov av fördjupad undervisning i teknik och naturvetenskap. Arbete har även påbörjats för att ta fram lärarhandledningar till olika visningsteman för att lärare på egen hand skall kunna genomföra undervisning i museet. I Livrustkammarens riddarklubb, som har ca 7 100 medlemmar, är hälften av medlemmarna bosatta utanför Stockholm. Vid Naturhistoriska riksmuseet utgörs besökarna av nästan lika många barn som vuxna.

I det utåtriktade arbetet kan nämnas att nya basutställningar invigts under året vid Naturhistoriska riksmuseet och Tekniska museet. Nationalmuseums och Nordiska museets arbete med att på

olika sätt öka tillgängligheten för funktionshindrade kan också framhållas. Nordiska museet har introducerat Nordens första CD-romguide till utställningarna.

Vasamuseet har på regeringens uppdrag låtit utvärdera de första fem årens verksamhet. Som helhet ger utvärderingarna en bild av en väl fungerande verksamhet med utvecklingspotential inom flera områden. Vidare framgår att den nya byggnaden motsvarat eller överträffat förväntningarna, men att det finns vissa problem, bl.a. med klimatanläggningarna.

Särskilda utställningar och aktiviteter på teman som behandlar det mångkulturella samhället har ägt rum på Nordiska museet (Nytt liv – Nytt land) och på Nationalmuseum (Främlingen – dröm eller hot). Musikmuseet har Mix Musikcafé som är ett forum för musik och musiker från olika länder. Medelhavsmuseet har speciella program för invandrare.

Av det internationella arbetet kan nämnas att Statens historiska museum har nått drygt en miljon utländska besökare genom utställningar bl.a. i Latinamerika, Ryssland och Japan. Nordiska museets migrationsutställning har förts över till USA där den har setts av över en miljon besökare. Naturhistoriska riksmuseet har tillsammans med ett antal större naturhistoriska museer i Europa tagit initiativ till att bilda ett konsortium för att bl.a. främja tillgången till de mycket omfattande samlingar som man förvaltar och man har också varit sekretariat under den första tiden.

Nämnden för utställningar av nutida svensk konst i utlandet har ansvarat för det svenska deltagandet vid internationella konstbiennaler, bl.a. i Venedig, Sao Paolo, Sydney, Johannesburg och Istanbul. Verksamheten bedrivs sedan den 1 januari 1997 inom Statens konstmuseer, Moderna museet.

Flera av de centrala museerna är påverkade av lokalförändringar på olika sätt. Marinmuseum invigde i slutet av juni månad år 1997 utställningarna i den nya, för ändamålet uppförda byggnaden. Armémuseum kommer under 1998 att påbörja inflyttningen i det renoverade Tyghuset och utställningarna öppnar enligt plan år 2000. Under år 1998 kommer museirestaureringen och hörsalen i Armémuseum att öppnas för publik. Tyresö slott, som ingår i Nordiska museet, öppnades under sommaren 1997 efter en renovering som pågått i tre år. På Skansen påbörjades under år 1996 ny- och ombyggnaden av björn- och varganläggningarna samt ett projekt där Målarvatten leds till bl.a. Skansen, vilket medför minskade driftskostnader och miljöförbättringar. Under första halvåret 1996 har kansliet och musikbiblioteket inom Statens musiksamlingar flyttat till nya och större lokaler. Arkitekturmuseet och Moderna museet förbereder inflyttning i nya moderna lokaler och håller stängt under en del av år 1997.

Vid ett flertal museer bedrivs forskningsverksamhet. En särställning intas av Naturhistoriska riksmuseet med elva professorer och där 17 % av persona-

len utgörs av forskare. Se även anslaget J 1 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.

Till följd av besparingar under budgetåret 1995/96 har museerna hittills sagt upp och vakant-satt ca 130 tjänster och planerar att vidta samma typ av åtgärder beträffande ytterligare ca ett tiotal tjänster under hösten 1997.

Övrigt

Statens historiska museer

Statens historiska museer skall den 1 januari 1998 skiljas från Riksantikvarieämbetet och bilda en egen ny myndighet. Av skäl som redovisas under anslaget G 1 Riksantikvarieämbetet föreslås att 4 254 000 kronor som beräknats för anslagsposten H 1.1 Statens historiska museer beräknas under anslaget G 1 Riksantikvarieämbetet. Vidare bör 2 miljoner kronor som beräknats för anslagsposten H 1.1 Statens historiska museer beräknas under anslaget G 2 Bidrag till kulturmiljövård (se anslaget G 2 Bidrag till kulturmiljövård).

Statens historiska museer har i delårsrapporten för år 1997 redovisat ett prognostiserat underskott. Regeringen avser att noga följa utvecklingen för anslagsposten under resterande del av år 1997.

Statens konstmuseer

Moderna museet flyttar under hösten 1997 in i den nya museibygnaden på Skeppsholmen och anslaget för år 1998 har därför ökat med 34 miljoner kronor. Kapitalkostnaden för Statens konstmuseers lån för inredning och utrustning är beräknad till 9 200 000 kronor varav 3 672 000 kronor anvisades under 1997. För 1998 anvisas resterande 5 528 000 kronor av den beräknade kapitalkostnaden.

Prins Eugens Waldemarsudde har en ökad hyreskostnad. Av detta skäl har anslaget räknats upp med 1 868 000 kronor.

Anslaget har minskats med den engångsanvisning på 1,5 miljoner kronor för återflyttningen av Moderna museet till Skeppsholmen som anvisades för innevarande budgetår.

Naturhistoriska riksmuseet

Museet har flyttat in de spritlagda samlingarna i nya, för ändamålet särskilt uppförda lokaler. Av detta skäl har anslaget räknats upp med 2 941 000 kronor.

Statens sjöhistoriska museer

Organisationskommittén för en sammanläggning av Marinmuseum inom Statens försvarshistoriska museer med Statens sjöhistoriska museer har lämnat sitt betänkande Nya samverkansformer inom den sjöhistoriska museiverksamheten (SOU 1997:100). Kommittén har bl.a. lämnat förslag till instruktionsändringar, medelsfördelning och samverkan mellan

myndigheterna, genomfört personalöverföringen mellan myndigheterna samt utrett förutsättningarna för att lokalisera ledningen av myndigheten till Karlskrona. Överföringen av Marinmuseum från Statens försvarshistoriska museer till Statens sjöhistoriska museer har genomförts. Statens försvarshistoriska museer kommer däremot av redovisningstekniska skäl att under andra hälften av budgetåret 1997 fortsatt ha det ekonomiska ansvaret för Marinmuseum samt avge årsredovisning för Marinmuseum. Frågan om lokaliseringen av Statens sjöhistoriska museers ledning hör starkt samman med organisationsstrukturen i övrigt på museiområdet och bör mot denna bakgrund övervägas i ett vidare sammanhang.

Med anledning av att Marinmuseum har förts samman med Statens sjöhistoriska museer har 19,4 miljoner kronor beräknats under anslaget. Anslaget till Statens försvarshistoriska museer har därvid minskat med nämnda belopp.

Arkitekturmuseet

Arkitekturmuseet flyttar under hösten 1997 in i den nya museibygnaden på Skeppsholmen och anslaget för år 1998 har därför ökat med 10 298 000 kronor. Kapitalkostnaden för Arkitekturmuseets lån för inredning och utrustning är beräknad till 3 630 000 kronor varav 350 000 kronor anvisades under år 1997. För år 1998 anvisas resterande 3 280 000 kronor av den beräknade kapitalkostnaden.

Anslaget har minskats med den engångsanvisning på 2 miljoner kronor för de nya basutställningarna som anvisades för innevarande budgetår.

Statens försvarshistoriska museer

Myndigheten Statens försvarshistoriska museer består sedan den 1 juli 1997 av Armémuseum och Flygvapenmuseum. Organisationskommitténs förslag redovisas under Statens sjöhistoriska museer.

Armémuseum har en ökad hyreskostnad för de nyrenoverade lokalerna i Stora Tyghuset. Av detta skäl har anslaget räknats upp med 8 400 000 kronor. Marinmuseum har fr.o.m. den 1 juli 1997 sammanförts med Statens sjöhistoriska museer. Med anledning härav har anslaget minskat med 19,4 miljoner kronor.

Världskulturmuseet

Riksdagen har beslutat att ett statligt museum för Världskultur skall etableras i Göteborg den 1 januari 1999 (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Etnografiska museet i Göteborg kommer då att få statligt huvudmannaskap och sammanförs organisatoriskt med Folkens museum - etnografiska, Medelhavsmuseet och Östasiatiska museet. Förändringarna förbereds av en organisationskommitté (Dir. 1996:110) som skall lämna en slutrapport den 15 oktober 1998. Delredovisningar kommer att lämnas den 1 oktober 1997 samt den 31 januari 1998. Tre arbetsgrupper

har bildats under kommitténs första etapp. En har haft till uppgift att utarbeta en vision och verksamhetsidé för den nya museimyndigheten som helhet. En annan har medverkat till att få fram en oberoende och allsidig belysning av de berörda museernas verksamhet. I denna del har kommittén tillkallat tre utländska experter som under september 1997 kommer att lämna en rapport. En tredje arbetsgrupp har behandlat de praktiska och ekonomiska konsekvenserna av olika samordningsalternativ i Stockholm.

Regeringen vill mot denna bakgrund anmäla för riksdagen att ett byggnadsprogram kommer att utarbetas och att en arkitektävling för byggnaden i Göteborg kommer att utlysas under Kulturåret 1998. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen under våren 1998 för att anmäla byggnadsprojektets storlek, kostnader och finansiering när kommittén, enligt den plan som gäller för arbetet, har kommit in med preciseringar avseende verksamheten vid museet i Göteborg.

Stiftelsen Tekniska museet

Finansieringen av verksamheten vid Tekniska museet regleras delvis i ett mellan staten och stiftaren den 3 maj 1989 träffat avtal. Avtalet är uppsagt och upphör att gälla vid utgången av år 1998. Regeringen kommer under våren 1998 att föra förhandlingar med Tekniska museets stiftare och i budgetpropositionen för år 1999 återkomma till riksdagen angående resultatet av dessa.

Nobelcenter

Regeringen beslutade i januari 1997 att utreda frågan om etablering av ett Nobelcenter i Stockholm. Den särskilde utredare som tillkallats för uppdraget redovisade den 10 september 1997 sina förslag i betänkandet Nobelcenter i Stockholm, Ett informations- och aktivitetscentrum kring naturvetenskap, kultur och samhälle (SOU 1997:117). Förslag lämnas om lokalisering, finansiering och samverkansformer samt om att en internationell arkitektävling skall anordnas under Kulturåret 1998. Enligt utredaren bör en organisationskommitté förbereda inrättandet av ett Nobelcenter. Utredaren bedömer att inflyttning skulle kunna ske i den nya byggnaden under år 2005.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen under våren 1998 med sina ställningstaganden till utredarens förslag.

Avgiftsintäkter

De centrala museerna har under åren 1993-1996 i genomsnitt fått 33 % av sina totala intäkter från annat än de statliga anslagen. Dessa övriga intäkter kommer från flera olika håll men utgörs framför allt av entré- och försäljningsintäkter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

REGERINGENS
BERÄKNING
1997 1998

VASAMUSEET

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	114 043	114 043	- 30	100
varav 1996	73 289	77 269	- 3 980	95
Prognos 1997	76 555	80 000	- 3 445	96
Budget 1998	76 555	80 000	- 3 445	96
Beräknat 1999	76 555			
Beräknat 2000	76 555			

COSMONOVA

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	39 710	37 844	1 866	105
varav 1996	27 334	26 728	1 006	102
Prognos 1997	26 500	25 750	750	103
Budget 1998	27 000	27 000	0	100
Beräknat 1999	27 000			
Beräknat 2000	27 000			

SAMMANSTÄLLNING ÖVER MEDELSFÖRDELNINGEN TILL DE CENTRALA MUSEERNA (TKR)

	1997	REGERINGENS BERÄKNING 1998
<i>Centrala museer</i>		
Statens historiska museer	79 190	74 465
Statens konstmuseer ¹	118 285	150 486
Naturhistoriska riksmuseet ²	110 980	112 801
Folkens museum - etnografiska	23 915	24 365
Livruckammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	27 498	28 042
Statens sjöhistoriska museer	57 337	77 329
Arkitekturmuseet ³	13 149	22 615
Statens musiksamlingar	28 441	29 009
Statens försvarshistoriska museer	59 169	48 920
Etnografiska museet i Göteborg	3 750	3 831
Totalt för myndigheterna	521 714	571 863

1. Varav 9 900 000 kronor på tilläggsbudget

2. Varav 2 941 000 kronor på tilläggsbudget

3. Varav 2 396 000 kronor på tilläggsbudget

Stiftelser

	1997	1998
Stiftelsen Nordiska museet	84 826	87 019
Stiftelsen Skansen	46 447	48 115
Stiftelsen Tekniska museet	37 252	37 916
Totalt för stiftelserna	168 525	173 050
Totalt för samtliga centrala museer	690 239	744 913

Som regeringen aviserade i budgetpropositionen för år 1997 kommer någon besparing på statlig konsumtion inte att tas ut under budgetåret 1998.

För budgetåret 1999 beräknas utgifterna uppgå till ca 779 miljoner kronor och för budgetåret 2000 till ca 797 miljoner kronor. För budgetåret 1999 har därvid beräknats en ökning med 29 miljoner kronor för det nya Världskulturmuseet.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Folkens museum - etnografiska har fått invändning i revisionsberättelsen på grund av att man har överskridit anslagskrediten med 1 miljon kronor och att fel finns i redovisningen som gör att informationen i årsredovisningens finansiella delar inte är rättvisande. Museet har på regeringens initiativ upprättat en avbetalningsplan och regeringen avser att nära följa genomförandet av denna.

Statens konstmuseer har fått en invändning i revisionsberättelsen beträffande den ekonomiska redovisningen i resultatredovisningen. Regeringen konstaterar att Statens konstmuseer i sitt yttrande till RRV beklagar sin felaktiga redovisning och anger att redovisningsplanen kommer att revideras under år 1997. Regeringen bedömer att den inte behöver vidta någon åtgärd beträffande den felaktiga redovisningen.

Nämnden för utställningar av nutida svensk konst i utlandet (NUNSKU) har fått invändning i revisionsberättelsen. NUNSKU har enligt RRV överskridit sitt anslag med 88 000 kronor. NUNSKU upphörde som myndighet den 1 januari 1997 och verksamheten övertogs då av Statens konstmuseer. Det äldre reservationsanslaget C 27 kvarstår med ett underskott på 88 000 kronor. Regeringen avser att finansiera detta underskott genom att överföra den negativa ingående balansen till anslaget A 2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Slutsatser

Enligt regeringens samlade bedömning har de centrala museerna i allt väsentligt uppfyllt de mål som

ställt upp för verksamheten. Arbetet med museernas föremålssamlingar har fortsatt varit den del av verksamheten som utvecklats mest. Den publika delen av verksamheten har hållit en tämligen konstant och genomgående god nivå. En betydande förnyelse och förbättring av museernas lokaler är under genomförande, vilket delvis lett till att det inre arbetet prioriterats. Mot bakgrund av ovanstående drar regeringen slutsatsen att de centrala museernas verksamhet svarar mot en effektiv användning av insatta resurser.

H 3. Bidrag till regionala museer

1995/96	Utgift	153 421	¹	-
Därav 1996	Utgift	102 832		
1997	Anslag	105 680	Utgifts- prognos	105 680
1998	Förslag	104 595		
1999	Beräknat	103 124		
2000	Beräknat	106 218		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel till regionala museer.

Bidrag till regionala museer lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Enligt beslut av regeringen är för närvarande 26 regionala museer berättigade till bidrag. Statens kulturråd fördelar bidraget efter samråd med Riksantikvarieämbetet.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regionala kulturinstitutioner som riksdagen har godkänt (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) skall en viss del av stödet avsättas till riktade tidsgränsade bidrag. Bland annat mot bakgrund av de ekonomiska svårigheter som vissa institutioner redovisar anser regeringen att avsättningen för år 1998 bör ligga kvar på nuvarande nivå, som är 2 %. För åren 1999 och 2000 räknar regeringen med att 4 % resp. 6 % av stödet skall avsättas till riktade bidrag. För år 1998 skall de riktade bidragen för de regionala museernas del i första hand gälla arbete för nya publikgrupper samt granskningar av museernas samlingar med utgångspunkt i teman som klass, kön, kulturell bakgrund och generation. I övrigt bör likasom hittills en del av det statliga bidraget till de regionala museerna avse uppgifter i det regionala kulturmiljöarbetet i enlighet med bidragsförordningen.

Under anslaget Bidrag till regionala museer anvisas även medel för kostnader för lönebidragsanställda vid regionala museer.

Regeringens överväganden

Resultatinformation och slutsatser

I budgetpropositionen för år 1997 konstaterade regeringen att uppföljningen och utvärderingen av bidraget borde fördjupas, bl.a. mot bakgrund av regeringens förslag avseende roll- och ansvarsfördelningen inom det regionala kulturmiljöarbetet. Ett utvecklingsarbete syftande till en förbättrad resultatuppföljning har initierats av Riksantikvarieämbetet med deltagande av bl.a. Statens kulturråd och representanter för de regionala museerna.

Med anledning av den försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel som inleddes den 1 juli 1998 (se avsnitt A 5 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel) beräknas 4 667 000 kronor under anslaget A 5 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel. Förevarande anslag har därför minskats med nämnda belopp.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 104 595 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 103 124 000 kronor och för budgetåret 2000 till 106 218 000 kronor.

H 4. Bidrag till vissa museer

1995/96	Utgift	52 715	¹	
Därav 1996	Utgift	34 672		
1997	Anslag	38 451	Utgifts- prognos	38 451
1998	Förslag	39 504		
1999	Beräknat	45 312		
2000	Beräknat	52 261		

1. Beloppen anges i tusental kronor

I denna tabell ingår inte Skansen som i stället redovisas under anslaget H 2 Centrala museer: Stiftelser fr.o.m. budgetåret 1997.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten. Regeringen har fastställt stadgar för stiftelserna Dansmuseifonden (Dansmuseet), Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet och Föremålsvård i Kiruna. Flera av de stiftelser som staten fastställer stadgar för har också bildats av andra än staten. Av de övriga står stiftelserna Strindbergsmuseet och Rooseum delvis under kommunalt huvudmannaskap, medan stiftelserna Arbetets museum, Judiska museet, Röhsska museet, Bildmuseet och Zornfonden har bildats av organisationer och andra intressenter.

**SAMMANSTÄLLNING ÖVER
MEDELSFÖRDELNINGEN (TKR)**

	REGERINGENS BERÄKNING	
	1997	1998
1. Arbetets museum	11 076	11 416
2. Dansmuseifonden för Dansmuseet	7 815	7 978
3. Drottningholms teatermuseum	5 178	5 284
4. Carl och Olga Milles Lidingöhem	1 711	1 751
5. Thielska galleriet	2 272	2 291
6. Föremålsvård i Kiruna	6 223	6 422
7. Röhsska museet	500	512
8. Rooseum	2 000	2 050
9. Strindbergsmuseet	426	437
10. Judiska museet	300	408
11. Bildmuseet	750	750
12. Zornsamlingarna	200	205
Totalt	38 451	39 504

Regeringens överväganden**Resultatinformation**

Arbetets museum har ett nationellt uppdrag inom museiområdet med uppgift att utveckla och förstärka den nuvarande verksamheten inom museets område, särskilt avseende arbetslivet och det industrihistoriska arvet. Det är dock ännu för tidigt att utvärdera uppdraget. Drottningholms teatermuseum öppnade under året en telefonservice dit allmänheten kan ringa för information om visningar o.dyl.

För år 1998 föreslås en ökning av bidraget till Judiska museet med 100 000 kronor.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

De revisorer som granskar institutionerna har inte haft några anmärkningar mot årsredovisningarna, räkenskaperna eller förvaltningarna.

Slutsatser

Mot bakgrund av tillgänglig information drar regeringen slutsatsen att verksamheten har gett goda resultat och att anslaget är kulturpolitiskt motiverat.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 39 504 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 45 312 000 kronor och för budgetåret 2000 till 52 261 000 kronor.

**H 5. Stöd till icke-statliga
kulturlokaler**

1995/96	Utgift	42 500 ¹		
Däruv 1996	Utgift	33 500		
1997	Anslag	17 000	Utgifts- prognos	17 000
1998	Förslag	10 000		
1999	Beräknat	10 219		
2000	Beräknat	10 445		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Bidraget används enligt förordningen (1990:573) om stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Det innebär att stöd kan ges i form av bidrag till ny- eller ombyggnad av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Bidrag kan också ges till standardhöjande reparationer och handikappanpassning av sådana lokaler. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd. Beslut om bidrag fattas innan aktuella byggnadsarbeten påbörjas, och utbetalas när arbetena är avslutade, vilket kan ta flera år.

Regeringens överväganden**Resultatinformation**

Resultatredovisningen visar att under budgetåret 1995/96 inkom ansökningar om stöd för ett 75-tal kulturlokalsprojekt avseende sammanlagt 175 miljoner kronor. Det ordinarie anslaget om 27,5 miljoner kronor har använts till utbetalningar av tidigare beslutade stöd. Boverket har under budgetåret 1995/96 genom ett regeringsbeslut om överskridande av anslagsramen till följd av tidigare fattade beslut fördelat 15 miljoner kronor i stöd till icke-statliga kulturlokaler, varav 11,4 miljoner kronor till museilokaler och 3,5 miljoner kronor till teaterlokaler. Knappt hälften av stödet har gått till läns museer, som skall prioriteras enligt förordningen. Stödet har i enlighet med villkoren i huvudsak använts för ändring, tillbyggnad samt handikappanpassning av icke-statliga kulturlokaler.

Beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för Bidrag till icke-statliga kulturlokaler och beräknad anslagspåverkan under perioden 1998-2001 och senare.

	1998	1999	2000	2001 OCH SENARE	SUMMA
Utnyttjat bemyndigande t.o.m. 1995/96	-	-	-	-	-
Anvisat bemyndigande för 1997	-	-	-	-	-
Begärt bemyndigande för 1998	-	1	1	-	2
Summa	-	1	1	-	2

Regeringen avser att följa anslagsutfallet genom de prognoser som Boverket har i uppdrag att lämna fyra gånger per år.

Slutsatser

Enligt regeringens bedömning är resultatet av verksamheten tillfredsställande. Vid fördelningen av stöd till icke-statliga kulturlokaler har kulturpolitiskt angelägna projekt beaktats. Mot bakgrund av ovanstående drar regeringen slutsatsen att stödet till icke-statliga kulturlokaler i allt väsentligt ger önskat resultat.

Stödet har funnits i denna form sedan budgetåret 1990/91, vilket ger anledning att utvärdera bidraget. Regeringen vill därför för riksdagens kännedom informera om att Boverket givits i uppdrag att i samverkan med Riksantikvarieämbetet och Statens kulturråd närmare utreda de framtida behoven av statligt stöd och formerna för detta. Uppdraget skall redovisas till regeringen den 1 mars 1998.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 10 000 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 10 219 000 kronor och för budgetåret 2000 till 10 445 000 kronor.

H 6. Riksställningar

1995/96	Utgift	51 848	¹	
Därav 1996	Utgift	34 600		
1997	Anslag	33 849	Utgifts- prognos	33 849
1998	Förslag	33 466		
1999	Beräknat	34 135		
2000	Beräknat	34 818		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Stiftelsen Riksställningar har enligt sina stadgar, fastställda av regeringen den 23 juni 1976, till uppgift att främja utställnings- och konstbildningsverksamheten genom att förmedla och anordna utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som

medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Riksställningar skall samarbeta och samråda med statliga och kommunala myndigheter, kulturinstitutioner, organisationer och enskilda som är verksamma i samhälls- och kulturlivet.

Utfallsutvecklingen för Riksställningar närmast föregående och innevarande budgetår innebär ingen anmärkningsvärd avvikelse från anvisade medel.

Från den 1 januari 1998 skall Stiftelsen Riksställningars verksamhet bedrivas av myndigheten Riksställningar (se prop. 1996/97:3).

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Riksställningar har formulerat en verksamhetsidé som innebär en delvis ny inriktning med större, mer resurskrävande och därmed färre utställningar, vilka skall komplettera det som görs på lokal och regional nivå. Under budgetåret har Riksställningar haft 37 utställningar i turné och flera av dem har fått stor uppmärksamhet, bl.a. Noas Express. Utställningarnas kvalitet betonas i Riksställningars verksamhetsinriktning. Ambitionen är att ge besökarna en annorlunda upplevelse, varför Riksställningar bl.a. satsat på utställningar där konstnärer givits stor handlingsfrihet. Inom Riksställningar pågår för närvarande arbete med att utveckla strategierna för utvärdering och utveckling av utställningsmediet.

Besparing på statlig konsumtion föreslås tas ut med 1 047 000 kronor år 1998.

Avgiftsinkomsterna för Riksställningar beräknas till 7 miljoner kronor.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

RRV:s revisionsberättelse innehåller inte några invändningar.

Slutsatser

Det är regeringens uppfattning att den redovisade verksamheten har motsvarat de mål som satts upp för Riksställningar och att den ger tillfredsställande resultat.

Regeringen föreslår att anslaget för budgetåret 1998 anvisas 33 466 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 34 135 000 kronor och för budgetåret 2000 till 34 818 000 kronor.

H 7. Utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

1995/96	Utgift	-	
Därav 1996	Utgift	-	
1997	Anslag	80	¹ Utgifts- prognos
1998	Förslag	80	
1999	Beräknat	80	
2000	Beräknat	80	

1. Beloppen anges i tusental kronor

Anslaget disponeras för statliga utställningsgarantier samt inköp av kulturföremål.

Regeringen har sedan år 1974 riksdagens bemyndigande att lämna garantier för lån av föremål i utländsk ägo som antingen ingår i utländska vandringstställningar eller utställningar som statliga museer sätter upp själva. Ca 150 garantier har lämnats under åren. Garantisummorna har varierat kraftigt, från några hundra tusen kronor till drygt två

miljarder kronor. Riksdagen har godkänt bl.a. att garanti skall kunna avse även föremål i svensk ägo och att kretsen av garantiberättigade utställare skall utvidgas till att gälla alla som bedriver utställningsverksamhet av icke-kommersiell natur (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). En förordning i ämnet förbereds inom Kulturdepartementet. Frågor om bl.a. säkerheten i samband med utställningarna, avgiftsbeläggning av ansökningar och självrisk vid inträffad skada eller förlust kommer därvid att tas upp.

Anslaget får även användas för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar. Anslaget utnyttjades senast i november 1992 med 100 000 kronor. Beslut om statliga utställningsgarantier resp. inköp av kulturföremål meddelas av regeringen efter förslag av vederbörande institutioner.

12 I Film och medier

12.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar bl.a. statens filmstöd, statens insatser för TV-utbyte med Finland och Statens biografbyrås verksamhet. Utöver den verksamhet som finansieras med statsbudgetmedel ryms även den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten inom området.

De främsta målen för statens insatser inom verksamhetsområdet är att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter, att motverka skadliga inslag i massmedierna samt att främja nyskapande och tillgång till ett varierat utbud. Det statliga filmstödet har som mål att främja värdefull svensk filmproduktion, främja spridning och visning av värdefull film, främja bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av film- och kulturhistoriskt intresse för forskning och allmänhet, samt verka för internationellt samarbete i dessa avseenden.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
237,2	94,8	165,1	164,0	169,4	170,3

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Svensk film har en förhållandevis stark ställning på hemmamarknaden med knappt 20 % av den totala biopubliken. Det totala antalet biobesök i Sverige uppgick år 1996 till 15,4 miljoner, vilket innebär en ökning med ca 4 % jämfört med året innan.

Biografbyråns intäkter för granskning översteg kostnaderna för budgetåret 1995/96. Granskningsavgifterna sänktes därför från den 1 januari 1997.

Större förändringar

Radio- och TV-lagen (1996:844) trädde i kraft den 1 december 1996. I enlighet med denna lag har rege-

ringen meddelat Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Sverigefinska riksförbundet och TV4 AB nya sändningstillstånd. Sändningstillstånden gäller fr.o.m. den 1 januari 1997 och t.o.m. den 31 december 2001. För Utbildningsradion gäller sändningstillståndet t.o.m. den 31 december 1998.

Riksdagen har beslutat att digital marksänd TV skall införas i flera steg med möjlighet för regeringen och riksdagen att successivt ta ställning till om och på vilket sätt verksamheten skall fortsätta. En särskild utredare har fått i uppdrag att förbereda sändningsverksamheten (dir. 1997:19).

Avtalen om utbytet av TV-sändningar mellan Sverige och Finland har omförhandlats under år 1997. De nya avtalen skall gälla från den 1 januari 1998.

Prioriteringar för 1998

Anslaget för filmstöd föreslås öka med 4,5 miljoner kronor, vilket hänför sig till en ökning av stödet till regionala resurscentrum för film och video.

Frågan om digital marksänd TV och digital radio bereds vidare.

12.2 Resultatbedömning och slutsatser

Medieområdet förändras just nu mycket snabbt. Distributionsvägarna för olika slag av information blir flera och medierna befinner sig i en allt mer internationell miljö. Teknikutvecklingen är drivkraften bakom en stor del av förändringarna, inte minst genom att gränserna mellan olika medier blir alltmer otydliga. Regeringen har, mot denna bakgrund, beslutat att en särskild utredare bl.a. skall analysera vilka förutsättningarna är för en samordnad lagstiftning för radio, TV och televerksamhet (dir.

1997:95). Samtidigt ökar ägarkoncentrationen på viktiga delar av mediemarknaden. Rådet för mångfald inom massmedierna (dir. 1995:13) kommer i början av år 1998 att lämna förslag som skulle kunna motverka den negativa utvecklingen.

Den sammanlagda tid som vi ägnar åt olika medier är relativt konstant. Medieområdet är arbetsintensivt och utgör en viktig och växande arbetsmarknad.

Inriktningen på statens framtida insatser för filmen lades fast i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik. Enligt denna proposition bör avtalsmodellen för finansiering av stödet till svensk filmproduktion bestå även efter det att nuvarande avtalsperiod löpt ut den 31 december 1998. Inför ett nytt finansieringsavtal har Svenska Filminstitutet fått regeringens uppdrag att bl.a. utvärdera nuvarande filmavtal samt att kartlägga och lämna förslag vad gäller filmdistributionen i hela landet. Regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen i frågan under våren 1998. När det gäller stödet till filmkulturell verksamhet bedömde regeringen att detta borde förbli oförändrat, med den ändringen att statens stöd till regional och lokal film- och videoverksamhet borde ges i form av ett särskilt bidrag. Ett särskilt stöd till regionala resurscentrum för film och video har däremot införts.

I arbetet med EU:s strukturfonder har film- och medieområdet uppmärksammas. En uppskattning är att av de beslut som fattats åren 1995 – 1997 om EU-bidrag ur strukturfonderna har ca 17 miljoner kronor (exkl. nationell medfinansiering) tilldelats svenska regionala filmprojekt.

Statens biografbyrå granskar filmer som skall visas offentligt och förser dessa med åldersgräns. På videomarknaden har Biografbyråns verksamhet en återhållande effekt vad avser förekomsten och åtkomligheten av videogram som innehåller olaga våldsskildringar.

Det finns behov av att säkerställa en svensk kvalitetsproduktion för svenska programkanaler och TV-publik i Sverige. En utredare arbetar för närvarande med att identifiera och analysera de problem som i dag finns för fria producenters och programbolags möjligheter att göra svenska kvalitetsprogram och att sprida dem (dir. 1997:28). Utredarens uppgift är också att bedöma vilka insatser som kan behövas för att öka den inhemska produktionen av TV-program. Uppdraget skall redovisas i november 1997.

Regeringen avser att teckna nya avtal med berörda parter i utbytet av TV-sändningar mellan Sverige och Finland. De nya avtalen kommer att träda i kraft den 1 januari 1998 under förutsättning att riksdagen anvisar medel till det svensk-finska televisionsutbytet i enlighet med regeringens förslag. Som ett resultat av förhandlingar med berörda parter och med hänsyn till ändrad distributionsteknik har anslaget för utbytet kunnat minskas.

Den avgiftsfinansierade radions och televisionens kanaler har en stor del av befolkningens lyssnar- och

tittartid. Av de som tittar på TV en genomsnittlig dag väljer ca 79 % någon av Sveriges Televisions kanaler. Sveriges Televisions andel av den totala tittartiden under år 1996 var ca 49 %. Sveriges Radios andel av den sammanlagda lyssnartiden för radio var år 1996 ca 67 %. En genomsnittlig dag har ca 60 % någon gång lyssnat på någon av SR:s kanaler. Sveriges Utbildningsradio följer löpande upp hur publiken och användare av program och läromedel m.m. uppfattar verksamheten. Lärare i såväl grundskola och gymnasieskola är utbildningsradions främsta användare. Utbildningsradions tittar- och lyssnarsiffror varierar mycket bl.a. beroende på sändningstid.

Slutsatser

Regeringen bedömer att statens insatser på området har stor betydelse för produktion, utbud och distribution av svensk film och svenska TV-program samt för svensk filmkultur. Den avgiftsfinansierade radion och televisionen intar en central plats i det svenska medielandskapet. Resultatet inom verksamhetsområdet är enligt regeringens bedömning tillfredsställande. Inriktningen på verksamheten kommer i huvudsak att ligga fast för år 1998.

12.3 Anslag

I 1. Filmstöd

1997	Anslag	125 338	¹ Utgifts- prognos	125 004
1998	Förslag	129 838		
1999	Beräknat	134 338		
2000	Beräknat	134 338		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för statens stöd till svensk filmproduktion m.m., stöd till filmkulturell verksamhet, stöd till regionala resurscentrum för film och video samt Konstnärsnämndens filmstöd. Ett syfte med statens stöd till filmområdet är att bidra till att uppfylla de åtaganden och ändamål som anges i 1993 års finansieringsavtal för Stiftelsen Svenska Filminstitutets stöd till svensk filmproduktion m.m. Ett annat syfte är att genom Filminstitutet främja spridning och visning av värdefull film, främja regional och lokal filmverksamhet med tyngdpunkt på barn och ungdom, främja bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av film- och kulturhistoriskt intresse för forskning och allmänhet samt verka för internationellt samarbete på filmområdet. Ytterligare ett syfte är att genom Konstnärsnämnden främja produktion av kortfilm.

Stödet till svensk filmproduktion finansieras genom avtal mellan staten och berörda branscher. Avtalet mellan staten, film- och videobranchen samt Sveriges Television och Nordisk Television AB (numera TV4 AB) trädde i kraft den 1 januari 1993 och gäller t.o.m. den 31 december 1998. Avtalet genererade under budgetåret 1995/96 (18 månader) 306,6 miljoner kronor, varav ca 250 miljoner kronor utgick som stöd till svensk filmproduktion.

Utöver att fördela stödet till svensk filmproduktion skall Filminstitutet utföra uppdrag åt staten på det filmkulturella området. Stödet till filmkulturell verksamhet samt Konstnärsnämndens filmstöd finansieras helt och hållet av statliga medel. Konstnärsnämndens filmstöd styrs av förordningen (1989:500) om vissa särskilda insatser på kulturområdet. Stödet till regionala resurscentrum för film och video styrs av förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet, och förutsätter en regional eller lokal motprestation minst motsvarande det statliga stödbeloppet.

Filminstitutet är kontaktkontor för EU:s audiovisuella stödprogram MEDIA II.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Inom ramen för filmavtalet har Svenska Filminstitutet under budgetåret fördelat stöd till svensk filmproduktion, biografstöd, videostöd och stöd till paralleldistribution. Under budgetåret har 53 spelfilmer erhållit förhandsstöd, varav 15 barn- och ungdomsfilmerna och nio dokumentärfilmerna. Förhandsstöd har också beviljats 42 kortfilmer och 19 s.k. växthusfilmer av yngre och nya filmskapare. Nio svenska filmer fick efterhandsstöd under år 1996.

När det gäller Sveriges deltagande i internationellt samarbete på filmområdet har Filminstitutet genomfört viktiga utvecklingsuppgifter, bl.a. vad gäller ansvaret för EU:s stödprogram MEDIA II.

Inom ramen för den filmkulturella delen av Filminstitutets verksamhet har institutet under budgetåret fördelat stöd bl.a. till regional utveckling inom filmområdet, till visningsorganisationer och filmfestivaler samt till lokal filmkulturell verksamhet för barn och ungdom. Skolbio har bedrivits i 132 av landets 288 kommuner, varav 54 av kommunerna numera bedriver verksamheten utan stöd från Filminstitutet. En viktig del av Filminstitutets verksamhet är att stimulera en fortsatt uppbyggnad av regionala filmcentrum. Under budgetåret har arbetet utvecklats så långt att nio regionala resurscentrum kunnat få del av det nya regionala stödet som införts fr.o.m. år 1997.

Enligt riksdagens beslut (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) bör stöd även fortsättningsvis kunna utgå för visning av 16 mm-film. Regeringen har från

Svenska Filminstitutet inhämtat att institutets stöd till filmvisning inom visningsorganisationerna inte är öronmärkt till 16 mm-visningar resp. 35 mm-visningar. Institutet har inte heller fattat något principbeslut om att 16 mm-film inte skall vara stödberättigad, även om man förordar en övergång till visning på 35 mm. Regeringen finner det därför inte nödvändigt att vidta någon särskild åtgärd med anledning av riksdagens beslut.

Filminstitutets filmarkiv ökade under budgetåret med 1 800 titlar. Sammanlagt finns nu 16 500 filmer arkiverade. Filminstitutet har under budgetåret restaurerat svensk färgfilm och kopierat om nitratfilm från tiden före år 1953. I stort sett alla nitratlångfilmer har numera omkopierats.

Filminstitutet arbetar också för att sprida svensk film och svensk filmkultur i olika delar av världen. Under budgetåret har svensk film varit representerad vid ca 180 festivaler, vilket är en hög siffra för ett land av Sveriges storlek.

Konstnärsnämnden lämnade under budgetåret stöd till 29 kortfilmsprojekt.

För år 1998 föreslår regeringen en ökning av anslaget för filmstöd. Ökningen, som avser stödet till regionala resurscentrum för film och video, aviseras i propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik samt i budgetpropositionen för år 1997 (prop. 1996/97:1 utg.omr. 17).

År 1999 beräknas ytterligare en ökning av stödet till regionala resurscentrum för film och video. I beräkningen för år 1999 antas också att ett nytt film- och videoavtal inte skall föranleda någon utgiftsökning för staten.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Svenska Filminstitutets revisor har lämnat yttrande över institutets resultatredovisning samt revisionsberättelse över årsredovisningen. Varken yttrandet eller revisionsberättelsen innehåller några anmärkningar. I revisorsyttrandet konstateras att arbetet med resultatredovisning är en utvecklingsprocess och att det är väsentligt att regeringen tar ställning till vilken omfattning och nivå Svenska Filminstitutets resultatredovisning bör ligga på för att tillfredsställa regeringens behov av beslutsunderlag.

Med anledning härav kommer regeringen i resultatdialogen med Svenska Filminstitutet att föra diskussioner bl.a. om institutets resultatredovisning.

Slutsatser

Regeringen bedömer att det statliga filmstödet fyller en viktig funktion för svensk filmkultur och att stödet ger tillfredsställande resultat. Regeringen föreslår att 129 838 000 kronor anvisas anslaget för filmstöd

för år 1998. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget uppgå till 134 338 000 kronor för vardera året.

I 2. Statens biografbyrå

1995/96	Utgift	10 874	¹ Anslags-sparande	796
Därav 1996	Utgift	7 400		
1997	Anslag	7 591	Utgifts-prognos	7 991
1998	Förslag	7 661		
1999	Beräknat	7 883		
2000	Beräknat	8 112		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Statens biografbyrå skall enligt lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram samt enligt sin instruktion (1990:994) granska filmer och videogram avsedda för offentlig visning. Biografbyrån är också tillsynsmyndighet för videogrammarknaden och skall därutöver yttra sig till Justitiekanslern i vissa åtalsärenden rörande våldsskildringar i filmer. Statens biografbyrås driftskostnader har de senaste fem åren legat på ungefär samma nivå, varför anslaget i princip varit oförändrade.

De sparade medlen skall under de kommande två budgetåren bland annat användas till att uppfylla regeringens krav att minst hälften av all information om Biografbyråns verksamhet och beslut görs elektroniskt tillgänglig.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Antalet filmer som lämnats in till Biografbyrån för granskning har under de senaste åren varit tämligen oförändrat, ca 350 långfilmer. Under år 1996 har antalet ökat något, främst vad avser videofilmer. Beräkningarna av anslagen för åren 1999 och 2000 utgår från att verksamheten förblir oförändrad.

Biografbyråns verksamhet finansieras av anslaget. Myndigheten tar ut avgifter för granskningsverksamheten som skall motsvara kostnaderna. Dessa avgifter redovisas på statsbudgetens inkomstsida under rubriken 2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram. Biografbyrån får inte disponera intäkterna. Biografbyråns ekonomiska redovisningar visar att intäkterna vida överstigit kostnaderna under de senaste budgetåren. Granskningsavgifterna sänktes från den 1 juli 1994 och från den 1 januari 1997 (1994:367 och 1996:1594). Budgetåret 1995/96 var intäkterna av granskningen 16 890 000 kronor, var-

av 10 544 000 kronor gällde år 1996. Biografbyråns egna bedömningar anger att intäkterna för perioden 1997 – 2000 årligen kommer att uppgå till ca 8 500 000 kronor. Tidiga prognoser under år 1997 antyder att ytterligare sänkningar av avgifterna kan komma att behövas.

Biografbyrån tar också ut en avgift för yttranden i åtalsärenden. Även dessa avgifter redovisas på statsbudgetens inkomstsida. Avgifterna fastställs i myndighetsbeslut och uppgick under budgetåret 1995/96 till 525 kronor per videogram. Biografbyråns prognos visar att intäkterna för perioden 1997 – 2000 årligen kommer att uppgå till ca 100 000 kronor.

För år 1998 föreslås att en besparing på statlig konsumtion planenligt tas ut med 235 000 kronor.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

RRV:s revisionsberättelse innehåller inte några invändningar.

Slutsatser

Enligt regeringens bedömning uppfyller Biografbyrån i allt väsentligt målen för verksamheten. Biografbyråns verksamhet svarar mot ett effektivt bruk av de insatta resurserna. Under kommande budgetår skall Biografbyråns verksamhet fortsätta med oförändrade mål. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 7 661 000 kronor anvisas Statens biografbyrå för år 1998. För år 1999 beräknas anslaget till 7 883 000 kronor och för år 2000 till 8 112 000 kronor.

I 3. Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

1995/96	Utgift	42 267	¹	
Därav 1996	Utgift	22 900		
1997	Anslag	30 744	Utgifts-prognos	30 744
1998	Förslag	25 540		
1999	Beräknat	26 125		
2000	Beräknat	26 741		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för de kostnader Tera-com AB har för rundradiosändningar i Storstockholmsområdet av finländska TV-program, de kostnader Sveriges Television AB har för tillhållande och överföring av en svensk programkanal

till Finland, de kostnader Telia InfoMedia TeleVision AB har för tillhandahållande av den finländska programkanalen till kabelnät på ett antal orter i Sverige samt Sverigefinska Riksförbundets kostnader i samband med utsändning av den finländska programkanalen i Sverige. De sistnämnda kostnaderna baserar sig på överenskommelser mellan riksförbundet och förhandlingsorganisationen Copyswede som företräder vissa rättighetshavarorganisationer.

Utsändningen av ett finländska TV-program i Sverige sker med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844). Regeringen har den 12 december 1996 meddelat Sverigefinska Riksförbundet tillstånd att också under år 1997 bedriva sådana sändningar.

Regeringens överväganden

Resultatinformation och slutsatser

En översyn av det svensk-finska televisionsutbytet har genomförts inom Kulturdepartementet under våren 1997. Med anledning av denna översyn har avtalen mellan staten och Svenska Kabel-TV AB (nu Telia InfoMedia TeleVision AB) respektive TERA-COM Svensk Rundradio AB (nu Teracom AB) sagts upp.

Som ett resultat av förhandlingar med berörda parter och med hänsyn till ändrad distributionsteknik kan anslaget minskas. Regeringen avser att teckna nya avtal med berörda parter. Avtalen kommer att träda i kraft den 1 januari 1998 under förutsättning att riksdagen anvisar medel till det svensk-finska televisionsutbytet i enlighet med regeringens förslag.

Det svensk-finska televisionsutbytet bedrivs enligt en princip om ömsesidighet. Finland svarar för kostnaderna för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige. På motsvarande sätt ansvarar Sverige för kostnaderna för utsändningen av en finsk programkanal i Sverige och för överföringen av en svensk programkanal till Finland.

Enligt regeringens bedömning är det av stor vikt att det svensk-finska samarbetet upprätthålls. I samband med att Sveriges Television AB fått regeringens medgivande att starta satellitsändningar för det programutbud som i dag sänds till Finland kan ett byte av distributionsteknik ske. Även Yleisradio Oy avser att påbörja satellitsändningar från Finland till Sverige under år 1997. Med hänsyn till dessa satellitsändningar kan förutsättningarna för TV-utbytet komma att ändras. Regeringen gör dock bedömningen att systemet med rundradiosändningar av den finländska programkanalen över Storstockholmsområdet och tillhandahållande av programkanalen för kabeldistribution på ett antal orter i Sverige bör bibehållas tills vidare.

Regeringen föreslår att 25 540 000 kronor anvisas för år 1998. De medel som frigjordes genom minskningen av anslaget har använts för omprioriteringar inom kulturområdet. För år 1999 beräknas anslaget till 26 125 000 kronor och för år 2000 till 26 741 000 kronor.

I 4. Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete

1997	Anslag	1 510 ¹	Utgifts- prognos	669
1998	Förslag	1 010		
1999	Beräknat	1 041		
2000	Beräknat	1 071		

1. Beloppen anges i tusental kronor
Anslaget uppfördes på statsbudgeten 1997

Under anslaget anvisas medel för svensk medverkan i vissa europeiska utredningsprojekt och samarbete inom det Audiovisuella Eureka och det Europeiska Audiovisuella Observatoriet.

Avgiften år 1997 till Audiovisuella Eureka och det Europeiska Audiovisuella Observatoriet uppgår till sammanlagt 668 900 kronor.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Audiovisuella Eurekas insatser under år 1996 har koncentrerats till att stödja och initiera projekt inom områdena utbildning, utveckling och distribution av europeisk film, TV och video. Särskilda insatser har gjorts för att underlätta samarbete mellan de deltagande länderna som inte är medlemmar i EU och de som är medlemmar.

Det Europeiska Audiovisuella Observatoriet är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om den europeiska film-, TV- och videoindustrin. Institutet ger bl.a. ut en statistisk årsbok.

Slutsatser

Sverige kommer även i fortsättningen att följa utvecklingen på detta område med stort intresse. Avgifterna till Audiovisuella Eureka och det Europeiska Audiovisuella Observatoriet beräknas sammantaget under år 1998 uppgå till högst 1 miljon kronor var-

för anslaget föreslås minskas med 500 000 kronor. Medlen har använts för omprioriteringar inom kulturområdet.

Regeringen föreslår att 1 010 000 kronor anvisas för år 1998. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 1 041 000 kronor resp. 1 071 000 kronor.

Den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten år 1998

Riksdagen beslutade den 11 juni 1996 om de villkor och riktlinjer som skall gälla under tillståndsperioden den 1 januari 1997 – den 31 december 2001 för den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten (prop. 1995/96:161, bet. 1995/96:KrU12, rskr. 1995/96:297). Public service-företagen samt Radiotjänst i Kiruna AB skall under tillståndsperioden finansieras i huvudsak med TV-avgifter som riksdagen anvisar från rundradiorörelsens resultatkonto (rundradiokontot). Även Granskningsnämnden för radio och TV skall delvis finansieras med avgiftsmedel. Riksdagsbeslutet innebär att medelstillelningen till public service-företagen, liksom tidigare, skall värdesäkras med utgångspunkt i ett särskilt kompensationsindex. Dessutom skall statsmakternas besparingskrav på verksamheten kvarstå även under år 1998. I enlighet med riksdagens beslut år 1995 om besparing skall en minskning av anslagsnivån på 11 % fördelas jämnt över åren 1995 t.o.m. 1998.

Regeringen beslutade i december 1996 om sändningstillstånd för Sveriges Television AB och Sveriges Radio AB för perioden den 1 januari 1997 – den 31 december 2001 och för Sveriges Utbildningsradio AB under perioden den 1 januari 1997 – den 31 december 1998.

Regeringen har i maj 1997 lämnat en proposition till riksdagen om radio och TV under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred (prop. 1996/97:158). Regeringen bedömer att förslagen i propositionen inte kommer att leda till ökade kostnader för public service-företagen och därmed inte påverka medelstillelningen. Vidare har regeringen i maj 1997 lämnat en proposition till riksdagen om vissa förändringar i TV-avgiftssystemet (prop. 1996/97:165). Förslagen i propositionen bedöms inte påverka intäkterna från TV-avgiften. I propositionen föreslås bl.a. att ansvaret för förvaltning av avgiftsmedlen skall föras över från Sveriges Television till Radiotjänst i Kiruna AB.

Digital radio och TV

Våren 1995 beslutade riksdagen att digitala ljudradiosändningar skulle påbörjas i ett begränsat antal områden. För närvarande sker sändningar i fyra om-

råden: Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrbotten. I de olika regionerna skall såväl Sveriges Radio som privata programföretag ges möjlighet att delta. Sändningsverksamheten skall utvärderas när mottagare funnits tillgängliga en tid. Hittills har endast ett fåtal mottagare funnits tillgängliga. Enligt uppgifter från flera håll inom radiobranschen kommer digitala radiomottagare att erbjudas i detaljhandeln under 1998. På så sätt kommer introduktionen av den digitala ljudradion att kunna komma igång.

Riksdagen fattade den 9 april 1997 beslut med anledning av regeringens proposition om digitala TV-sändningar (prop. 1996/97:67 bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178). TV-sändningar med digital teknik skall införas i flera steg med möjlighet för regering och riksdag att successivt ta ställning till om och på vilket sätt verksamheten skall fortsätta. Sändningarna skall starta på ett begränsat antal orter. En särskild utredare har fått i uppdrag att förbereda sändningsverksamheten, föreslå sändningssorter och utforma en modell för olika programföretags samverkan i tekniska frågor (dir. 1997:19). De marksändande företagen skall beredas möjlighet att delta i verksamheten med digitala TV-sändningar. Regeringen avser att under hösten besluta om kriterierna för urvalet av de programföretag som kan ansöka om sändningstillstånd. Radio- och TV-verket kommer att ges i uppdrag att utlysa de aktuella sändningstillstånden. En kommitté med parlamentariskt inslag kommer att tillsättas för att medverka vid urvalet av de företag som skall delta i sändningarna, följa sändningsverksamheten och medverka vid en utvärdering. Sändningsverksamheten planeras kunna starta så snart det är praktiskt möjligt, när programföretag och andra intressenter har kommit överens om samarbetsformer kring olika tekniska lösningar.

Verksamheten år 1996

Sveriges Television

Sveriges Television AB:s (SVT) totala sändningstid uppgick år 1996 till 9 738 timmar. Sändningstiden har ökat med 36 % under perioden 1992 – 1996. Ökningen har främst skett i den egna produktionen där den regionala programverksamheten har byggts ut. Andelen reprisar har ökat med 62 % under samma period, främst vad gäller det egenproducerade materialet, bl.a. reprisering av faktaprogram på eftermiddagarna. Samtidigt har SVT minskat inköpen av visningsrätter utifrån. Andelen svenska program i rikssändningarna är ca 70 %. SVT har under perioden 1992 – 1996 förlagt allt mer av allmänproduktionen utanför Stockholm. Av allmänproduktionen sker 57 % i distrikten och 43 % i Stockholm. Program producerade av fristående producenter utgör ca 22 %, vilket är en ökning med 5 % jämfört med år

1995. Utomståendes medverkan i programproduktionen minskade något mellan åren 1995 och 1996, medan utläggningar och samproduktioner ökar.

Det av riksdagen beslutade besparingskravet på Sveriges Television (1995-1998) genomförs enligt plan. Vissa ökade personalkostnader har uppkommit år 1996 beroende på personalavveckling. Målet att minska antalet tillsvidareanställda med 450 tjänster har nu uppnåtts. Sveriges Television anser att målen för personalminskning bör vara möjliga att uppnå under år 1998. Den övergripande målsättningen för Sveriges Televisions planeringsarbete har varit att säkra att programverksamheten så långt möjligt skall vara intakt, kvantitativt och kvalitativt, trots besparingskravet på företaget.

SVT bedömer det angeläget att ett svenskt digitalt distributionssystem byggs ut så snart som möjligt. SVT ser det som nödvändigt att öka exponeringen och tillgängligheten av det programutbud som produceras inom public service-systemet. SVT har presenterat några olika programprojekt som kan bli aktuella i den digitala TV-miljön, bl.a. en repriskanal, en kulturkanal och en nyhets- och sportkanal.

Sveriges Radio

Sveriges Radio AB (SR) sände 2 295 timmar radio per vecka under år 1996, en minskning med 51 timmar jämfört med året innan. Repriser utgjorde 8 % av den totala sändningstiden. De olika programområdenas andel av den totala sändningstiden är stabil. Nyheter, aktualiteter och samhälle samt kultur utgör 43 % av det totala utbudet. Av allmänproduktionen sker 53 % utanför Stockholm. En ökning av denna andel planeras inom den innevarande tillståndsperioden. Resurserna för barn- och ungdomsprogram planeras att öka under år 1997. SR bedömer att andelen utomståendes medverkan kommer att minska något under år 1997. Detta beror på att SR:s resurser under år 1997 minskar genom det sätt företaget valt att göra de rationaliseringar på 11 % under åren 1995 – 1998 som riksdagen beslutat om. Ambitionen är att utomståendes medverkan skall öka under nuvarande tillståndsperiod.

Sveriges Radio har redovisat att de besparingar man ålagt innebär att programverksamheten försvagas. Sändningstiden minskade med ca 2 680 timmar under år 1996. Företaget har redovisat höga kostnader år 1996 för personalavveckling som en av åtgärderna för att klara besparingskravet. Sammanlagt skall personalen minskas med 236 tjänster fram till år 1998.

Inför år 1998 skall SR skapa ett ytterligare reformutrymme för förnyelse av programinnehållet, satsningar på kvalitet, digitala sändningar, nya kanaler (bl.a. en finsk digital kanal), metoder och ny produktionsteknik. SR kommer under tillståndsperioden fram till år 2001 att genomföra en medveten satsning

på digital radio, DAB (Digital Audio Broadcasting). SR anser att det är angeläget att det digitala distributionssystemet byggs ut till rikstäckande så snart det är möjligt.

Sveriges Utbildningsradio

Sveriges Utbildningsradio AB (UR) utnyttjar Sveriges Televisions och Sveriges Radios sändningsutrymme för att sända utbildningsprogram. UR har under år 1996 sänt 706 timmar i TV och 1813 timmar i radio. Förstasändningar utgör ca 33 %, resten utgörs av återutsändningar och repriser. Det totala antalet sändningstimmar har ökat under perioden 1993 – 1996. Av den totala sändningstiden används 75 % för sändningar på svenska språket. Sändningsvolymen för minoriteter utgör 7 % av totalt sänd tid i TV och 5 % i radio. Program för funktionshindrade har ökat under perioden 1993 – 1996 och utgör 10 % av den totala sändningstiden i TV. Den regionala utbyggnaden har lett till att hälften av UR:s material kommer att produceras regionalt fr.o.m. år 1997. Resurserna för utomståendes medverkan i programproduktionen har ökat från ca 20 miljoner kronor år 1995 till ca 23 miljoner kronor år 1996. UR bedriver också en omfattande IT-verksamhet med t.ex. utbildningsprogram på Internet och CD-rom. UR har redovisat att man önskar delta i det digitala marknätet för TV genom att bl.a. starta två nya TV-kanaler, dels en nationell digital utbildningskanal, dels en kanal – UR-Arena – som bl.a. skall sända från politiska arenor.

Radio Sweden

Radio Sweden är en enhet inom Sveriges Radio AB. Enligt sändningstillståndet för Sveriges Radio skall program för sändning till utlandet ge dels svenskar som befinner sig utomlands, dels utländsk publik möjlighet att få information om och upprätthålla kontakt med Sverige.

De dagliga programmen är som regel halvtimmeslånga och innehåller nyheter, fördjupningar, analyser och reportage. Under större delen av dygnet sänds programmen över kortvåg och mellanvåg. 24 timmar om dygnet sänds dessutom en specialkomponerad tablå via satellit över Europa samt delar av Afrika och Mellanöstern. Radio Sweden satsar på att utöka samarbetet med internationella radiostationer, bl.a. via satellitöverföringar av program och genom direkta samproduktioner.

Medelsberäkning för år 1998

Regeringens förslag om medelsanvisning till Sveriges Television, Sveriges Radio, Sveriges Utbildningsradio

och Radio Sweden tar sin utgångspunkt i de riktlinjer som beslutades av riksdagen i juni 1996 i samband med behandlingen av public service-propositionen. För år 1997 tilldelades de tre public service-företagen totalt 4 774 miljoner kronor (i 1994 års prisläge enligt kompensationsindex). Det senast kända kompensationsindex gäller år 1996 varför medelstillelningen för år 1998 skall ske i 1996 års prisläge. Med en uppräknig av 1997 års medelstillelning med SR-index för år 1995 (3,67 %) och år 1996 (3,14 %) samt med den kvarvarande besparingen på 151 miljoner kronor (i 1992 års prisläge enligt kompensationsindex) blir den totala medelstillelningen för år 1998 4 934,3 miljoner kronor (i 1996 års prisläge enligt kompensationsindex).

Fördelningsnyckeln mellan Sveriges Television, Sveriges Radio och Sveriges Utbildningsradio ändrades senast genom riksdagens beslut om medelstillelning för den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten för år 1997. Den bör behållas oförändrad för år 1998. Programföretagen bör även i fortsättningen i samförstånd kunna justera fördelningsnyckeln om bolagen exempelvis kommer överens om att omfördela ansvaret för vissa gemensamma funktioner.

Enligt fördelningsnyckeln kommer de samlade medlen för år 1998 att fördelas med 2 988,7 miljoner kronor (60,57 %) till Sveriges Television, 1 710,7 miljoner kronor (34,67 %) till Sveriges Radio och 234,9 miljoner kronor (4,76 %) till Sveriges Utbildningsradio.

Regeringen har vidare beslutat att betala ut de särskilda medel för digitala sändningar som riksdagen fattade beslut om den 9 april 1997 (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178). Utbetalningarna skall enligt riksdagens beslut avse engångsbelopp på högst 100 miljoner kronor år 1997 och högst 100 miljoner kronor år 1998, förutsatt att resultatutvecklingen på rundradiokontot medger det. Regeringen har beslutat om en tilldelning för år 1997 på 100 miljoner kronor till public service-företagen enligt gällande fördelningsnyckel.

I enlighet med riksdagens beslut om riktlinjer för public service-verksamheten skall även Radio Swedens medelstillelning i fortsättningen räknas upp med kompensationsindex. Dessutom gäller samma besparingskrav på 11 % för Radio Sweden. Detta innebär att 37,6 miljoner kronor (i 1996 års prisläge enligt kompensationsindex) skall tilldelas Radio Sweden för år 1998.

Granskningsnämnden för radio och TV skall enligt riksdagens beslut om riktlinjer för public service-verksamheten, liksom nu, delvis finansieras med medel från rundradiokontot och delvis över statsbudgeten. Granskningsnämnden skall tilldelas 6 564 000 kronor för år 1998 (utgiftsområde 1, anslaget E 5), varav 4 464 000 kronor skall anvisas från rundradiokontot.

TV-avgiften och rundradiokontot

Den faktor som är avgörande för behållningen på rundradiokontot är utvecklingen av det särskilda kompensationsindexet för public service-företagen. Därutöver påverkas intäkterna på kontot av utvecklingen av antalet TV-avgiftsbetalare samt storleken på TV-avgiften. Det är viktigt att rundradiokontots balanserade resultat upprätthålls positivt för att medelstillelningen till public service-företagen skall säkras på lång sikt.

Antalet registrerade TV-avgifter hos Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) uppgick år 1996 till i genomsnitt 3 366 000. Betalningseffektiviteten definierad som det totala antalet inbetalningar i förhållande till fakturerade TV-avgifter har under perioden 1992 – 1996 legat relativt stabilt på ca 98 %. Rundradiorörelsens resultat för år 1996 uppgår till 44,9 miljoner kronor, vilket är en förbättring med 116,4 miljoner kronor jämfört med år 1995. Det positiva resultatet innebär att det ackumulerade resultatet på rundradiokontot uppgår till 257,5 miljoner kronor.

Vid beräkningarna har regeringen utgått från att kompensationsindex under år 1997 inte kommer att öka med mer än 4 % och att antalet avgiftsbetalare blir oförändrat drygt 3,3 miljoner. Teracom AB skall i enlighet med 1992 års riksdagsbeslut tillföra rundradiokontot 213,6 miljoner kronor (i 1992 års prisläge) t.o.m. mars månad år 2000. Vid denna tidpunkt faller en viktig intäkt bort från rundradiokontot, vilket kommer att tas med i beräkningarna de närmast kommande åren.

För närvarande är TV-avgiften 1 536 kronor per år eller 384 kronor per tremånadersperiod. Sveriges Television, som förvaltar rundradiomedlen gemensamt för de tre bolagen, har i mars 1997 lämnat årsredovisning för rundradiorörelsen med förslag på TV-avgiftshöjning baserat på utvecklingen av index. Under år 1997 har emellertid kompensationsindex ökat, främst beroende på löneökningar inom SAF/PTK-området. För att kunna upprätthålla ett jämnt resultat på rundradiokontot under hela tillståndsperioden föreslår regeringen att TV-avgiften höjs med 36 kronor till 1 572 kronor per helår fr.o.m. den 1 januari 1998. Regeringens förslag om TV-avgift förutsätter en ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift. Förslag till lag om sådan ändring redovisas under avsnitt 2 Lagtext. Den föreslagna höjningen av TV-avgiften är av sådant slag att regeringen inte ansett det nödvändigt att, utöver kontakter med Sveriges Television, inhämta ytterligare upplysningar och yttranden i ärendet. Lagförslaget berör i och för sig ett sådant ämne som avses i 8 kap. 18 § andra stycket regeringsformen. Eftersom det endast är fråga om en ändring av beloppets storlek anser regeringen att lagändringen är av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande inte behöver inhämtas.

13 J Forskning

13.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar statens stöd till forskning inom kulturområdet. Medlen beräknas under två anslag: Forsknings- och utvecklingsfrågor inom kulturområdet samt Forskning och dokumentation om medieutvecklingen.

Forskningsverksamheten inom kulturområdet syftar till att stärka och utveckla verksamheterna inom området.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
52,2	38,0	42,7	37,8	38,8	39,8

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Forskningens inriktning har legat fast under budgetåret.

Större förändringar

Inga större förändringar har genomförts.

Prioriteringar för 1998

Inriktningen på forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet har nyligen behandlats i propositionen om forskning och samhälle (prop. 1996/97:5, bet. 1996/97:UbU03, rskr. 1996/97:99). Gränsdragningen mellan forskning och myndigheternas andra verksamheter skall förtydligas. De nya kunskaper som forskningen leder till skall föras ut till sektorn och till allmänheten. Regeringen har våren 1997 givit Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) i uppdrag att, i samverkan med berörda myndigheter och institutioner, utreda och föreslå åtgärder för uppbyggnad och utveckling av sektorsforskningen inom kulturområdet. I avvaktan på redovisningen av uppdraget ligger den inriktning

som fastslogs i propositionen om forskning och samhälle fast.

13.2 Resultatbedömning och slutsatser

Statens insatser på området

Medlen har fördelats till projekt som främjar den långsiktiga kunskapsuppbyggnaden inom området och som är relevanta för myndigheternas ansvarsområden.

I rapporten Massmedieforskning och samhälle: Överväganden och förslag föreslås en fond för sektoriell massmedieforskning, administrerad av Forskningsrådsnämnden (FRN) och finansierad genom statliga medel. Branschen föreslås bidra med medel till enskilda forskningsprojekt. Regeringen anser att denna forskningsinsats skulle fylla en viktig funktion för kunskapen kring mediernas roll och villkor i samhället. Flera remissinstanser, däribland FRN, har emellertid framfört invändningar mot den föreslagna finansieringen. Regeringen anser, mot bakgrund av remissutfallet, att ställning inte kan tas till förslaget förrän det utvärderats närmare.

Rapporten innehåller även ett förslag om att ge Nordicom-Sverige (Nordicom) ett statligt bidrag för att utveckla databaser för dokumentation av medieutvecklingen. Nordicom har påbörjat ett sådant arbete när det gäller ägandet av svenska massmedier, tillsammans med Rådet för mångfald inom massmedierna (dir. 1995:13). Rådet avser att i sitt huvudbetänkande bl.a. redovisa den fortsatta hanteringen av ägarregistret. Regeringen avser återkomma till förslaget när rådet har avgett sitt betänkande.

Effekter av statliga insatser

Forskningen har återförts till verksamheterna och spritts vidare på ett flertal sätt. Någon ökad rörlighet för forskare redovisas inte. Ett flertal myndigheter ingår på olika sätt i internationellt samarbete.

Museiforskning som normalt inte får stöd av forskningsråden har kunnat genomföras.

Slutsatser

Någon bedömning av kvaliteten på forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet görs inte annat än i undantagsfall men i förekommande fall har den befunnits vara av hög kvalitet.

Även om det är svårt att utifrån tillgänglig information bedöma resultatet av den forskningsverksamhet som ägt rum inom kulturområdet bedömer regeringen att anslagen är värdefulla för kunskapen kring och utvecklingen av kulturområdets verksamhet. Forskningsverksamheten möjliggör uppbyggnad och spridning av kunskap inom kultur- och medieområdet. Forskningsinformationen och de tvärsektorriella forskningsinsatserna kan dock förbättras, liksom myndigheternas återrapportering av forskningens resultat. Sammantaget leder regeringens bedömning till slutsatsen att insatserna på området varit ändamålsenliga och därför bör förbli i huvudsak oförändrade i avvaktan på HSFR:s förslag till uppbyggnad och utveckling av sektorsforskningen inom kulturområdet.

13.3 Anslag

J 1. Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

1995/96	Utgift	51 272	¹ Anslags-sparande	10 314
Därav 1996	Utgift	37 400		
1997	Anslag	37 131	Utgifts-prognos	41 897
1998	Förslag	36 938		
1999	Beräknat	37 907		
2000	Beräknat	38 904		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget anvisas medel för verksamhetsforskning och utvecklingsarbete inom kultursektorn. Medlen utnyttjas för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas (Statens kulturråd fördelar medel till Statens historiska museum, Statens konstmuseer, Naturhistoriska riksmuseet, Folkens museum - etnografiska och Stiftelsen Nordiska museet), Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och

folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare belastas anslaget med del av kostnaderna för grundforskning vid Naturhistoriska riksmuseet.

En jämförelse mellan budget och utfall år 1995/96 visar ett anslagssparande på 10 314 000 kronor. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar på ett anslagssparande på 5 548 000 kronor. Delar av beloppet är in-tecknat och avser beslutade men ej utbetalade bidrag till fleråriga projekt. Anslagssparandet förklaras även av att i vissa projekt ligger tyngdpunkten i bearbetningen i projektets slutfas.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Den väsentligaste insatsen för att stimulera informations-spridningen om Kulturrådets forsknings- och utvecklingsverksamhet har varit rådets bidrag till uppbyggnaden av ett dokumentations- och informationscentrum för kulturpolitisk forskning vid Centrum för kulturpolitisk forskning och debatt. Centrumet är knutet till Institutionen Bibliotekshögskolan, Högskolan i Borås.

Kulturbarometrarna, där Kulturrådet regelbundet följer svenskarnas kulturvanor, utgör en allmän bas-resurs. Dessa har haft stor betydelse för möjligheterna att utvärdera svensk kulturpolitik. De har också väckt stort intresse utomlands och kan sannolikt underlätta strävandena mot en mer jämförbar kulturstatistik på europeisk nivå.

Två nya forskningsprogram om konstnärernas och konstnärskapets villkor samt kultursponsringen ur kulturinstitutionernas och kulturutövarnas perspektiv har under budgetåret 1995/96 initierats eller fått bidrag.

Ansvarsmuseernas forsknings- och utvecklingsinriktning har varit föremålsrelaterad forskning, internationella samarbetsprojekt och bevarandefrågor.

Riksarkivets forskningsprogram är inriktat på att utveckla en nationell arkivdatabas, arkiv och modern informationsteknik och på arkivvetenskaplig forskning. Riksarkivet delfinansierar bl.a. en adjungerad professur i arkivvetenskap vid Stockholms universitet. Ett internationellt forskarutbyte pågår och t.ex. är forskningen kring papperskonservering efterfrågad.

Riksantikvarieämbetets forskning har varit inriktad på kulturlandskapets innehåll och förändring och på antikvarisk-teknisk kunskapsuppbyggnad. Resurser har även använts för utveckling av myndighetens kunskapsbaser. Nya former för samverkan med universiteten har utvecklats. Flera sedan länge pågående forskningsprojekt har avrapporterats under budgetåret.

Naturhistoriska riksmuseet har bedrivit en omfattande grundforskningsverksamhet av hög kvalitet som används t.ex. av den regionala och nationella naturvårdsplaneringen och som har betydelse för miljöpolitiken. Det internationella engagemanget är betydande, vilket bl.a. avspeglas i att antalet gästforskare ökat och att hälften av besökarna till museets web-sidor är från andra länder.

Språk- och folkminnesinstitutets resurser används till utveckling av myndighetens kunskapsbaser.

För år 1998 minskas anslaget med 1 miljon kronor. Medlen har använts för omprioriteringar inom kulturområdet.

Slutsatser

Mot bakgrund av tillgänglig information drar regeringen slutsatsen att det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivits är av betydelse för området.

Regeringen föreslår att för budgetåret 1998 anvisas 36 938 000 kronor. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 37 907 000 kronor och för budgetåret 2000 till 38 904 000 kronor.

J 2. Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

1995/96	Utgift	900	¹	
Därav 1996	Utgift	600		
1997	Anslag	820	Utgifts- prognos	820
1998	Förslag	834		
1999	Beräknat	852		
2000	Beräknat	871		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Under anslaget redovisas medel för stöd till Nordicom-Sverige (Nordicom) vid Göteborgs universitet för information om forskningsresultat och för att utarbeta mediestatistik m.m.

För år 1997 gavs Nordicom i uppgift att fortsatt svara för genomförandet av arbetet med den årliga räckviddsundersökningen av de svenska medievarorna och publiceringen av undersökningen i rapporten Mediebarometern.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Nordicom har under år 1996 bl.a. arbetat med utarbetande av mediestatistik, fungerat som en informationscentral, publicerat den statistiska översikten MedieSverige, genomfört fältarbetet med Mediebarometern och i övrigt bedrivit kunskaps- och erfarenhetsutbyte med såväl nordiska som europeiska och internationella producenter av kultur- och mediestatistik.

Nordicom har i olika sammanhang arbetat med att systematisera information om medieäggande i Sverige. År 1996 upprättade Nordicom i samarbete med Rådet för mångfald inom massmedierna ett register över medieägare för att möjliggöra studier av t.ex. mediekoncentration.

Slutsatser

Regeringen bedömer att Nordicoms bidrag till forskning och dokumentation om medieutvecklingen i allt väsentligt används på ett effektivt sätt. Såväl Nordicoms dokumentations- och publiceringsverksamhet som dess löpande informationsservice bidrar på ett ändamålsenligt sätt till att sprida information och kunskap om utvecklingen på medieområdet till olika brukargrupper utifrån deras särskilda behov.

Regeringen föreslår att 834 000 kronor anvisas för budgetåret 1998 till anslaget Forskning och dokumentation om medieutvecklingen. För budgetåret 1999 beräknas anslaget till 852 000 kronor och för budgetåret 2000 till 871 000 kronor. Beräkningarna utgår från oförändrad verksamhet.

14 K Trossamfund

14.1 Omfattning/ändamål

Verksamhetsområdet omfattar statligt stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan. Huvuddelen av stödet fördelas av myndigheten Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund (SST). Vidare betalas efter särskilda beslut av regeringen bidrag till de danska, norska och isländska församlingarna i Sverige samt till ekumenisk verksamhet, kyrklig beredskap och restaurering av äldre domkyrkor.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
91,2	44,4	57,6	55,7	56,8	58,0

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Totalt har de trossamfund som erhåller stöd från staten ökat antalet betjäna personer, från 845 050 personer den 31 december 1993 till 865 504 personer den 31 december 1995. Stödet får anses ha medverkat till en gynnsam utveckling för trossamfunden, i synnerhet för de samfund som består av och betjänar invandrare.

Större förändringar

Stödet till trossamfunden har utretts som en del av reformen att ändra relationerna mellan staten och Svenska kyrkan. Det har inte skett några stora förändringar inom verksamhetsområdet som sådant under budgetåret.

Prioriteringar inför 1998

I avvaktan på utfallet av stat-kyrkaarbetet har inga större förändringar gjorts av prioriteringarna inom området.

14.2 Resultatbedömning och slutsatser

Något övergripande ändamål för det statliga stödet till trossamfund har inte fastställts. När stödet infördes år 1971 uttalade Kulturutskottet (prop. 1971:1, bet. 1971:KrU15, rskr.1971:207) att syftet med bidraget borde vara att öka förutsättningarna för ekonomiskt svaga församlingar att hålla lokaler samt erbjuda religiös service i form av gudstjänst, själavård och liknande.

Tillståndet och utvecklingen inom verksamhetsområdet

Det antal personer som betjänas av de trossamfund som får del av det statliga stödet har ökat avsevärt under de senaste åren. Det gäller i hög grad de samfund som betjänar invandrare. För dessa samfund är stödet av särskild betydelse eftersom de invandrare som betjänas ofta vistats kort tid i Sverige och har begränsade ekonomiska möjligheter att själva bidra till verksamheten. Vidare behöver samfunden bygga ut verksamheten och de institutioner som fordras för den. Stödet är också viktigt med hänsyn till trossamfundens verksamhet för att motverka främlingsfientlighet och rasism.

Statens insatser inom området

Med anledning av principbeslutet om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan (prop. 1995/96:80, bet. 1995/96:KU12, rskr. 1995/96:84) har bl.a. det statliga stödet till samfunden utretts. I betänkandet Stöd, skatter och finansiering (SOU 1997:45) föreslår Utredningen om kyrkans personal och om samfundsstöd att stödet till trossamfunden skall finnas kvar. Förslaget är för närvarande under remissbehandling.

Utöver det stöd som förmedlas inom utgiftsområdet lämnar staten stöd genom finansieringen av den bibelöversättning som för närvarande genomförs av Bibelkommissionen som en statlig utredning. Staten bidrar i nuläget med hälften av kostnaderna (utgiftsområde 1) och kyrkofonden med den andra hälften. Både från en allmänskulturell och en religiös utgångspunkt är översättningen av stor betydelse. Regeringen fäster därför stor vikt vid att översättningen enligt kommissionens direktiv skall vara färdig i så god tid att en ny samlad utgåva av bibeln i olika upplagor skall kunna bli allmänt tillgänglig och tas i bruk första söndagen i advent 1999.

Slutsatser

Regeringen bedömer att stödet till trossamfunden i allt väsentligt fyller det syfte som riksdagen angav när det infördes.

14.3 Anslag

K 1. Stöd till trossamfund

1995/96	Utgift	91 185	¹ Reservering	277
Därav 1996	Utgift	44 400		
1997	Anslag	57 300	Utgifts- prognos	57 577
1998	Förslag	55 700		
1999	Beräknat	56 826		
2000	Beräknat	57 976		

1. Beloppen anges i tusental kronor.

Huvuddelen av anslaget fördelas av Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund enligt förordningen (1989:271) om statsbidrag till andra trossamfund än Svenska kyrkan. Bidrag kan beviljas för religiös verksamhet (verksamhetsbidrag), lokaler till religiös verksamhet (lokalbidrag) och teologiska seminarier m.m. (utbildningsbidrag). Efter beslut av regeringen betalas även bidrag till de danska, norska och isländska församlingarna i Sverige samt till ekumenisk verksamhet, kyrklig beredskap och restaurering av äldre domkyrkor m.m. ur anslaget.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Under budgetåren 1992/93 – 1994/95 anvisades av arbetsmarknadsskäl sammanlagt 80 miljoner kronor extra till lokaler åt trossamfund. En stor del av sam-

fundens byggprojekt kunde tidigareläggas genom anslagen, som fått god sysselsättningseffekt. Regeringen har bedömt att detta minskat behovet av stöd, varför besparingar på anslaget föreslagits med sammanlagt 3,5 miljoner kronor för budgetåret 1997 och med 1 miljon kronor för budgetåret 1998. Riksdagen har godkänt inriktningen på besparingarna.

Samtidigt som anslaget har minskat under den senaste treårsperioden har det antal personer som trossamfunden betjänar ökat. Detta har medfört en minskning av anslaget per betjänad person under treårsperioden med 21 %, från 78 kronor per person budgetåret 1994/95 till ca 62 kronor per betjänad person år 1997. Eftersom besparingarna inom anslaget i första hand skett på anslagsposten för lokalbidrag har minskningen av medel för verksamhetsbidrag och utbildningsbidrag under samma period dock varit mera begränsad.

Anslaget till lokalbidrag har under den senaste treårsperioden minskat från 12 miljoner kronor budgetåret 1994/95 till 2,5 miljoner kronor år 1997. Tar man hänsyn till de medel som av arbetsmarknadsskäl ställts till Samarbetsnämndens förfogande har dock det genomsnittliga årliga beloppet för lokalbidrag under perioden fr.o.m. 1992/93 t.o.m. 1997 uppgått till 25,5 miljoner kronor. Detta är en avsevärt högre nivå än som gällde tidigare. Denna högre nivå bör ha gjort det möjligt för samfunden att tillgodose sina mest trängande lokalbehov.

Utöver tidigare nämnd besparing på anslaget med 1 miljon kronor för år 1998 görs ytterligare en besparing med 600 000 kronor.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

De av Samarbetsnämnden utsedda revisorerna har inte haft några anmärkningar mot årsredovisningen, räkenskaperna eller förvaltningen.

Slutsatser

Regeringen bedömer att de särskilda medel som av sysselsättningsskäl ställts till förfogande har medfört att samfundens mest akuta lokalbehov har kunnat täckas. Nuvarande behov bedöms kunna tillgodoses inom föreslaget anslag för år 1998.

I avvaktan på resultatet av det pågående statkyrkaarbetet beräknas reallt oförändrat anslag för åren 1999 och 2000.

15 L Folkbildning

15.1 Omfattning/ändamål

Inom verksamhetsområdet folkbildning ges bidrag till Folkbildningsrådet att fördelas på studieförbund och folkhögskolor, bidrag till Statens institut för särskilt utbildningsstöd för att möjliggöra för elever med funktionshinder att studera vid folkhögskolor samt bidrag till Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet för teckenspråksutbildning, teckenspråkstolkutbildning och teckenspråkslärarutbildning vid folkhögskolor samt för kontakttolkutbildning vid folkhögskolor och studieförbund. Bidrag utgår även till Nordiska folkhögskolan i Genève samt för stöd till uppökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
3 801,7	2 543,5	2 434,6	2 497,2	2 547,2	2 598,3

15.2 Resultatbedömning och slutsatser

Enligt regeringens bedömning är resultatet sammanfattningsvis att den verksamhet som Folkbildningsrådet, Statens institut för särskilt utbildningsstöd och Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet ansvarar för har genomförts enligt regeringens prioriteringar. Regeringen redovisar denna bedömning under respektive anslag.

Den statliga utvärderingen av folkbildningen

Utredningen för statlig utvärdering av folkbildningen (SUFO 96) har i november månad 1996 avlämnat sitt slutbetänkande Folkbildningen – en utvärdering (SOU 1996:159). Slutbetänkandet remissbehandlas för närvarande. Remisstiden utgår den 1 oktober 1997. Den långa remisstiden har skapat förutsättningar för en bred debatt om folkbildningen och statens roll i förhållande till folkbildningen. Studieförbund och folkhögskolor har i samband med remissarbetet även uppmanats att ge betänkandet en egen omfattande intern behandling för att kunna ge underlag för folkbildningens egna åtgärder utifrån de resultat som utvärderingen kommit fram till.

Utifrån den statliga utvärderingen, remissbehandlingen därav och inte minst den breda debatt som bedrivits inom folkbildningsorganisationerna under remisstiden avser regeringen att återkomma till riksdagen i frågan.

Folkbildningens roll i kunskapslyftet

Folkbildningen har en viktig roll i den femåriga vuxenutbildningssatsningen. Målgruppen för kunskapslyftet är i första hand vuxna arbetslösa som helt eller delvis saknar treårig gymnasiekompetens, men också anställda som helt eller delvis saknar denna kompetens skall kunna delta. Såväl studieförbund som folkhögskolor har långvarig och omfattande erfarenhet av att rekrytera studieovana vuxna och av en pedagogik som utgår från vuxnas egna erfarenheter och kunskaper.

Inom ramen för kunskapslyftet har 10 000 platser per år avsatts direkt till folkhögskolorna att fördelas via Folkbildningsrådet.

Kommunerna har ansvaret för huvuddelen av kunskapslyftet, med undantag för den satsning som görs på folkhögskolan och i kvalificerad yrkesutbildning. Kommunernas ansvar innebär att inventera målgruppens utbildningsbehov, organisera rekrytering och vägledning samt se till att efterfrågad utbildning anordnas. Genom att ta vara på skilda ut-

bildningsanordnares, t.ex. studieförbund eller folkhögskolor, olika arbetssätt och erfarenheter ökar kommunernas möjligheter att erbjuda utbildning som svarar mot den enskildes önskemål, behov och förutsättningar.

När kommuner anlitar andra utbildningsanordnare måste det ske i form av upphandling. I sina förfrågningsunderlag kan kommunerna beskriva de pedagogiska, metodiska och organisatoriska krav man ställer. Inkomna anbud skall då bedömas utifrån såväl sina innehållsmässiga kvalitéer som begärt pris.

Såväl studieförbund som folkhögskolor kan på så sätt, på uppdrag av kommuner, genomföra kommunal vuxenutbildning med en inriktning och uppläggning som bygger på folkbildningens arbetssätt. Inom ramen för kunskapslyftet kan kommuner dessutom upphandla folkhögskolekurser. Folkhögskolan kan därmed få möjlighet att genomföra folkhögskolekurser utöver de 10 000 platser som fördelats av Folkbildningsrådet.

En stor utmaning för kunskapslyftet är att nå de grupper som inte tidigare självmant sökt sig till vuxenutbildning. Uppsökande verksamhet, vägledning, orienteringskurser eller prova-på-kurser har stor betydelse. Både studieförbund och folkhögskolor har viktiga uppgifter, när det gäller att minska tröskeln för studieovana.

Kunskapslyftet innebär en kraftig volymökning av vuxenutbildningen men också en förnyelse av vuxenutbildningen såväl pedagogiskt, organisatoriskt som innehållsmässigt.

Den delegation regeringen tillsatt för att leda arbetet med kunskapslyftet kommer att nära följa verksamheten i direkt dialog med kommunerna fram till dess Skolverket tar över ansvaret den 1 juli 1998. Intrycket hittills är att en stor del av kommunerna är mycket intresserade av att anlita folkbildningen. Det gäller särskilt för orienteringskurser för grupper av studieovana som behöver få känna sig för innan de är beredda att välja inriktning och göra upp sin handlingsplan eller studieplan. En av de frågor som kommer att ges särskild uppmärksamhet i delegationens kontakter med kommunerna är folkbildningens roll i kunskapslyftet.

Uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor

Riksdagen har för budgetåret 1997 under anslaget Bidrag till folkbildningen anvisat 40 miljoner kronor för bidrag till uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor. För riksdagens information vill regeringen meddela att regeringen genom beslut den 30 januari 1997 fördelat dessa medel enligt följande.

Landsorganisationen i Sverige	27 403 000 kr
Tjänstemännens Centralorganisation	9 362 000 kr
Sveriges Akademikers Centralorganisation	1 276 000 kr
Lantbrukarnas riksförbund	1 723 000 kr
Sveriges fiskares riksförbund	236 000 kr

10 miljoner kronor har därvid fördelats efter medlemsantal i organisationen, 29 miljoner kronor har fördelats efter antalet korttidsutbildade medlemmar i organisationen och slutligen har varje organisation fått ett grundbelopp på 200 000 kronor. Företagarnas Riksorganisation har anmält att den ej önskat ta del av stödet.

Varje organisation har inkommit med en plan för utbildningen under mars månad 1997. Organisationerna skall senast den 16 mars 1998 redovisa genomförd verksamhet i en rapport till Utbildningsdepartementet.

Bidraget skall bl.a. avse insatser i organisationerna för att stimulera och utveckla uppsökande verksamhet så att intresset för studier och utbildning kan breddas, i första hand för de i kunskapslyftet prioriterade grupperna. Verksamheten är således ett viktigt bidrag till kunskapslyftet.

Regeringen har under anslaget Bidrag till folkbildningen beräknat ett oförändrat bidrag på 40 miljoner kronor.

Försöksverksamhet inom folkbildningen

Under budgetåret 1997 har regeringen ur anslaget Bidrag till folkbildningen fördelat ca 10 miljoner kronor till fortsatt försöksverksamhet med distansutbildning vid folkhögskolor och studieförbund. Försöksverksamheten bedrivs som ett led i Distansutbildningskommitténs (DUKOM) arbete. DUKOM kommer i maj månad 1998 att lämna sitt slutbetänkande. Regeringen anser det vara naturligt att medel motsvarande denna resurs, 10 miljoner kronor, även för budgetåret 1998 får användas för försöksverksamhet inom folkbildningen. Regeringen avser att ge Folkbildningsrådet i uppdrag att fördela medlen.

15.3 Anslag

L 1. Bidrag till folkbildningen

1995/96	Utgift	3 700 522	¹	
Därav 1996	Utgift	2 467 844		
1997	Anslag	2 357 533	Utgifts- prognos	2 357 533
1998	Förslag	2 418 014		
1999	Beräknat	2 466 374		
2000	Beräknat	2 515 701		

1. Beloppen anges i tusental kr

Statsbidrag utbetalas till Folkbildningsrådet, som ett samlat finansiellt stöd till folkbildning. Enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen lämnar Folkbildningsrådet statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet beslutar vilka som skall tilldelas statsbidrag och fördelar tillgängliga medel till dem.

Syftet med statsbidrag till folkbildningen är att stödja en verksamhet som gör det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa ett engagemang att delta i samhällsutvecklingen.

Verksamheter som syftar till att utjämna utbildningsklyftor och höja utbildningsnivån i samhället skall prioriteras liksom verksamheter som anordnas för utbildningsmässigt, socialt eller kulturellt eftersatta grupper.

Från detta anslag utbetalas även bidrag till föreningen Nordisk Folkhögskola i Genève.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Folkbildningsrådet har lämnat en årsredovisning för verksamheten under budgetåret 1995/96. Av denna framgår bl.a. följande.

Folkbildningsrådet har under verksamhetsåret 1995/96 fördelat de 3 671 767 000 kronor i statsbidrag som stått till förfogande enligt följande:

Studieförbunden totalt 1 815 836 200 kronor eller 49,4 %,

Folkhögskolorna totalt 1 835 530 800 kronor eller 50,0 %,

Folkbildningsrådet, för administration och information samt FoU-verksamhet totalt, 20 400 000 kronor eller 0,6 %.

Antalet studietimmar inom studieförbundens cirkelverksamhet under budgetåret 1995/96 uppgick till ca 18 miljoner studietimmar för hela 18-månadersperioden. För 12-månadersperioden den 1 juli 1995 – den 30 juni 1996 var motsvarande antal studietimmar ca 12 miljoner, vilket innebär en minskning med knappt 2 % jämfört med budgetåret 1994/95.

Hela denna minskning är relaterad till den kraftigt ökade verksamhet för arbetslösa för vilken folkbildningen tilldelats särskilda resurser. Andelen kvinnor bland deltagarna utgjorde ca 58 % vilket innebär samma andel som 1994/95. Andelen invandrare och handikappade som deltagit i studiecirklar som tillkommit till följd av särskilt riktade insatser utgjorde ca 7 % respektive drygt 8 % av det totala antalet deltagare. Detta innebär att gruppen invandrare ökade något jämfört med budgetåret 1994/95. Studierna inom området beteendevetenskap och humaniora svarade för drygt 7 % och området samhällsvetenskap och information för ca 18 %. Matematik och naturvetenskap svarade för ca 6 % och det estetiska området för ca 48 %. Språkområdet svarade för ca 9 % och de övriga ämnenas andel var ca 12 %. Detta innebär endast små förändringar mellan de olika områdena jämfört med budgetåret 1994/95.

Antalet genomförda kulturprogram ökade med drygt 5 % och antalet arrangemang i form av övrig folkbildningsverksamhet med ca 6 %.

Folkbildningsrådet konstaterar att studieförbunden genom organisatoriska förändringar och omfattande rationaliseringar kunnat omdisponera sina resurser för att behålla folkbildningsaktiviteterna i en fortsatt hög omfattning trots att de offentliga bidragen minskat.

Vad gäller folkhögskolans långa och korta kurser har verksamheten haft ungefär samma omfattning som under budgetåret 1994/95. Mätt i deltagarveckor svarade de långa kurserna för ca 85 % och de korta kurserna för ca 15 %.

Antalet studerande i folkhögskolans långa kurser var under hela 18-månadersperioden budgetåret 1995/96 totalt ca 42 000 och i korta kurser ca 229 000. Under 12-månadersperioden den 1 juli 1995 – den 30 juni 1996 deltog ca 23 100 i de långa kurserna och ca 157 300 i de korta kurserna.

De allmänna behörighetsgivande kurserna (1-3 år långa) svarade för drygt 53 % av verksamheten och de yrkesinriktade kurserna (i regel 1-2 år långa) för ca 12 %. De estetiska kurserna svarade för ca 13 %, övriga kurser för ca 12 % och de korta kurserna för ca 10 %. Förändringarna jämfört med budgetåret 1994/95 är små.

Andelen kvinnor i de långa kurserna var ca 62 % och i de korta kurserna 58 %. Invandrarnas andel i de långa kurserna utgjorde ca 13 %. Deltagare med funktionsnedsättningar och övriga handikapp utgjorde ca 22 % av samtliga deltagare i de långa kurserna. Motsvarande andel i de korta kurserna var ca 8 %. I samtliga fall var andelen oförändrad jämfört med budgetåret 1994/95.

Vad gäller folkhögskolans verksamhet med särskilda insatser för arbetslösa under budgetåret 1995/96 konstaterar Folkbildningsrådet att den i ett 12-månaders perspektiv uppvisat i stort sett samma siffror som budgetåret 1994/95 vad gäller volym, deltagare och innehåll. För hela 18-månadersperioden

har getts 1 707 kurser, antalet deltagarveckor har varit 505 651 och antalet deltagare 23 836, varav 62 % kvinnor. Andelen invandrare har utgjort ca 21 %. Rådet gör den bedömningen att volym- och innehållsmålen för verksamheten väl har uppfyllts.

Under anslaget har 30 miljoner kronor anvisats för försöksverksamhet med distansutbildning vid folkhögskola eller studieförbund under budgetåret 1995/96. Regeringen har genom beslut den 9 maj och den 5 september 1996, efter förslag från Distansutbildningskommittén, fördelat dessa medel till försöksverksamhet med distansutbildning vid folkhögskola eller studieförbund påbörjade under budgetåret 1995/96.

Under anslaget har 10 miljoner kronor anvisats för motsvarande verksamhet under budgetåret 1997. Regeringen har genom beslut den 4 september 1997 fördelat dessa medel till projekt som påbörjats under budgetåret 1995/96 och som Distansutbildningskommittén, efter yttrande av Folkbildningsrådet, ansett vara särskilt värdefullt att kunna få fullfölja sin verksamhet.

Slutsatser

Enligt regeringens mening har folkhögskolorna och studieförbunden bedrivit en verksamhet som väl uppfyller de syften som regeringen ställt upp för statsbidrag till folkbildningen under budgetåret 1995/96. Motsvarande gäller för de särskilda resurser som anvisats av arbetsmarknadspolitiska skäl.

För de 10 000 folkhögskoleplatserna ingående i kunskapslyftet beräknar regeringen en kostnad på 375 852 000 kronor.

För fortsatt stöd till uppsökande verksamhet och utbildning i samhällsfrågor beräknar regeringen en kostnad på 40 000 000 kronor.

Till föreningen Nordisk folkhögskola i Genève föreslås ett anslag på 315 000 kronor.

För försöksverksamhet inom folkhögskolor och studieförbund beräknar regeringen en kostnad på 10 000 000 kronor.

Det totala medelsbehovet under anslaget för budgetåret 1998 blir därmed 2 418 014 000 kronor (inkl. pris- och löneomräkning).

L 2. Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

1995/96	Utgift	89 926	¹
Därav 1996	Utgift	66 159	
1997	Anslag	68 416	Utgifts- prognos
1998	Förslag	70 325	
1999	Beräknat	71 851	
2000	Beräknat	73 411	

1. Beloppen anges i tusental kr

Från anslaget utbetalas statsbidrag till Statens institut för särskilt utbildningsstöd (SISUS) för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.

De övergripande målen för SISUS verksamhet är att förbättra förutsättningarna för utbildning och studier för i första hand unga och vuxna personer med funktionshinder samt administrera och utveckla olika stöd som behövs i och omkring studiesituationen.

Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet ansvarar för fördelningen av statsbidrag till folkhögskoleförlagd teckenspråksutbildning, tolkutbildning för döva, dövblinda och vuxendöva samt teckenspråklärarutbildning. Dessa utbildningar skall planeras i samverkan med berörda handikapporganisationer.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Statens institut för särskilt utbildningsstöd (SISUS)

Av Sisus årsredovisning framgår att antalet kursdeltagare med funktionshinder vid folkhögskola har ökat mellan läsåren 1994/95 och 1995/96 både vad gäller långa kurser (15 dagar eller längre) och korta kurser. Antalet kursdeltagare i långa kurser har totalt ökat med drygt fem procent. Antalet synskadade kursdeltagare har ökat med ca 25 % och antalet kursdeltagare med psykiska funktionshinder med ca 15 %.

Vad gäller de korta kurserna har ökningen under samma period varit ca åtta procent.

Under läsåret 1995/96 uppgick antalet kursdeltagare med funktionshinder i folkhögskolans långa kurser till totalt 2 884. Detta motsvarar ca 8 % av det totala antalet studerande i de långa kurserna. Motsvarande andel i de korta kurserna var ca 5,5 %.

Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet (TÖI)

Sammanlagt nio folkhögskolor bedriver utbildning inom området, huvudsakligen förberedande 2-årig

utbildning i teckenspråk, 2-årig utbildning till dövblindtolk/teckenspråkstolk, 2,5-årig utbildning till vuxendövtolk samt ettårig teckenspråkläroverutbildning. 13 redan verksamma teckenspråklärare har under höstterminen 1996 genomgått utbildning om 20 poäng i teckenspråk vid institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet och Mitthögskolan.

TÖI bedömer att antalet utbildade tolkar kommer att öka markant under de kommande läsåren. De redovisade planerna förutsätter dock att det finns tillräckligt antal deltagare att anta till respektive tolkutbildning och att det finns lärare till utbildningarna.

Slutsatser

Regeringen har i skrivelse 1996/97:112 Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning – kvalitet och likvärdighet anmält sin avsikt att ge Kungskapslyftskommittén tilläggsdirektiv om insatser för funktionshindrade vuxenstuderande. Riksdagen har beslutat att ge regeringen tillkänna att frågan om finansieringen av vuxna funktionshindrades studier vid folkhögskola bör ingå i Kungskapslyftskommitténs nya uppdrag avseende insatser för funktionshindrade vuxenstuderande (bet. 1996/97:KrU9, rskr. 1996/97:229). Regeringen har för avsikt att inom kort ge Kungskapslyftskommittén tilläggsdirektiv att se över funktionshindrade elevers situation inom alla former av vuxenutbildning inkl. funktionshindrade elever inom folkhögskolan.

Riksdagen har vidare beslutat att ge regeringen tillkänna att en samlad översyn bör göras av utbildningarna för vuxna inom teckenspråksområdet (bet. 1996/97:KrU9, rskr. 1996/97:229). Regeringen har till riksdagen anmält sin avsikt att ge Statens institut för handikappfrågor i skolan (SIH) och TÖI ett gemensamt uppdrag att i samråd med berörda myndigheter och organisationer kartlägga och analysera behoven av lärare och andra personer kunniga i teckenspråk inom olika utbildningsformer samt kartlägga behovet av teckenspråkstolkar. När resultatet av kartläggningen och analysen föreligger avser regeringen att ytterligare överväga hur den av riksdagen begärda översynen skall ske (prop. 1996/97:162). Regeringen har genom beslut den 4 september 1997 gett SIH, i samråd med TÖI, det angivna uppdraget, som skall redovisas till regeringen senast den 1 mars 1998.

I avvaktan på resultaten av angivna översyner bör anslaget för nästa budgetår endast pris- och löneomräknas.

Statsbidraget till SISUS för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen beräknas till 37 359 000 kronor.

Statsbidraget till TÖI för tolkutbildning samt teckenspråkläroverutbildning beräknas till 32 467 000 kronor. Bidraget till Stockholms universitet för för-

valtningskostnader vid TÖI beräknas till 499 000 kronor.

L 3. Bidrag till kontakttolkutbildning

1995/96	Utgift	11 271	¹	
Därav 1996	Utgift	9 466		
1997	Anslag	8 608	Utgifts- prognos	8 608
1998	Förslag	8 848		
1999	Beräknat	9 024		
2000	Beräknat	9 205		

1. Beloppen anges i tusental kr

Anslaget disponeras av Kammarkollegiet som utbetalar medlen till studieförbund och folkhögskolor efter särskilt beslut av Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet (TÖI). TÖI fördelar statsbidrag för kontakttolkutbildning till studieförbund och folkhögskolor enligt förordningen (1991:976) om statsbidrag till kontakttolkutbildning.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kontakttolkutbildning har anordnats av 14 folkhögskolor och 17 studieförbundsavdelningar med 4 537 deltagare under budgetåret 1995/96. Antalet kurser har varit 155 på folkhögskolor och 145 vid studieförbund. Tolkutbildningen har varit grundläggande och omfattat ca 80 timmar per ämnesområde: sjukvårdstolkning, socialtolkning, arbetsmarknadstolkning och vardagsjuridik. Vidare har anordnats fördjupningskurser i bl.a. rättstolkning och inom vissa av sjukvårdstolkningens specialområden. Utbildningarna vid studieförbund och på folkhögskolor har under budgetperioden samlat totalt 4 537 deltagare. TÖI har för att höja kvaliteten på utbildningen gett ett särskilt förstärkningsbidrag för att möjliggöra att anlita tolkar i respektive språk som lärare. TÖI har haft som mål att kontakttolkutbildningen skall innehålla tolk- och terminologiövningar på de flesta aktuella språken under ledning av en erfaren tolk.

Slutsatser

Regeringen bedömer att kontakttolkutbildningen bör fortsätta i nuvarande form även under budgetåret 1998. Statsbidraget beräknas till 8 848 000 kronor.

16 M Ungdomsfrågor

16.1 Omfattning/ändamål

Detta verksamhetsområde omfattar dels vissa konkreta insatser för ungdomar, dels insatser för att bättre samordna åtgärder inom flera olika verksamhetsområden – ungdomspolitik.

Den svenska ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och därmed inte relaterad enbart till en avgränsad del av samhället. Begreppet ungdomspolitik är i stället en samlande benämning på alla de samhälleliga beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar. Ungdomspolitikerna omfattar såväl frågor som påverkar ungdomars villkor under uppväxttiden som ungdomars förutsättningar inför vuxenlivet.

Sedan år 1994 gäller ett antal riktlinjer för ungdomspolitikerna som antagits av riksdagen. I syfte att ersätta dessa med mål för ungdomspolitikerna tillkallade regeringen en parlamentariskt sammansatt kommitté (C 1995:10) med uppgift att bl.a. föreslå mål samt metoder för styrning, uppföljning och utvärdering av ungdomspolitikerna. Kommittén överlämnade i maj 1997 sitt slutbetänkande Politik för unga (SOU 1997:71) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ungdomsstyrelsen är den myndighet som har regeringens uppdrag att samordna ungdomspolitikerna. Myndigheten handlägger också frågor om stöd till barn- och ungdomsorganisationer enligt förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer.

Barn- och ungdomsorganisationerna spelar en viktig roll när det gäller ungdomars demokratiska skolning bl.a. genom att ungdomarna själva har inflytande över och ansvar för att styra en omfattande verksamhet. Det statliga bidraget till ungdomsorganisationer är ett konkret sätt att stödja ungdomars eget engagemang och utgör därför en viktig del av ungdomspolitikerna. Stödet bidrar även till att ungdomar ges bättre möjlighet till en aktiv fritid.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
183,0	107,5	122,7	108,5	108,8	109,2

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall.

Genom en omfördelning inom trettonde huvudtiteln budgetåret 1995/96 har ramanslaget D 1 Ungdomsstyrelsen tillförts 1 650 000 kronor och reservationsanslaget D 2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet tillförts 1 850 000 kronor från anslaget D 3 EU:s utbytesprogram Ungdom för Europa.

Större förändringar

Fr.o.m. den 1 juli 1996 ansvarar Ungdomsstyrelsen för EU:s ungdomsutbytesprogram Ungdom för Europa samt för samordningen av information om internationellt ungdomsutbyte. Dessa uppgifter har myndigheten övertagit från Stiftelsen för internationellt ungdomsutbyte som därefter avvecklats.

Prioriteringar för år 1998

Ett system för mål- och resultatstyrning av ungdomspolitikerna skall utvecklas och börja tillämpas.

16.2 Resultatbedömning och slutsatser

Ett övergripande mål för ungdomspolitikerna är att främja goda levnadsvillkor för ungdomar. Ungdomsstyrelsens arbete med att samordna och utveckla olika insatser inom ungdomsområdet är av väsentlig

betydelse för detta arbete. Under de senaste åren har underlag tagits fram som ger en mer heltäckande bild av ungdomars villkor i samhället. Denna kunskap har, tillsammans med erfarenheter från nyskapande projektverksamhet, bl.a. medverkat till en utveckling av insatser inom väsentliga politikområden som t.ex. arbetsmarknadsområdet.

För att stärka ungdomars delaktighet pågår ett arbete med att utveckla nya modeller för ungas inflytande på lokal nivå. Ett resultat är att ett 70-tal kommuner infört lokala ungdomsråd. Vidare har ett utvecklingsarbete för att stärka flickors villkor i samhället påbörjats. Detta arbete har utvidgats från att tidigare främst vara en angelägenhet för föreningslivet till att i dag omfatta även andra aktörer så som myndigheter och kommuner.

Den 1 juli 1994 trädde nya bidragsregler i kraft genom en ny förordning (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer. Det nya bidragssystemet har inneburit att bidragsgivningen i ökad utsträckning har relaterats till målen för stödet.

De av riksdagen fastställda målen för statsbidragen till ungdomsorganisationerna är att

- främja barns och ungdomars demokratiska fostran,
- främja jämställdhet mellan könen,
- främja jämlikhet mellan olika ungdomsgrupper,
- ge barn och ungdomar en meningsfull fritid och
- engagera fler ungdomar i föreningslivet.

Det nya bidragssystemet har lett till en mer aktiv dialog mellan staten och organisationerna, vilken har startat en process inom föreningslivet. I flera fall har detta medfört en utveckling i riktning mot målen, bl.a. genom att ungdomar har fått ett ökat inflytande över sina egna organisationer.

16.3 Anslag

M 1. Ungdomsstyrelsen

1995/96	Utgift	14 195	¹ Anslags-sparande	628
Därför 1996	Utgift	9 920		
1997	Anslag	11 819	Utgifts-prognos	12 447
1998	Förslag	12 101		
1999	Beräknat	12 446		
2000	Beräknat	12 802		

1. Beloppet anges i tusental kronor

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 1995/96 visar att Ungdomsstyrelsen hade ett anslagssparande på 628 000 kronor. Innevarande budgetår visar dock utfallet för de första sex månaderna

att anslaget och anslagssparandet kommer att förbrukas under året.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

De övergripande målen för Ungdomsstyrelsens verksamhet är att främja goda uppväxtvillkor för ungdomar samt verka för att unga människor görs delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ungdomsstyrelsen har, i enlighet med de krav regeringen ställt i regleringsbrev, prioriterat sin utredningsverksamhet såväl kvalitativt som kvantitativt. Denna är i dag sektorsövergripande och täcker allt fler för ungdomspolitikens väsentliga områden. Sedan ombildningen år 1994 har myndigheten publicerat åtta större utredningar i sin egen rapportserie, bl.a. den s.k. Ungdomsrapporten 1996, Krokig väg till vuxen. Utöver detta har myndigheten under de senaste åren producerat en rad mindre undersökningar och kartläggningar, varav en del på regeringens uppdrag.

Ungdomsstyrelsen har vidare utvecklat sin informationsverksamhet genom bl.a. ett aktivt arbete med informationsstrategier gentemot olika målgrupper samt genom att utnyttja modern informationsteknik. Bland annat har databasen Youth skapats och lagts ut på Internet. Antalet besökare, dvs. antalet personer som har använt sig av databasen, har ökat kraftigt. Fr.o.m. september 1996 t.o.m. augusti 1997 har Youth haft ca 70 000 besökare varav närmare 40 000 härrör från de sista fyra månaderna av denna period.

Ungdomsstyrelsen har under året etablerat myndighetens nya ansvar avseende internationellt ungdomsutbyte. Inom ramen för detta arbete har myndigheten, under perioden april 1996 – april 1997 beviljat stöd till projekt som gjort det möjligt för ca 2 500 ungdomar att delta i EU:s ungdomsutbytesprogram Ungdom för Europa.

Administrationen av bidragen till ungdomsorganisationerna har präglats av införandet av det nya bidragssystemet. Som ett led i detta har myndigheten träffat samtliga riksorganisationer som erhållit grundbidrag samt tagit in upplysningar och synpunkter från organisationernas lokalavdelningar genom en enkätundersökning. Myndigheten har vidare ändrat vissa rutiner avseende handläggning av det särskilda bidraget i syfte att mer effektivt stödja förnyelse- och utvecklingsverksamhet utifrån organisationernas egna behov. Regeringen har också noterat att myndigheten vidtagit ytterligare åtgärder för att förstärka kontrollen av underlagen från bidragsmottagande organisationer.

I de senaste årsredovisningarna har myndighetens resultatredovisningar alltför mycket haft karaktären

av verksamhetsbeskrivning och alltför lite fokuserat på effekter. Under budgetåret 1994/95 började myndigheten utveckla en modell för resultatuppföljning med definitioner av verksamhetsmål, prestationer och uppföljningsmetoder. Efter vissa förseningar i detta arbete är det nu regeringens bedömning att en sådan skall kunna presenteras under år 1998.

BUDGET FÖR AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

UPPDRAGS- VERKSAMHET (TUSENTAL KRONOR)	INTÄKTER (SOM FÅR DISPONERAS)	KOSTNADER	RESULTAT (INTÄKT - KOSTNAD)	KOSTNADS - TÄCKNING %
Utfall 1995/96	1 544	4 308	-2 764	36
varav 1996	1 063	2 843	-1 780	37
Prognos 1997	1 400	3 334	-1 934	42
Budget 1998	1500	3 740	-2 240	40
Beräknat 1999	1600	4 076	-2 476	39
Beräknat 2000	1700	4 402	-2 702	39

Den avgiftsbelagda verksamheten, som avser intäkter från publikationer, seminarier och konferenser, är inte skild från myndighetens ordinarie verksamhet. Därför är avsikten inte att den avgiftsbelagda verksamheten skall vara helt kostnadstäckande. Intäkterna därifrån kan ses som ett bidrag till myndighetens totala kostnader.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelse

Regeringen konstaterar att RRV inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende Ungdomsstyrelsen.

Slutsatser

De övergripande mål som lagts fast för Ungdomsstyrelsen bör även gälla kommande budgetår. Förslag till mål för den framtida ungdomspolitikens bereds för närvarande i Regeringskansliet. Dessa kan komma att påverka även målen för myndigheten.

Regeringen anser att Ungdomsstyrelsens arbete med att samordna och utveckla olika insatser på ungdomsområdet har utvecklats positivt och konstaterar att myndighetens samarbete med andra myndigheter har ökat.

Ungdomsstyrelsen kan i dag redovisa en relativt god samlad bild över ungas levnadsvillkor och förutsättningar inför vuxenlivet. Regeringen har därmed fått bättre tillgång till beslutsunderlag inför reformer som rör ungdomar.

M 2. Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.

1995/96	Utgift	168 794	¹ Anslags- sparande	12 252
Därav 1996	Utgift	97 608		
1997	Anslag	97 989	Utgifts- prognos	110 241
1998	Förslag	96 389		
1999	Beräknat	96 389		
2000	Beräknat	96 389		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Anslaget disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt för stöd till viss annan nationell och internationell verksamhet.

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1995/96 visar att anslaget Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m. inte tillfullo tagits i anspråk. Detta beror i huvudsak på en tidsförskjutning mellan beslut och utbetalning av bidrag. Innevarande budgetår visar dock utfallet för de första sex månaderna att anslaget och anslagssparandet kommer att förbrukas under året.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Ungdomsstyrelsen redovisade i maj 1997 en utvärdering av det nya bidragssystemet. Av denna framgår att den nya ordningen i stort sett fungerar bra men att den behöver tillämpas i nära dialog med organisationerna. Bidragsprövningen bör i större utsträckning ta hänsyn till organisationernas egna mål och utvärderingar. Ungdomsstyrelsen framhåller vidare i sin redovisning att vissa formella regler i bidragssystemet riskerar att hämma föreningslivets utveckling.

Statsbidragen består av grundbidrag och särskilt bidrag. Grundbidrag fördelas, efter ansökan, till riktäckande ungdomsorganisationer för reguljär verksamhet. Innevarande budgetår uppbär 67 ungdomsorganisationer grundbidrag. Jämfört med föregående år är detta en minskning med två organisationer, vilka inte längre kan uppbära grundbidrag eftersom omfattningen på deras verksamhet inte uppfyller kraven i bidragsförordningen.

Det särskilda bidraget används främst för att stödja förnyelse och utveckling inom föreningslivet men kan också utgå för andra ändamål. Cirka 60 % av det särskilda bidraget har använts till förnyelse och utveckling. Av Ungdomsstyrelsens årsredovisning framgår att antalet ansökningar om särskilt bi-

drag, jämfört med tidigare budgetår, har mer än fördubblats. 160 organisationer beviljades särskilt bidrag under budgetåret 1995/96.

Sedan några år tillbaka utgår medel ur anslaget för att dela ut utmärkelser inom ungdomsområdet. Under år 1996 utsågs Gällivare till årets ungdomskommun och erhöll därmed en sådan utmärkelse.

Härutöver omfattar anslaget också stöd för internationell verksamhet till Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU). Landsrådets internationella verksamhet rör ungdomssamarbete inom Norden, Europa och tredje världen. LSU har ökat antalet medlemsorganisationer från 65 organisationer år 1992 till 90 organisationer år 1997. Likaså har en ökning av LSU:s internationella engagemang redovisats.

Slutsatser

Den påbörjade prövningen av ungdomsorganisationernas verksamhet gentemot målen för statsbidraget

bör fortsätta. Det är dock angeläget att Ungdomsstyrelsen i större utsträckning också tar hänsyn till organisationernas egna mål och utvärderingar. Regeringen kan vidare konstatera att det vid tillämpningen av det nya bidragssystemet råder en viss konflikt mellan mål och regler, varför dessa bör ses över.

Regeringen vill understryka betydelsen av att ungdomsorganisationerna drivs av ungdomar själva. I detta sammanhang vill regeringen också betona vikten av att föreningarna blir en naturlig mötesplats för ungdomar med olika kulturell bakgrund.

Utöver bidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer bör en del av medlen, liksom tidigare år, även användas för viss annan nationell och internationell verksamhet. Regeringen avser att, liksom tidigare valår, avsätta 1 miljon kronor av dessa medel till de politiska ungdomsförbunden för valinformation under år 1998.

17 N Folkrörelse- och idrottsfrågor

17.1 Omfattning/ändamål

Inom verksamhetsområdet utgår medel till allmänna samlingslokaler, stöd till idrotten och till Lotteriinspektionens verksamhet.

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
884,0	576,3	552,9	542,7	535,3	535,9

Utgifterna för 1995/96 och utgiftsprognosen för 1997 är inte identisk med summan av utgiftsbeloppen på anslagen, beroende på att i utgiftsutvecklingen för budgetåren 1995/96 och 1997 ingår även det tidigare anslaget N 2 Stöd till demokratiutveckling, som under 1997 har använts för att stödja lokala demokratiprojekt framförallt i invandrartäta områden. Regeringen föreslår att detta anslag förs över till utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.

Sammanfattande kommentarer till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Stödet till idrotten har minskat från 530 miljoner kronor år 1996 till 480 miljoner kronor år 1997.

År 1997 har 11 300 000 kronor tillförts utöver ramanslaget för att möjliggöra Friidrottsförbundets fortsatta verksamhet.

Större förändringar

En ny förordning (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler trädde i kraft den 1 februari 1997.

Under hösten 1996 tillsattes en parlamentariskt sammansatt kommitté (In 1996:03) med syfte att utvärdera det statliga stödet till idrotten.

Prioriteringar för 1998

Idrottsrörelsens eget arbete kring etik skall noga följas och uppmuntras liksom dess insatser för att motverka utvecklingstendenser som på sikt kan skada den breda folkrörelseidrotten.

För år 1998 beräknas medel för deltagande i OS och Paralympics i Nagano, Japan.

17.2 Resultatbedömning och slutsatser

Nya former för medborgarnas inflytande och delaktighet behöver utvecklas fortlöpande. Demokratiutvecklingskommittén (C1995:05) har lämnat sitt betänkande På medborgarnas villkor – en demokratisk infrastruktur (SOU 1996:162). Förslagen är föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet.

Folkrörelserna har spelat en väsentlig roll i uppbyggnaden av den demokratiska samhällsstrukturen. I övergången till ett alltmer informationsintensivt samhälle ställs de inför nya utmaningar och kan aktivt bidra till att utveckla och fördjupa demokratin. En stor andel av befolkningen är engagerad i föreningslivet. Det totala antalet medlemskap uppgår till cirka 20 miljoner. Den ideella sektorn har därmed också en avsevärd ekonomisk betydelse och ingår, tillsammans med främst Kooperationen, i den s.k. sociala ekonomin.

Utöver medlemmarnas egna insatser lämnar staten varje år betydande ekonomiska bidrag till olika ideella organisationer och föreningar. Det statsfinansiella läget ställer ökade krav på att statens stöd till föreningslivet används effektivt. Statskontoret har på regeringens uppdrag analyserat de statliga projektbidragens omfattning och utformning. I rapporten Projektstöd till ideella organisationer konstateras

att det offentliga projektstödet har oklara mål och ger statsmakterna begränsade möjligheter att styra.

En interdepartemental arbetsgrupp, Föreningsbidragsgruppen (C 1995:C), har i sin slutrapport Resultatstyrning av Föreningsbidrag (Ds 1997:36) lämnat förslag till en ökad resultatstyrning av bidragen. Gruppen föreslår bl.a. att alla föreningsbidrag skall kategoriseras som organisations-, verksamhets- eller projektbidrag. Till de olika bidragsslagen knyts varierande krav på resultatstyrning. Målformuleringar för enskilda bidragsanslag skall varje år kunna prövas i det löpande budgetarbetet. Förslagen är föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet.

Enligt Boverket finns det ca 3 400 föreningsägda allmänna samlingslokaler, relativt jämt spridda över landet. Regeringen anser att dessa lokaler spelar en viktig roll för människors möjlighet att utöva sitt samhällsengagemang och delta i det offentliga livet inom orten.

Idrottsrörelsen

Idrottsrörelsen är, med sitt breda engagemang och ideella ledarkrafter, en stor tillgång för vårt samhälle. Regeringen fäster stor vikt vid att en aktiv diskussion om etik och demokratins tillämpning pågår inom idrotten. Idrottsrörelsen kan mer än någon annan skapa tillfällen till motionsaktiviteter för människor i olika åldrar och samhällsgrupper. Idrottsrörelsen har därigenom en viktig roll i folkhälsoarbetet när det gäller att förbättra medborgarnas hälsotillstånd samt motverka oönskade beteenden som drogmissbruk och ätstörningar.

Regeringen anser att idrotten på ett aktivt sätt bidrar till att motverka våld och rasism. Idrottsrörelsen ingår därför i den av Inrikesdepartementet inrättade arbetsgruppen för insatser mot idrottsanknutet våld (In 1996:A). Arbetsgruppen kommer att redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 juli 1998.

Det stora kommersiella intresse som under senare år riktats mot delar av elitidrotten har kraftigt förändrat de ekonomiska förutsättningarna för idrottsutövandet. Detta har bl.a. kommit till uttryck i tveksamma skatteaffärer samt planer på bolagisering av vissa förenings idrottsverksamhet. Vid Riksidrottsförbundets stämma i maj 1997 fick Riksidrottsstyrelsen i uppdrag att utreda frågan om alternativ associationsform till den ideella föreningen. Regeringen ser med tillfredsställelse att idrottsrörelsen själv diskuterar dessa frågor och vill understryka vikten av att motverka en utveckling som på sikt kan skada den breda folkrörelseidrotten.

Spel och lotterier

Överskottet från s.k. värdeautomatspel som bedrivs av AB Svenska Spel skall enligt riksdagens beslut för-

delas till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet. Detta skall enligt riksdagens beslut ersättas av ett vinstdelningssystem mellan staten och föreningslivet vilket skall baseras på överskottet från värdeautomatspel. Med anledning av att säkra prognoser om värdeautomaternas vinstutveckling hittills saknats har införandet av det nya systemet försenats. Regeringens avsikt är att påskynda frågan och därmed införandet av vinstdelningssystemet.

Intäkter från spel och lotterier har en stor betydelse för föreningslivet. Lotteriinspektionen skall i enlighet med lotterilagstiftningen fortsatt verka för en sund och säker spel- och lotteriverksamhet i Sverige. Den av regeringen tidigare aviserade översynen av lotterilagen, syftande bl.a. till att förbättra Lotteriinspektionens funktionsmöjligheter, kommer att genomföras under 1998.

17.3 Anslag

N 1. Bidrag till allmänna samlingslokaler

1995/96	Utgift	58 085	¹	
Däruv 1996	Utgift	23 213		
1997	Anslag	40 000	Utgifts- prognos	30 000
1998	Förslag	40 000		
1999	Beräknat	40 000		
2000	Beräknat	40 000		

1. Beloppen anges i tusental kr

En jämförelse mellan budget och utfall budgetåret 1995/96 visar att hela anslaget för stöd till allmänna samlingslokaler tagits i anspråk. Prognosen för anslagsbelastningen under innevarande budgetår visar att av ramanslagets beviljade 40 miljoner kronor beräknas 30 miljoner kronor att utbetalas under år 1997. Eftersom beviljade medel inte utbetalas förrän mottagaren redovisat faktiska kostnader förväntas ett anslagssparande om 10 miljoner kronor uppstå under budgetåret 1997.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Det övergripande målet för anslaget Bidrag till allmänna samlingslokaler är att skapa förutsättningar för en god tillgång till bra och ändamålsenliga samlingslokaler.

Budgetåret 1997 trädde nya bidragsregler avseende stödet till allmänna samlingslokaler i kraft. Dessa

regleras i förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler. Den nya förordningen tillkom bl.a. som en konsekvens av den nya statliga budgetordningen.

Under budgetåret 1995/96 utbetalades bidrag till 178 allmänna samlingslokaler för handikappanpassning, vilket tog i anspråk 35 % av anslaget. Resterande belopp utbetalades för köp samt ny-, till- och ombyggnad av 17 allmänna samlingslokaler. Inga nya ärenden beviljades stöd under budgetåret 1995/96 eftersom utbetalning av tidigare beviljade bidrag täckt in tillgängliga medel på anslaget.

Slutsatser

Regeringens bedömning är att den nya förordningen bättre svarar mot kraven om en effektiv bidragsgivning. Enligt de nya reglerna prövas de inkomna ansökningarna under det budgetår som de inkommit. På så sätt blir det en tydlig koppling mellan beslut och faktisk utgift. Detta innebär att problemet med de långa kötiderna, som fanns i det gamla systemet, nu är löst.

Regeringens uppfattning är att stödet till allmänna samlingslokaler fyller flera viktiga funktioner i samhället. Stödet underlättar dels för medborgarna att utöva sitt samhällsengagemang och delta i det offentliga livet inom orten, dels bidrar det i vissa fall till att stora kulturella värden bevaras. Regeringen föreslår därför för detta ändamål medel på oförändrad nivå för budgetåret 1998. Fördelningen av bidraget bör relateras till det övergripande målet för bidraget.

N 2. Stöd till idrotten

1995/96	Utgift	786 659	¹ Anslags-sparande	1 606
Därav 1996	Utgift	529 405		
1997	Anslag	491 540	Utgifts-prognos	493 146
1998	Förslag	483 240		
1999	Beräknat	475 240		
2000	Beräknat	475 240		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Ett övergripande mål för anslaget Stöd till idrotten är att stödja och utveckla den nationellt organiserade idrottsverksamheten i Sverige. För anslagets användning gäller i huvudsak de av 1970 års riksdag beslutade riktlinjerna för organisationsstöd till idrotten (prop. 1970:79, bet. 1970:SU122, rskr. 1970:291, prop. 1992/93:100 bil. 8, bet. 1992/93:KrU14, rskr. 1992/93:254).

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 1995/96 visar att 1 606 000 kronor av ansla-

get inte har förbrukats. Innevarande budgetår 1997 visar dock utfallet för de första sex månaderna att anslaget och anslagssparandet kommer att förbrukas under året.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Sedan 1970 års idrottspolitiska beslut i riksdagen har ett flertal förändringar skett i Sverige och i vår omvärld som påverkar idrotten. Stödet till verksamhet av gemensam natur fördelas fr.o.m. år 1997 mellan 68 olika specialidrottsförbund. Antalet sammankomster som erhållit bidrag till lokal ungdomsverksamhet uppgick till cirka 7 miljoner under år 1996. Bidrag till specialidrott utgår till 66 riksidsrottsgymnasier med sammanlagt 500 intagningsplatser per årskull.

Regeringen har tillsatt en parlamentariskt sammansatt kommitté (In 1996:03) som skall utvärdera det statliga stödet till idrotten. Utgångspunkten för utvärderingen skall vara de av staten uppställda målen för bidraget samt de samhällsförändringar som skett sedan målen fastställdes. Med utvärderingen som grund skall kommittén föreslå nya, tydligare mål för statens stöd till idrotten. Förslaget skall också innefatta en modell för uppföljning och utvärdering av verksamheten i relation till målen. Kommittén skall vidare analysera om det krävs nya rutiner för att säkerställa insyn i och kontroll av bidragsfördelningen till idrotten.

Arbetet skall utgå från att statens stöd huvudsakligen bör utformas så att det bland medborgarna bidrar till att skapa ett bestående intresse för fysisk aktivitet i syfte att uppnå en god folkhälsa. Av särskild vikt är att stimulera en vital ungdomsidrott bedriven på demokratisk grund.

Revision

Sedan år 1983 utser regeringen inte revisorer i Riksidrottsförbundet. Riksdagens revisorer har i en skrivelse till regeringen föreslagit att statliga revisorer på nytt bör utses. Frågan om revision av Riksidrottsförbundet har överlämnats till den parlamentariska kommittén för fortsatta överväganden.

Slutsatser

Sverige har blivit en del av den Europeiska unionen. Idrottens egna regelverk har blivit föremål för prövningar i EG-domstolen. Regeringen har låtit en arbetsgrupp inom Inrikesdepartementet göra en juridisk kartläggning och analys av EG-fördragets

inverkan på svensk idrott. Arbetsgruppens resultat har redovisats i rapporten EG-rätten och svensk idrott (Ds 1997:27). Arbetsgruppen har funnit att den svenska idrottsrörelsen alltså kan organiseras enligt den svenska folkrörelsemodellen. Samtidigt konstaterar man att EG-rätten kan få betydelse för och påverka vissa företeelser inom idrotten.

Regeringen vill betona att idrottsrörelsens självständighet och integritet måste värnas i enlighet med den deklaration som antogs vid regeringschefskonferensen i Amsterdam i juni 1997. I deklarationen uppmanas den Europeiska unionens organ att lyssna till idrottsrörelsen när det gäller centrala idrottsliga frågor.

Regeringen har beräknat medel för ett svenskt deltagande i de olympiska vinterspelen och Paralympics 1998 i Nagano, Japan.

Sedan år 1992 har 55 miljoner kronor av överskottet från AB Tipstjänst (numera AB Svenska Spel) lämnats som ett samlat bidrag till idrotten. Detta bidrag har varit ett värdefullt stöd för den svenska idrottsrörelsen. I avvaktan på införandet av ett vinstdelningssystem föreslår regeringen att riksdagen uppdrar åt regeringen att på bolagsstämman 1998 i AB Svenska Spel besluta om stöd till idrotten i form av ett bidrag om 60 miljoner kronor.

N 3. Lotteriinspektionen

1995/96	Utgift	27 564	¹ Anslags-sparande	5 444
Därav 1996	Utgift	16 600		
1997	Anslag	17 935	Utgifts-prognos	20 200
1998	Förslag	19 488		
1999	Beräknat	20 076		
2000	Beräknat	20 683		

1. Beloppen anges i tusental kr

Lotteriinspektionens verksamhet skall i sin helhet finansieras med avgifter. Myndigheten disponerar ett ramanslag och levererar in avgiftsinkomster mot inkomsttitel. Vid utgången av budgetåret 1995/96 hade Lotteriinspektionen ett anslagssparande på 5,4 miljoner kronor. Anslagssparandet kommer under budgetåret 1997 till viss del tas i anspråk för diverse extra insatser, bl.a. kontroll och tillsyn av det nya statliga spelbolaget AB Svenska Spel (sammanslagning av AB Tipstjänst och Svenska Penninglotteriet AB). Enligt Lotteriinspektionens prognos kommer anslagssparandet efter budgetåret 1997 att uppgå till ca 3 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Lotteriinspektionen är central förvaltningsmyndighet för frågor om lotterier som anordnas för allmänheten. Myndigheten bildades den 1 januari 1995 ur dåvarande Lotterinämnden. Det övergripande målet 1995/96 har varit att i enlighet med lotterilagen och lotteriförordningen verka för en sund och säker lotteri- och spelverksamhet i Sverige. I övrigt skall även Lotteriinspektionen informera regeringen om utvecklingen på spel- och lotteriområdet och främja allmän kännedom om lotterilagstiftningen.

Lotteriinspektionens verksamhet var under budgetåret 1995/96 indelad i fem verksamhetsgrenar; tillstånd, typgodkännande, tillsyn, kontroll samt utbildning och information. Det råder balans mellan kostnader och intäkter på total nivå. Detta gäller dock inte de olika verksamhetsgrenarna. Kontrollverksamheten subventionerar till viss del de andra verksamheterna. Målet är på längre sikt att de olika verksamhetsgrenarna skall bära sina egna kostnader. Regeringen följer denna utveckling.

En omfattande dialog har förts mellan regeringen och myndigheten avseende verksamhet, mål, resultat och effekter. Regeringens bedömning är att kvaliteten på årsredovisningen förbättrats väsentligt. Arbetet med att ytterligare förtydliga och förbättra resultatredovisningen fortsätter.

Lotteriinspektionen är tillståndsmyndighet för rikslotterier, kasinospel, värdeautomater, varuspelsautomater och penningautomater. Ansökningarna har handlagts inom två månader vilket uppfyller målet.

Ett omfattande arbete har lagts ner på att typgodkänna olika typer av lotter och lotteriutrustningar. Detta görs för att säkerhetsnivån ständigt skall vara hög och jämn.

Tillsynsverksamheten syftar till att upptäcka och beivra brott mot lotterilagstiftningen. Myndigheten har prioriterat åtgärder mot kedjebrevsspel och olagliga spelautomater.

Lotteriinspektionen har tillsammans med ca 150 förordnade kontrollanter genomfört en stor mängd kontroller av lotterier, inklusive de som erhållit tillstånd direkt av regeringen; AB Trav och Galopp, AB Svenska Spel och bankernas vinstsparande. Arbetet har främst ett preventivt syfte.

Genom utbildning och information skall tillsyn och kontroll kunna ske effektivt även på regional och lokal nivå. Ett stort antal domare och handläggare vid länsrätter, kommunala handläggare, poliser och kontrollanter har utbildats. Ett antal seminarier för och om spelmarknaden har genomförts. En statistikkrapport över den svenska spelmarknaden 1995 publicerades hösten 1996.

Avgiftsbelagd verksamhet

Avgifter som tas ut enligt lotteriförordningen (1994:1451) redovisas under inkomsttitel 2536 Lotteriavgifter. Summan av dessa inlevererade avgiftsinkomster förväntas uppgå till samma nivå som ramanslaget, dvs. 19 488 000 kronor. Även Lotteriinspektionens utbildnings- och informationsverksamhet finansieras med avgifter. Inkomsterna disponeras av myndigheten och skall tillföras anslaget. Budgetåret 1998 beräknas dessa inkomster uppgå till ca 1 miljon kronor.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Regeringen konstaterar att Riksrevisionsverket bedömer att Lotteriinspektionens årsredovisning i allt väsentligt är rättvisande. Lotteriinspektionen har erhållit värdet AB i Riksrevisionsverkets ekonomiadministrativa värdering.

Slutsatser

Den nya myndigheten börjar efter två år av uppbyggnad att finna sin form. Den snabba tekniska utvecklingen, internationaliseringen och uppfinningsrikedomen i spelbranschen ställer stora krav på framförhållning, kompetens och effektivitet. Arbetet med att förbättra och anpassa myndighetens tillståndsgivning, tillsyn och kontroll till omvärldsförändringar bör fortsätta. Regeringen har tidigare aviserat att en övergripande översyn av lotterilagstiftningen behöver genomföras. Lagens konstruktion, definitioner och tillämpningsområden m.m. behöver ses över för att bl.a. förbättra Lotteriinspektionens funktionsmöjligheter. Regeringen har för avsikt att fastställa direktiv och utse utredare under hösten 1997.

Normalt arvoderar Lotteriinspektionen kontrollanter av ett lotteri, för att tydligt klargöra vem som är uppdragsgivare. Emellertid arvoderas samtliga kontrollanter av så kallade rikslotterier (lotterier som bedrivs i mer än ett län) av den som anordnar lotteriet. Fr.o.m. budgetåret 1998 skall Lotteriinspektionen arvodera även dessa kontrollanter.